

MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ

**a villamos energia hálózati engedélyesek indokolt költségeinek
meghatározásához**

**(a 2025-2028. évi árszabályozási ciklus induló árainak
meghatározását megelőző eszköz- és költség-felülvizsgálathoz)**

2024.



Tartalomjegyzék

I.	Általános rész	3
I.1.	Kiindulópont	3
I.2.	A költség-felülvizsgálat keretei	4
I.2.1.	Jogszabályi keretek	4
I.2.2.	Alapvető elvárások.....	5
I.2.3.	A költség-felülvizsgálat fő tárgyai	7
I.2.4.	A költség-felülvizsgálat által érintett vállalkozások.....	8
I.2.5.	A költség-felülvizsgálat célja	9
I.3.	A költség-felülvizsgálat általános szabályai.....	9
I.3.1.	Az indokolt költség tartalma	9
I.3.2.	Az indokoltsági vizsgálat szerkezete	9
I.3.3.	Egyéb rendelkezések.....	11
II.	Tevékenységek számviteli szétválasztásának vizsgálata	12
III.	Bevételek és a költségek költségnemenkénti vizsgálata	14
III.1.	Bevételek és egyes költségek költségnemenkénti általános vizsgálata.....	14
III.1.1.	Bevételek és egyes költségek gazdasági tartalmuk szerinti vizsgálata.....	14
III.1.1.1.	Kiszűrések az elismert működési költségek meghatározásához	14
III.1.1.1.1.	Működési költségeknek nem minősülő tételek kiszűrése.....	14
III.1.1.1.2.	Nem indokolt költségek kiszűrése	15
III.1.1.1.3.	Jogszabály alapján történő kiszűrések.....	16
III.1.1.1.4.	Külön vizsgálandó tételek kiszűrése	17
III.1.1.1.5.	Vizsgálattechnikai kiszűrések.....	18
III.1.1.1.6.	További kiszűrések az Átviteli rendszerirányító vonatkozásában.....	19
III.1.1.2.	Árbevételi tételek	19
III.1.1.3.	Aktivált saját teljesítmények értéke	19
III.1.1.4.	Anyagjellegű ráfordítások.....	20
III.1.1.5.	Személyi jellegű ráfordítások	22
III.1.1.6.	Egyéb ráfordítások és egyéb bevételek	24
III.1.1.7.	Pénzügyi ráfordítások	26
III.1.2.	Költségnemek időbeli alakulásának vizsgálata.....	26
III.1.3.	Költségnemek vállalkozások közötti összehasonlító vizsgálata.....	27
III.2.	Kiemelt célvizsgálatok.....	27
III.2.1.	Transzferár vizsgálat.....	28
III.2.1.1.	A transzferár vizsgálat menete	29
III.2.1.2.	A szolgáltatások ellenértékének vizsgálata	30
III.2.1.3.	A piaci és indokolt haszonkulcsok megállapítása	31

III.2.1.4.	Belső haszonkulcs vizsgálata	34
III.2.1.5.	Kapcsolt vállalkozáshoz kiszervezett engedélyesi tevékenység	34
III.2.1.6.	A szolgáltatásokban felszámított költségalap személyi jellegű részének vizsgálata.....	34
III.2.1.7.	A kapcsolt vállalkozások által nyújtott pénzügyi szolgáltatások vizsgálata	36
III.2.2.	Kiszervezett tevékenységek költségeinek vizsgálata	37
III.2.2.1.	Hivatali jóváhagyáshoz kötött kiszervezések költségeinek vizsgálata	38
III.2.2.2.	Hivatali jóváhagyáshoz nem kötött kiszervezések költségeinek vizsgálata	39
IV.	A működési költségek költségviselők (résztevékenységek) szerinti vizsgálata.....	41
IV.1.	Költségviselőkhöz kapcsolódó kiemelt célvizsgálatok	41
IV.2.	Működési költségek költségviselők (résztevékenységek) szerinti általános vizsgálata.....	43
IV.2.1.	Költségviselőkre (résztevékenységekre) osztott költségek vállalkozások közötti összehasonlító vizsgálata	44
IV.2.2.	Költségviselőkre (résztevékenységekre) osztott költségek időbeli alakulásának vizsgálata.....	45
IV.2.3.	A szolgáltatásminőség figyelembevétele	46
V.	Az indokolt működési költségtömeg 2025. évre való aktualizálása	48
VI.	Villamos energia hálózati veszteség költségeinek vizsgálata	49
VI.1.	Átviteli hálózat.....	49
VI.2.	Elosztó hálózat	50
VII.	Az eszközök és a hozzájuk kapcsolódó költségek értékének meghatározása	52
VII.1.	Eszközérték	52
VII.2.	Értékcsökkenés	54
VII.3.	Tőkeköltség mint árképző elem.....	55
VIII.	Az Átviteli rendszerirányítóra vonatkozó további (az I. -VII. fejezetekben leírtakon túlmutató) módszertani szempontok	57
VIII.1.	Rendszerszintű szolgáltatások, tartalékbiztosítás	57
VIII.2.	Egyéb szempontok	58
1. melléklet: Kiegészítő szempontok az IFRS beszámoló készítésére áttért társaságokra vonatkozóan		60
2. melléklet: Az elosztó hálózati veszteséghez (az ún. maradékgörbéhez) tartozó elismert költség számításának részletes módszertana		64
3. melléklet: A hozamtényező számításának módszertana.....		73

I. Általános rész

I.1. Kiindulópont

A villamos energiáról szóló 2007. évi LXXXVI. törvény 141. § (10) bekezdése, 142. § (5) bekezdése és 143. § (3) bekezdése az alábbiakat tartalmazza:

„141. § (10) A 142. § (1) bekezdése szerinti rendszerhasználati díjak, a 146. § (4) bekezdése szerinti külön díj, valamint a 146/A. § (1) bekezdése szerinti csatlakozási díjak szabályozása árszabályozási ciklusok keretében történik. A Hivatal az árszabályozási ciklus indulását megelőzően eszköz- és költség-felülvizsgálatot végez. A Hivatal elnöke a 143. § (2) bekezdése, 146. § (2) bekezdése és a 146/A. § (1) bekezdése szerinti rendeletben állapítja meg az árszabályozási ciklus kezdő és záró időpontját.”

„142. § (5) A rendszerhasználati díjakat olyan módon kell szabályozni, hogy a legkisebb költség elvét alapul véve a hatékonyan működő engedélyes vállalkozás indokolt költsége – beleértve a tőkeköltséget is – kerüljön figyelembevételre, ugyanakkor tegye lehetővé a közcélú hálózat működőképességéhez szükséges beruházások megfelelő finanszírozását, valamint a szabályozás ösztönözze az érintett engedélyeseket rövid és hosszú távon gazdálkodásuk hatékonyságának, és az általuk nyújtott szolgáltatás minőségének folyamatos javítására és az ellátásbiztonság növelésére.”

„143. § (3) A (2) bekezdésben meghatározott rendelet figyelembevételével a Hivatal – a 142. § (2)-(5) bekezdésében foglaltak teljesítése céljából – az árszabályozási ciklus

a) induló árainak meghatározását megelőző eszköz- és költség-felülvizsgálatra, és

b) egyes éveire vonatkozó ármegállapítás rendszerére

vonatkozóan módszertani útmutatót (a továbbiakban együtt: módszertani útmutatók) ad ki.”

A fentiek értelmében adja ki a Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal (a továbbiakban: **Hivatal**) ezen módszertani útmutatót (a továbbiakban: **útmutató**), amely – támaszkodva a

- *villamos energia rendszerhasználati díjak, csatlakozási díjak és külön díjak meghatározásának a 2021. április 1. napjával induló árszabályozási ciklusra vonatkozó keretszabályairól szóló 12/2020. (XII. 14.) MEKH rendeletre, és*
- *a villamos energia rendszerhasználati díjak, csatlakozási díjak és külön díjak meghatározásának a 2025. január 1. napjával induló árszabályozási ciklusra vonatkozó keretszabályairól szóló 4/2024. (VI. 14.) MEKH rendeletre*

– kiindulópontul szolgál az érintett társaságok 2025. évi indokolt költségeinek meghatározását célzó (a 2025-2028. évi árszabályozási ciklus induló rendszerhasználati díjainak megállapítását megalapozó) vizsgálatokhoz.

Az útmutató **célja** az indokolt költségek és az azok számításához figyelembe veendő eszközök meghatározására irányuló munka (a továbbiakban: **költség-felülvizsgálat**) kereteinek és alapvető módszereinek megfogalmazása.

I.2. A költség-felülvizsgálat keretei

I.2.1. Jogszabályi keretek

A költség-felülvizsgálat során elsősorban figyelembe veendő jogszabályok, egyéb jogi rendelkezések, egyéb dokumentumok:

- Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/943 rendelete (2019. június 5.) a villamos energia belső piacáról;
- 1996. évi LXXXI. törvény a társasági adóról és az osztalékadóról (a továbbiakban: **Tao tv.**);
- 2000. évi C. törvény a számvitelről (a továbbiakban: **Sztv.**)¹;
- 2007. évi LXXXVI. törvény a villamos energiáról (a továbbiakban: **VET**);
- 2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről;
- 2013. évi XXII. törvény a Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatalról (a továbbiakban: **MEKH tv.**);
- 2015. évi LVII. törvény az energiahatékonyságról;
- 273/2007. (X. 19.) Korm. rendelet a villamos energiáról szóló 2007. évi LXXXVI. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról (a továbbiakban: **VET Vhr.**);
- 122/2015. (V. 26.) Korm. rendelet az energiahatékonyságról szóló törvény végrehajtásáról;
- 6/2008. (VI. 18.) KHEM rendelet a villamosenergia-rendszer irányításával, működésével és használatával összefüggő egyes adatszolgáltatásokról;
- 12/2020. (XII. 14.) MEKH rendelet a villamos energia rendszerhasználati díjak, csatlakozási díjak és külön díjak meghatározásának a 2021. április 1. napjával induló árszabályozási ciklusra vonatkozó keretszabályairól;
- Szakmai ajánlás a villamos energia elosztók és egyetemes szolgáltatók költségnyilvántartásáról és költségfelosztásáról (a továbbiakban: **Szakmai Ajánlás**)².

A felsorolt jogszabályokon felül figyelembe kell venni a *működési költségeket*³ befolyásoló jogszabályokat, a gazdálkodó jogi személyre vonatkozó általános jogszabályokat (pl. adójogszabályok, munkajogi szabályok, fogyasztóvédelmi- és információbiztonsági jogszabályok stb.), valamint az egyéb ágazati jogszabályokat (pl.

¹ A pénzügyi beszámolóját IFRS-ek szerint készítő engedélyes társaság esetében lásd még az 1. melléklet szerinti kiegészítő megjegyzéseket.

² https://mekh.hu/download/d/de/90000/szakmai_ajanlas_2019.zip

Bár a *Szakmai ajánlás* az Átviteli rendszerirányítóra közvetlenül (formálisan) nem vonatkozik, az abban leírtakat – az egységes kezelés érdekében (amennyiben tartalmilag lehetséges) – a Hivatal az Átviteli rendszerirányító esetében is irányadónak tekinti.

³ Lásd: III.1.1.1.1. alpontot.

környezetvédelmi jogszabályok, egységes elektronikus közműnyilvántartásról szóló kormányrendelet stb.), továbbá a Hivatal elnökének rendeleteit.

A költség-felülvizsgálat során figyelembe kell venni Hivatal által kiadott határozatokat, utasításokat, útmutatókat és ajánlásokat.

A jelen módszertani útmutatóban használt fogalmakat – ha az útmutató másként nem rendelkezik – az e pont első bekezdésében részletezett jogszabályokban meghatározott definíció szerint kell értelmezni.

I.2.2. Alapvető elvárások

A költség-felülvizsgálatot a Hivatal az alábbi alapvető szempontok figyelembevételével végzi:

- 1) **Legkisebb költség elvének való megfelelés:** A VET 3. § 43. pontja szerint a legkisebb költség az engedélyezett tevékenység gyakorlásához az engedélyesnél, illetve nemzetgazdasági szinten szükséges és indokoltan felmerülő ráfordítás. A VET 142. § (5) bekezdése szerint a rendszerhasználati díjakat olyan módon kell szabályozni, hogy a legkisebb költség elvét alapul véve a hatékonyan működő engedélyes vállalkozás indokolt költsége – beleértve a tőkeköltséget is – kerüljön figyelembevételre, ugyanakkor tegye lehetővé a közcélú hálózat működőképességéhez szükséges beruházások megfelelő finanszírozását, valamint a szabályozás ösztönözze az érintett engedélyeseket rövid és hosszú távon gazdálkodásuk hatékonyságának, és az általuk nyújtott szolgáltatás minőségének folyamatos javítására és az ellátásbiztonság növelésére. A VET 141. § (11) bekezdés a) pontja szerint az engedélyes köteles a legkisebb költség elvét betartani, és az ezt igazoló adatokat a Hivatal számára hozzáférhetővé tenni.
- 2) **Ösztönzés:** Az indokolt költségek és az azokon alapuló díjak megállapítása során törekedni kell arra, hogy a hálózati engedélyesek
 - ösztönözve legyenek gazdálkodásuk hatékonyságának növelésére,
 - érdekeltté váljanak a Hivatal elnöke által a villamosenergia-ellátás minimális minőségi követelményeiről és elvárt színvonaláról kiadott határozatokban előírt szolgáltatásminőségi követelmények teljesítésében,
 - az ellátásbiztonság növelése érdekében ösztönzést kapjanak a fenntartható működéshez szükséges hálózatfejlesztések végrehajtására,
 - ne legyenek ellenérdekeltek a fogyasztók energiahatékonysági intézkedéseinek támogatásában,
 - kockázatai (ideértve a mennyiségi változásokat és a finanszírozási szempontokat is) ne lépjék túl az adott gazdasági viszonyok közötti észszerű mértéket,

- kellő előrelátással tudják meghozni gazdasági és üzletpolitikai döntéseiket,
 - ösztönözve legyenek az okos hálózatok fejlesztésére, valamint a külső támogatási források megszerzésére és hatékony felhasználására,
 - ösztönzést kapjanak az energiapolitikai célok megvalósításában való aktív közreműködésre,
 - érdekeltek legyenek a hálózati veszteség, illetve az ezzel kapcsolatos költségek csökkentésében, és
 - számára indokoltnak tekintett költségek és a kapcsolódó díjbevételei fedezet realizálása közötti időeltolódás minél kisebb legyen.
- 3) **Adatszolgáltatási kötelezettség:** Az engedélyes köteles a Hivatalnak, a Hivatal által előírt határidőben és formában megadni minden olyan tájékoztatást, amely az árfelügyeleti és hatósági árelőkészítő tevékenységhez szükséges⁴. A jogszabályban előírt adatszolgáltatás nem teljesítésének, vagy nem megfelelő minőségben és időben történő teljesítésének következményei az engedélyest terhelik. A jogszabályok és a működési engedély figyelembevételével⁵ a Hivatal – mérlegelése szerint – az engedélyes gazdasági társaságnál helyszíni vizsgálatot végezhet, részére ismételt és soron kívüli adatszolgáltatást írhat elő, annak nem megfelelő teljesítése esetén a z engedélyes gazdasági társaság megfelelő adatszolgáltatással alá nem támasztott elismerendő költségadatait becsléssel állapíthatja meg, indokolt esetben teljes mértékben kiszűrheti azokat és eltekinthet azok elismerésétől.
- 4) **Alátámasztási kötelezettség:** Az engedélyesi tevékenységhez kapcsolódó, tételesen meghatározott költségek indokoltságát az engedélyesnek kell alátámasztania. Műszaki-gazdasági vagy egyéb alátámasztás hiányában a Hivatal nem ismeri el az adott költséget.
- 5) **El nem ismert költségek:** A Hivatal nem ismeri el azokat a költségeket, amelyekről a módszertan ekként rendelkezik, vagy abból észszerűen és szakértői véleménnyel alátámasztottan következtethető, hogy nem az engedélyes tevékenység ellátása érdekében vagy nem a legkisebb költség elvének megfelelően merültek fel.
- 6) **Halmazott kiszűrések elkerülése:** Biztosítani kell, hogy az egyes módszertani elemek egymással párhuzamosan és egymást követő alkalmazása során egy indokolatlannak tekintett tétel (összeg) csak egyszer kerüljön kiszűrésre, az azonos tételre (összegre) vonatkozó kiszűrések halmozódását el kell kerülni.
- 7) **Transzparencia elvének való megfelelés:** Az árszabályozást, a rendszerhasználati díjak megállapítását méltányos, átlátható és összehasonlítható módon kell megvalósítani, amelynek legfőbb előfeltétele a hálózati engedélyesek átlátható gazdálkodás-nyilvántartása.

⁴ VET 141. § (11) bekezdés

⁵ 6/2008. (VI. 18.) KHEM rendelet, VET 152. § (1) és (1a) bekezdések

I.2.3. A költség-felülvizsgálat fő tárgyai⁶

A rendszerhasználati díjmegállapítás előkészítéseként a Hivatal az alábbi témakörökben végez vizsgálatot (ezen útmutatónak megfelelően):

- a) működési költségek,
- b) tárgyi eszközök és immateriális javak értéke,
- c) értékcsökkenési leírás,
- d) tőkeköltség,
- e) hálózati veszteség,
- f) különdíjas szolgáltatások költségei,
- g) rendszerszintű szolgáltatások nyújtásához tartozó költségek (az Átviteli rendszerirányító esetében),
- h) bevételek.

A költség-felülvizsgálat során használt adatok:

- a) az engedélyes gazdasági társaságok auditált mérlegei és eredménykimutatásai, a társasági szintű számviteli éves beszámolók kiegészítő mellékletének részeként elkészített ún. tevékenységi beszámolók, szintetikus és analitikus számviteli nyilvántartások, valamint az azok elkészítésénél alapul vett költségallokációs elvek, számviteli alapbizonylatok, számítások, statisztikák;
- b) az engedélyes gazdasági társaságok számviteli szétválasztási kötelezettségének teljesülését igazoló dokumentumok, szabályzatok;
- c) az engedélyes gazdasági társaságok és a Közreműködő szolgáltatók⁷ közötti szerződések, az abban foglalt szolgáltatásokról rendelkezésre álló piaci információk;
- d) a költség-felülvizsgálat által érintett Közreműködő szolgáltatók és alvállalkozók a) és c) pontban sorolt adatai, dokumentumai, amelyek az engedélyes gazdasági társaságokon keresztül kerülnek rendelkezésre bocsátásra⁸,
- e) az engedélyes tevékenységet érintő piaci adatok, statisztikai adatok, előrejelzések (infláció, beruházási és bér indexek, árfolyam, jogszabályváltozások), egyedileg értékelendő eszköz- és költségváltozások, mennyiségi-, ár- és naturália-változások, figyelembe véve a legkisebb költség elvét, a működési hatékonyságot és a működési hatékonyság elvárt javulását;
- f) az engedélyes gazdasági társaságok által rendszeresen vagy esetleg teljesített adatszolgáltatások a Hivatal részére;
- g) szükség esetén soron kívüli adatszolgáltatások;
- h) az összehasonlító elemzett költségek esetében a felhasznált piaci adatok, statisztikai adatok, nyilvános adatbázisok adatai, az adat forrásának megjelölésével, (pl.: HAY, KSH, EKR, Crefoport, OneSource);

⁶ Az IFRS-ek szerinti beszámoló készítésére áttért engedélyes társaságok esetében lásd még az 1. melléklet szerinti kiegészítő megjegyzéseket.

⁷ A Közreműködő szolgáltató fogalmát lásd az I.2.4. pont b) alpontjában.

⁸ VET 141. § (11) bekezdés

- i) további releváns adat, információ, például más, a Hivatal által felügyelt engedélyesi körbe tartozó szolgáltatók hasonló tevékenységeinek jellemzői.

A költség-felülvizsgálat alapját első sorban a 2023. évi tény adatok képezik. Az időbeliségükben is vizsgált költségelemek esetében azonban felhasználásra kerülnek az előző költség-felülvizsgálat alapját képező 2019. évi tény adatok és a 2020-2022. évek tény adatai is.

A korábban még nem felmerült, indokolt új költségek esetében az engedélyes gazdasági társaságok előzetes előrejelzése, hitelt érdemlő adatszolgáltatása és a költség indokoltsága alapján (pl. jogszabályi változáshoz kapcsolódó költségek) a Hivatal figyelembe veheti a 2024. évi várható adatokat.

A Hivatal fenntartja a jogot, hogy a költség-felülvizsgálat során – mérlegelést követően – figyelembe vegye a 2023. és a 2024. évben már megkezdett, vagy indítani tervezett beruházások, projektek költségeit és várható megtérülését.

I.2.4. A költség-felülvizsgálat által érintett vállalkozások

A költség-felülvizsgálat a vállalkozások következő csoportjaira terjed ki:

- a) Közvetlenül a VET szerinti hálózati engedélyes gazdasági társaságok (a továbbiakban: **Engedélyesek**).
- b) Közvetett módon az Engedélyesek költségtételeihez kapcsolódóan megjelenő, az Engedélyesek részére közvetlenül vagy közvetett módon szolgáltatást nyújtó gazdasági társaságok,
 - o amennyiben az adott engedélyes működési engedélyében felsorolt engedélyhez kötött tevékenységek egyes elemeit végzik (kiszervezések vizsgálata); illetve
 - o amennyiben a Tao tv. 4. § 23. pontja szerinti kapcsolt vállalkozástól kerül igénybevétele a szolgáltatás (transzferár vizsgálat)
(a továbbiakban: **Közreműködő szolgáltatók**).
- c) A VET 2. § (1) bekezdés d) pontja és a 94. § (2) bekezdése alapján a kiszervezések és a kapcsolt vállalkozásoktól igénybe vett szolgáltatások esetében szükség szerint a Közreműködő szolgáltatók által az Engedélyes szolgáltatásának ellátásába bevont azon alvállalkozók és azok alvállalkozói a teljes szolgáltatási és értékesítési láncban, amelyek éves teljesítési ellenértéke meghaladja az adott Engedélyes által a szolgáltatás ellenértékeként kifizetett összeg 25%-át (körbeszámlázások és a láncértékesítések vizsgálata).

A közvetlenül vizsgált hálózati engedélyes társaságok az alábbiak:

- **Villamos energia átviteli rendszerirányító** (a továbbiakban: **Átviteli rendszerirányító**):
 - o MAVIR Magyar Villamosenergia-ipari Átviteli Rendszerirányító Zrt.
- **Villamos energia elosztók** (a továbbiakban: **Elosztók**):

- MVM Démász Áramhálózati Kft.
- ELMŰ Hálózati Kft.
- MVM Émász Áramhálózati Kft.
- E.ON Dél-dunántúli Áramhálózati Zrt.
- E.ON Észak-dunántúli Áramhálózati Zrt.
- OPUS TITÁSZ Áramhálózati Zrt.

A költség-felülvizsgálat által érintett, de fentebb név szerint nem felsorolt vállalkozások köre az Engedélyesek által nyújtott adatszolgáltatások alapján a felülvizsgálat során kerül meghatározásra.

I.2.5. A költség-felülvizsgálat célja

A költség-felülvizsgálat során a Hivatal fenntartja annak a lehetőségét, hogy az ezen útmutatóban nem jelzett egyéb – az időközben felmerülő kérdések kezelését elősegítő – specifikus szakmai-módszertani szempontokat is alkalmazzon, de ezekről tájékoztatja az érintetteket.

Az I.2.4. pont szerinti társaságok vizsgálatának célja azon rendszerhasználati díjak szakmai megalapozása, amelyeket a VET 143. § (5) bekezdése értelmében a Hivatal határoz meg. Az indokoltági vizsgálat közvetlen eredménye az – Engedélyesenként külön-külön számított – „indokolt költségtömeg” (költségbázis), amely az országosan egységes díjképzés (valamint az Elosztók esetében a VET 142. § (6) bekezdése szerinti kiegyenlítő fizetés) alapjául szolgál. Az „indokolt költségek” adott Engedélyesre megállapított összege csak a díjképzésnél alkalmazott mennyiségekkel, illetve az árszabályozás rendszerével együtt ad teljes képet.

I.3. A költség-felülvizsgálat általános szabályai

I.3.1. Az indokolt költség tartalma

Az árszabályozási ciklus induló áraiban elismerhető költség (jelen útmutató alkalmazásában: **indokolt költség**) – kiindulásként – csak olyan, a 2023. évben ténylegesen felmerült, illetve 2024-ben bizonyíthatóan felmerült (felmerülő) vagy jogszabályi kötelezettségből fakadóan, dokumentumokkal (pl. szerződés) alátámaszthatóan a 2025. évvel induló árszabályozási periódus tartama alatt ténylegesen szükségessé váló (felmerülő) költség lehet, amely egyértelműen

- a) az adott engedélyesi tevékenységhez rendelhető, vagy
- b) az Engedélyes általános működéséhez (nem kizárólag az adott tevékenységhez) szükséges; ebben az esetben az adott tevékenységre a számviteli szétválasztási szabályzatban foglaltaknak megfelelően felosztott költségrészt kell alapul venni.

I.3.2. Az indokoltági vizsgálat szerkezete

Az indokoltági tartalmi vizsgálata mind a költségnem (jogcím), mind a mérték (nagyság) szempontjára kiterjed. Az árszabályozási ciklus induló áraiban elismerhető

„indokolt mérték” megítélése során a Hivatal lehetőség szerint többoldalú, az adott költségtétel jellegéhez igazított megközelítést alkalmaz. Önmagában sem az adott költségtétel számviteli elszámolásának ténye, sem az adóhatóság adott tétellel kapcsolatos állásfoglalása nem jelent automatikus „indokoltságot” az árképzés szempontjából.

A 2023. évi tényadatok vizsgálata során különválasztásra kerülnek

- a) a jogszabályok szerint a folyó működéshez tartozó költségek;
- b) nem minden évben, de ismétlődően felmerülő költségek [vö. III.1.1.1.4. p) alpont];
- c) egyszeri költségek [vö. III.1.1.1.2. u) alpont];
- d) a 2025-től nem szükséges (nem felmerülő) költségek;
- e) 2024. évben kihirdetett jogszabályváltozás által 2025. évtől közvetlenül érintett, 2024-ben már felmerült/felmerülő költségek.

A b) és c) pontban említett tételek – a legkisebb költség elvének érvényesítésével – (eszköz, költségfajta és mérték szempontjából) egyedi mérlegelést igényelnek. Indokoltságuk esetén e költségek az árszabályozási időszak tervezett hosszára időarányosan elosztva kerülnek figyelembevételre.

A felmerült költségek indokoltságának vizsgálata több szinten (pl. engedélyköteles tevékenység és nem engedélyköteles tevékenység költségei, vagy az igénybe vett szolgáltatásokon belül azoké, amelyeket kapcsolt vállalkozástól vettek igénybe) és több irányból történik. Az engedélyesi tevékenység költségei vizsgálat alá kerülnek

- egyrészt költségnemenkénti bontásban (III. fejezet),
- másrészt költségviselőnkénti bontásban (IV. fejezet).

A kapcsolt vállalkozásoktól igénybe vett szolgáltatások költségei, valamint az engedélyes tevékenység (tevékenységrész) más vállalkozás által való végzésének költségei külön-külön is vizsgálat tárgyát képezik (transzferár vizsgálat, valamint kiszervezett tevékenységek költségeinek vizsgálata.) Szükség és lehetőség szerint az engedélyes tevékenység költségeinek alakulását a Hivatal megvizsgálja (elsősorban a rendszeresen ismétlődő, illetve a rendszeresen, de nem minden évben felmerülő költségelemek esetében több évre visszatekintő)

- időbeliségében (dinamikus vizsgálat), és/vagy
- az engedélyes vállalkozáson kívüli összehasonlítási alappal való összevetésben (benchmark vizsgálat) is.

A törvényi kötelezettségen alapuló áru-, eszköz- vagy szolgáltatás-beszerzések közbeszerzésből vagy központosított közbeszerzési eljárásból származó költségei jogcím szerint és mértékében is indokoltnak minősülnek. A nem törvényi kötelezettségen alapuló áru-, eszköz- vagy szolgáltatás-beszerzések esetében az indokoltságot a közbeszerzési eljárások esetében is vizsgálni lehet, a közbeszerzés ténye önmagában nem igazolja a legkisebb költség elvének megvalósulását, vagy az indokoltságot. A költség-felülvizsgálatnak nem része a közbeszerzési eljárások

elemzése, de a lényeges és árat befolyásoló esetleges szabálytalanságokról az Engedélyesek tájékoztatást kapnak.

I.3.3. Egyéb rendelkezések

A Hivatal, illetve az általa megbízott szakértők a költség-felülvizsgálat során figyelembe veszik az egyéb jogszabályok által támasztott követelményeket is, biztosítva ezzel az Engedélyesekre vonatkozó szabályozás konzisztenciáját. Az indokolt költségek meghatározásánál alkalmazott módszerek (illetve ezek eredményei) – céljuknál és jellegükénél fogva – nem jelentik az egyébként az Engedélyesekre érvényes egyéb (más célú) jogszabályi és hatósági előírások felülbírálását.

A Hivatal a költség-felülvizsgálat során a Sztv. 16. § (5) bekezdése szerinti költség-haszon elv figyelembevételével abszolút és/vagy relatív lényegességi küszöbértéket határozhat meg. Adott gazdasági esemény (eseménycsoport) lényegességi küszöb mentén történő vizsgálata során az egyazon jogcímen, a teljes vizsgált üzleti évben elszámolt költségtömeget kell tekinteni, függetlenül attól, hogy az hány db egyedi ügyletből tevődött össze. A forintban meghatározott, az adott Engedélyes méretét is figyelembe vevő küszöbérték alatt a Hivatal vizsgálati módszertani egyszerűsítéseket alkalmazhat (pl. nem kér tételes alátámasztást), melynek célja a Hivatal és a vizsgált Engedélyes oldalán rendelkezésre álló erőforrások és elérhető információk hatékonyabb felhasználása.

A Hivatal által indokolatlannak minősített tételek következtében fellépő közvetett eredménymódosító hatásokat a Hivatal nem vezeti át. Ez alól egyedi és jelentős esetben eltérhet a Hivatal, ilyen lehet a bérköltségek módosítása esetén a szociális hozzájárulási adó, vagy az Engedélyes kérésére egyedi mérlegelés alapján felmerülő tétel.

Amennyiben az Engedélyesnél az Sztv. 25. § (3) bekezdése értelmében aktiválható átszervezési költségek merültek fel a 2023. gazdasági évben, az átszervezés aktivált értéke, az általános alapelvek szerint történő egyedi elbírálás alapján bekerülhet az elismert eszközök közé oly módon, hogy annak értékcsökkenése része lehet az elismert értékcsökkenésnek, de magát az elismert eszközértéket nem növelheti, tőkeköltség alapjául nem szolgálhat.

A Hivatal a VET 142. § (5) bekezdése alapján mérlegeli olyan – a költség-felülvizsgálattal közvetve összefüggő – egyedi ösztönző tétel elismerését, ami az indokolt költségek, illetve a hatékony működés esetén ténylegesen felmerülő költségek mellett lehetővé teszi a szükséges hálózati beruházások megfelelő szinten történő elvégzését, a hálózatok működőképességének biztosítását.

II. Tevékenységek számviteli szétválasztásának vizsgálata

A költség-felülvizsgálat első lépéseként azt kell megállapítani, hogy

- a) az Engedélyesek számviteli szabályozása tartalmaz-e a jogszabályokban előírt részletes megfogalmazást a bevételek, költségek és ráfordítások és eszközök – szükség szerint megfelelően megválasztott vetítési alapok segítségével történő – tevékenységenkénti megosztására vonatkozóan (lásd: VET Vhr. 20. számú melléklet);
- b) az Engedélyesek rendelkeznek-e az egyes költségekről és ráfordításokról az a) pontnak megfelelő számviteli nyilvántartással;
- c) a tevékenységenkénti tényleges megosztás – figyelembe véve az a) pont szerinti követelményt is – megfelelően történt-e az egyes Engedélyeseknél;
- d) azonosíthatók-e érdemleges problémák (pl. nem kellően megalapozott módszerek) az Engedélyesek által alkalmazott megosztásokkal kapcsolatban, és szükséges-e ezek miatt a megosztások felülvizsgálata, módosítása;
- e) az egyes tevékenységekhez nem közvetlenül rendelt (azaz vetítési alapok segítségével rájuk osztott) költségek esetében az Engedélyesek megfelelően választották-e meg a vetítési alapokat.

A fentiekkel kapcsolatban az Engedélyesnek be kell mutatnia, meg kell indokolnia és alá kell támasztania az általa alkalmazott vetítési alapokat. A bemutatott vetítési alapokat a Hivatal megvizsgálja, majd egyedileg elbírálja. Amennyiben az adott alátámasztást a Hivatal nem találja elfogadhatónak, akkor módosításra tesz javaslatot. Az Engedélyes a módosított vetítési alapok segítségével is köteles elvégezni a költségfelosztást. Az auditált tevékenységi beszámolóban foglalt tevékenységenkénti költségfelosztástól a vizsgálat keretében a Hivatal eltérhet.

Valamennyi bevétel kategória tekintetében vizsgálat tárgya, hogy az Engedélyes a szétválasztási szabályoknak megfelelően allokálta-e a bevételeit és az ahhoz kapcsolódó költségeket. A nem engedélyes tevékenységek számvitelileg kimutatott aránytalanul magas jövedelmezősége, kiemelkedő hatékonysága arra utalhat, hogy a bevételekhez kapcsolódó költségeket az indokoltnál nagyobb arányban allokálták az engedélyes tevékenységre. A kiemelkedő jövedelmezőség alatt az adott tevékenység iparági átlagos jövedelmezőségének érdemi felülmúlása értendő, amely összehasonlítással, szükséges esetben becslés alkalmazásával vizsgálandó.

A nem-engedélyes tevékenységek elemzése alapján a Hivatal további alátámasztást kérhet azokra az engedélyesi tevékenységen megjelenő költségekre vonatkozóan, amik indokoltsága a fenti vizsgálata alapján megkérdőjelezhető. Azokkal a költségekkel, amelyeket az engedélyesi tevékenység érdekében felmerülteként számoltak el, de ennek megalapozottságát az Engedélyes nem mutatja be kellően, az „indokolt költségtömeg” csökkentésre kerül. Ha az ilyen költségek összege közvetlenül nem számszerűsíthető, akkor a Hivatal (pl. a nem engedélyesi tevékenység végzéséből származó árbevétel bizonyos arányára szóló) becslést alkalmazhat. A

tevékenységek számviteli szétválasztása vizsgálatának alapját az Engedélyesek belső szabályzatai, az auditált mérlegek és eredménykimutatások, a társasági szintű számviteli éves beszámolók kiegészítő mellékletének részeként elkészített ún. tevékenységi beszámolók, szintetikus és analitikus számviteli nyilvántartások, az azok alapjául szolgáló adatok, engedélyesi adatszolgáltatások és szélesebb piaci adatok képezik.

III. Bevételek és a költségek költségnemenkénti vizsgálata⁹

III.1. Bevételek és egyes költségek költségnemenkénti általános vizsgálata

III.1.1. Bevételek és egyes költségek gazdasági tartalmuk szerinti vizsgálata

A költségeknek ezen pont szerinti (statikus szemléletű) vizsgálata – eltérő rendelkezés hiányában – az Engedélyesek 2023. évi tényszámai alapján történik.

Az analitikus nyilvántartások és a kimutatások vizsgálata során a Hivatal ellenőrzi a főkönyvi könyveléssel való egyezőséget és a bizonylatokkal való alátámasztottságot. Az új árszabályozási ciklus induló áraiban történő figyelembevétel (indokoltság) szempontjából a Hivatal alapvetően a felmerült bevételek/költségek/ráfordítások jogcímét vizsgálja és nem a konkrét megnevezést, vagy könyvelési besorolást.

A költségnemenkénti vizsgálat előkészítő lépéseként az Elosztók esetében (akikre a *Szakmai ajánlás* közvetlenül vonatkozik) a Hivatal megvizsgálja, hogy

- a) rendelkeznek-e a *Szakmai ajánlás* VI. fejezet 3-4. pontjai szerinti egyes költségekről és ráfordításokról megfelelő analitikus nyilvántartással, valamint
- b) a rész- és altevékenységekre nem felosztandó költségek és ráfordítások a *Szakmai ajánlás* VI. fejezet 6. pontja szerinti módon kerültek-e kimutatásra.

III.1.1.1. Kiszűrések az elismert működési költségek meghatározásához

A költség-felülvizsgálat során a Hivatal bizonyos bevételi- és költségelemeket – különböző, alább részletezett okokból – a többi közül elkülönít, kiszűr.

Mivel egyes költségtételek több okból is kiszűrendőnek minősülhetnek, vagyis a kiszűrések között átfedések is lehetnek, ezért különösen ügyelni kell a többszörös kiszűrés elkerülésére, tehát arra, hogy minden kiszűrendő költségelem csak egyszer, (a III.1.1.1.1.-III.1.1.1.6. szerinti felsorolásnak megfelelően) kerüljön kiszűrésre.

Amennyiben az engedélyes által igénybe vett szolgáltatás nyújtója a III.1.1.1.1.-III.1.1.1.6. pontokban felsorolt valamely jogcímen terhel át költséget az engedélyesre, akkor a szolgáltatás ellenértékének erre a részére is a jelen III.1.1.1. alfejezetben írtak vonatkoznak.

III.1.1.1.1. Működési költségeknek nem minősülő tételek kiszűrése

A működési költségnek nem minősülő tételek nem tárgyai a működési költségek felülvizsgálatának. Az ilyen költségek és ráfordítások (és bevételek) az engedélyes Sztv. alapján összköltségeljárással megállapított eredménykimutatása szerinti anyagjellegű ráfordításaiból, értékcsökkenési leírásaiból, személyi jellegű ráfordításaiból, valamint az egyéb ráfordításai és bevételei egyenlege együttes összegéből levonásra kerülnek; ezek:

⁹ Az IFRS-ek szerinti beszámoló készítésére áttért engedélyes társaságok esetében lásd még az 1. melléklet szerinti kiegészítő megjegyzéseket.

- a) a hálózati veszteség pótlási költsége (ld. III.1.1.4.),
- b) a Szakmai ajánlás III/3-4. pontjai szerinti „*Hálózati eszközök*” és „*Hálózati eszközökhöz kapcsolódó eszközök*” után elszámolt értékcsökkenési leírás,
- c) az aktivált saját teljesítmények értéke (ld. III.1.1.3.),
- d) az eladott áruk beszerzési értéke,
- e) a közvetített szolgáltatások értéke (az esetlegesen ezen felsorolás más elemében szereplőkön felül),
- f) az elosztó által a VET 142. § (6) bekezdése szerint teljesítendő kiegyenlítő fizetés,
- g) a VET 178/SZ. § (2) bekezdése szerinti külön jövedelemadó,
- h) a térítés nélkül átvett eszköz amortizációja,
- i) a fizetett rendszerhasználati díjak,
- j) a rendszerszintű szolgáltatások nyújtásának költsége (az Átviteli rendszerirányítónál),
- k) a rendszerirányításhoz kapcsolódó, a VET 144. § szerinti ún. éves ármegállapítású tételek, beleértve az ún. piacintegrációval kapcsolatos tételeket is (az Átviteli rendszerirányítónál).

A d) (kivéve belőle az esetlegesen itt elszámolt hálózati veszteség pótlási költségét), valamint az e) – g) pontokban sorolt tételek a költség-felülvizsgálat egyetlen további szakaszában sem kerülnek figyelembevételre. A fennmaradó tételek a költség-felülvizsgálat más szakaszában kerül(het)nek elbírálásra.

III.1.1.1.2. Nem indokolt költségek kiszűrése

Ilyenek a gazdasági tartalmuk szerint a rendszerhasználati díjakban eleve nem elismerhető költségek és ráfordítások:

- a) bírság;
- b) kötbér;
- c) pótdíj, önellenőrzési pótlék;
- d) fizetett perköltség;
- e) kártérítés;
- f) késedelmi kamat;
- g) elengedett követelések;
- h) az egyébként elhárítható okból megsemmisült, vagy hiányzó, illetve fellelt készletek értéke (ld. III.1.1.6.);
- i) a Szakmai ajánlás III/2. pontja szerinti „*Egyéb eszközök*” után elszámolt terven felüli értékcsökkenési leírás;
- j) menedzserbiztosítások és járulékaik;
- k) végkielégítések, törzsgárda jutalom és a munkavégzés alól felmentett személyek időszaki bére, valamint járulékaik;
- l) reprezentáció költségei;
- m) a versenytilalmi megállapodások alapján kifizetett ellenérték (vö. III.1.1.5.);

- n) adományokhoz és támogatásokhoz kapcsolódó kiadások;
- o) munkavállalók részére szervezett rendezvények költségei (vö. III.1.1.4.);
- p) az adóhatósági megállapítás során a nem a vállalkozás érdekében felmerült költségek;
- q) a jogszabályokban meghatározott felügyelő és irányító testületek minimális taglétszámát meghaladó tagok részére kifizetett megbízási díjak és az járulékai;
- r) céltartalékképzés (vö. III.1.1.6.);
- s) az Energiahatékonysági Kötelezettségi Rendszerben a Fehér Bizonyítvány (White Certificate) vásárlására fordított költség;
- t) azon költségtételek, melyekre az engedélyes gazdasági társaság jogszabály alapján más forrásból (nem rendszerhasználati díjból) kap fedezetet (a kapott forrás mértékéig):
 - állami támogatásokból vagy más jogalanyoktól származó véglegesen átadott pénzeszközök és vissza nem térítendő támogatások, elengedett kölcsönök, hitelek, a készletbevételekből és egyéb visszatérítendő forrásokból finanszírozott költségek;
 - nem saját forrásból finanszírozott tárgyi eszközök és immateriális javak természetéből adódó kiadások, költségek,
- u) azon, s) pontban szereplő tételeken kívüli költségek és ráfordítások, amelyek egyéb bevételekből megtérülnek – a kapott egyéb bevétel mértékéig,
- v) egyedi jelleggel felmerült költségek [vö. I.3.2.c) alpont].

Mivel ezek a tételek vagy az Engedélyesnek felróható magatartás miatt keletkeztek, vagy az engedélyes tevékenység végzéséhez nem feltétlenül szükségesek, ezért a legkisebb költség elvének nem felelnek meg, vagy fedezetüket nem a rendszerhasználati díjnak kell képezniük. Ezeket a tételeket a Hivatal az indokolt költségtömeg meghatározásánál „véglegesen” figyelmen kívül hagyja.

III.1.1.1.3. Jogszabály alapján történő kiszűrések

A VET 178/SZ. § (1) és (2) bekezdései az alábbiak szerint rendelkeznek:

„178/SZ. § (1) E törvény szerinti engedélyes és a magánvezeték engedélyese a pénzforgalmi számlájának vezetésével kapcsolatos, a pénzügyi tranzakciós illetékről szóló 2012. évi CXVI. törvény szerint pénzügyi tranzakciós illeték fizetésére kötelezett által tranzakciós illetékkel összefüggésben felszámított díjat (a továbbiakban: tranzakciós díj) nem háríthatja át a vele szerződésben állóra. Ebből következően a tranzakciós díj az engedélyes, a magánvezeték engedélyese által nyújtott termék vagy szolgáltatás árába közvetlenül vagy közvetve nem számítható be, illetve külön nem számlázható ki, azt az engedélyes, a magánvezeték engedélyese önállóan viseli.

178/SZ. § (2) A távhőszolgáltatás versenyképesebbé tételéről szóló 2008. évi LXVII. törvény, valamint a közművezetékek adójáról szóló 2012. évi CLXVIII. törvény (a továbbiakban együtt: Különadó törvények) szerint külön jövedelemadó, illetve közművezetékek után fizetendő adó (a továbbiakban együtt: különadó) fizetésére

kötelezett e törvény szerinti engedélyes a különadót nem háríthatja át a vele szerződésben állóra. Ebből következően a különadó az engedélyes által nyújtott termék vagy szolgáltatás árába közvetlenül vagy közvetve semmilyen formában nem számítható be, illetve külön nem számlázható ki. Az adókötelezettség terhét a Különadó törvények szerinti adóalany önállóan viseli.”

A VET 178/SZ. §-ának hivatkozott bekezdései szerint külön kiszűrendő tételek:

- tranzakciós díj;
- közművezetékek után fizetendő adó.

III.1.1.1.4. Külön vizsgálandó tételek kiszűrése

Az alábbi a) – f) költségek egyedi vizsgálatok alapján kerülnek elbírálásra. A külön vizsgálatok eredményeként megállapított indokolatlan költségtételek a költségtömegből levonásra kerülnek. Csak az indokoltnak minősülő összegek kerülnek figyelembevételre költségviselőnkénti vizsgálatban.

- a) piackutatási, hirdetési, marketing költségek;
- b) utazási, szállásköltségek;
- c) egyéb fuvarozási, szállítási, rakodási költségek;
- d) szakértői költségek;
- e) oktatás, tanfolyam, konferencia költségei;
- f) vezető tisztségviselők minimális taglétszámát meghaladó tagok részére kifizetett megbízási díjak és járulékaik.

Az alábbi (részben az egyéb bevételek, egyéb ráfordítások között kimutatott) h) – p) tételek indokoltsága külön vizsgálandó (ld. III.1.1.6.):

- g) az egyéb árbevételt eredményező tevékenységek költségei/ráfordításai (ld. a Szakmai ajánlás VII. fejezet 2. pontját);
- h) a fejlesztésre átadott/kapott pénzeszközök, kivéve a kapott hálózatfejlesztési hozzájárulás (a továbbiakban: **HFH**) és csatlakozási díj (ld. III.1.1.6.);
- i) a térítésmentes eszközátadások, kivéve a jogszabály által előírt kötelezettség;
- j) az adott/kapott támogatások;
- k) az átvállalt kötelezettségek;
- l) marketing, reklám, hirdetés, tájékoztatás költségei (kivétel jogszabályi kötelezettségből fakadó költségek);
- m) fedezett és újra felhasználható anyagokkal kapcsolatos kiadások;
- n) az engedélyes gazdasági társaság által igazoltan behajthatatlan követelések, amelyek működési költségként merülnek fel követelésekből és egyéb adósságokból;
- o) nem minden évben, de ismétlődően felmerülő költségek [I.3.2.b) alpont]
- p) működőtőke-vizsgálat eredményeként elismert pénzügyi műveletek ráfordítása.

Az g) - p) pontokban sorolt tételek a *Szakmai ajánlás* VI. fejezetének 3-5. pontjai alapján nem osztandók fel rész-, illetve altevékenységekre, az Elosztók

költségviselőnkénti vizsgálatában nem vesznek részt. Ezek a tételek tehát először kivételre kerülnek a további általános vizsgálatok alapját képező költségtömegből, majd a külön vizsgálatuk során indokoltnak minősített részük a költségviselőnkénti vizsgálatot követően kerül hozzáadásra az indokolt költségtömeghez.

Az előbbieken túl a Hivatal egyedileg dönthet bizonyos tételek elismeréséről vagy kiszűréséről (ösztönző vagy szankcionáló típusú) díjkorrekció alkalmazásáról, ezek többek között:

- adat vagy alátámasztottság hiányában kérdéses költségtételek;
- egyedileg elbírálandó tételek;
- szolgáltatásminőség, működés átláthatósága vizsgálatán alapuló korrekció.

III.1.1.1.5. Vizsgálattechnikai kiszűrések

A *Szakmai ajánlás* VI. fejezetének 5. pontja szerint a *Szakmai ajánlás* VI. fejezet 3. és 4. pontjai szerinti költségek és ráfordítások nem osztandók fel rész-, illetve altevékenységekre. A korábban még nem felsorolt ilyen tételek:

- a) madárvédelmi költségek;
- b) mérők mintavételes hitelesítésének eljárási díja;
- c) MEKH-felügyeleti díj (ld. III.1.1.4.);
- d) az engedélyes által fizetett egyéb hatósági díjak, illetékek és járulékok (fajtánként) – amelyeket költségként számolnak el (ld. III.1.1.4.);
- e) egyéb ráfordítások között nyilvántartott adók (fajtánként) (ld. III.1.1.6.);
- f) az engedélyes által fizetett egyéb hatósági díjak, illetékek és járulékok (fajtánként) – amelyeket ráfordításként számolnak el;
- g) a *Szakmai ajánlás* III/2. pontja szerinti „Egyéb eszközök” után elszámolt terv szerinti értékcsökkenési leírás.

Mivel az a) - f) pontban sorolt tételek nem osztandók fel rész- és altevékenységekre, ezek a költségek az Elosztók költségviselőnkénti vizsgálatában nem vesznek részt, hanem még ezen vizsgálat megkezdése előtt átmenetileg kivételre kerülnek a további általános vizsgálatok alapját képező költségtömegből, majd a költségviselőnkénti vizsgálat után az indokolt költségtömeghez – mint vizsgálat nélkül indokoltnak minősülő tételek – egészükben visszaadásra kerülnek.

A g) pont szerinti tétel teljes (tény)összegében részt vesz a résztvékenységek költségeinek összehasonlító vizsgálatában, azonban az összehasonlító vizsgálatot követően a résztvékenységi összehasonlító vizsgálat által összességében indokoltnak minősített költségeknek az összehasonlító vizsgálatba vont költségtömeghez viszonyított arányának megfelelő százaléka levonásra kerül az indokolt működési költségtömegből (ui. az eszköz- és értékcsökkenési vizsgálati szakaszban kerül elbírálásra).

III.1.1.1.6. További kiszűrések az Átviteli rendszerirányító vonatkozásában

A KÁT és METÁR rendszerek működtetésével összefüggésben felmerült költségek a rendszerhasználati díjak megállapítása szempontjából nem minősülnek indokolt költségnek, tekintettel arra, hogy ezek fedezete a KÁT és METÁR rendszerek működtetésével kapcsolatos bevételekben teremthető meg. A rendszer működésének a költségét az Átviteli rendszerirányító határozza meg a termelőknek megfizetett összeg és az értékesítésből származó bevétel különbözeteként. A költségek elkülönített nyilvántartását és számítását az Engedélyes adatszolgáltatása alapján ellenőrizni szükséges.

III.1.1.2. Árbevételi tételek

A Hivatal az alábbiak szerint vizsgálja meg az Engedélyesek Sztv. 72 – 75. § szerinti 2023. évi árbevételének jogcímei szerinti összetételét:

- a) a VET 142. § (1) bekezdés szerinti rendszerhasználati díjakból származó árbevételek;
- b) hatóságilag egyéb módon szabályozott tételekből származó árbevételek [különösen pl.: csatlakozási díjak, ún. külön díjak, Mértékadó Éves Fogyasztás (a továbbiakban: **MÉF**) eltérés, kiegyenlítő energia, stb.];
- c) az a-b) alpontokba nem tartozó árbevételek.

Ennek során a Hivatal az Elosztók esetében vizsgálja a *Szakmai ajánlás* VII. fejezetének 2. pontjában megfogalmazott elvárások teljesülését is.

A b) és c) pont szerinti árbevételi tételek költségelismerés során történő figyelembevételéről (kezelési módjáról, pl. indokolt költségtömeget csökkentő tételként való elszámolásáról) a Hivatal a fenti tételekkel szemben kimutatott költségek és az Engedélyesek kapcsolódó nyilvántartásainak vizsgálata alapján dönt.

III.1.1.3. Aktivált saját teljesítmények értéke

A Sztv. 76. § szerinti aktivált saját teljesítmények értéke egy olyan számvitelileg kimutatott bevétel jellegű tétel, amely egy adott vállalkozás saját kivitelezésben végrehajtott – és költségként a működési költségek között kimutatott – beruházásainak értékével megegyező értéken kerül kimutatásra, ezáltal biztosítható, hogy ezen beruházásoknak az adott évben ne legyen eredményre gyakorolt hatása.

Tekintettel az aktivált saját teljesítmények számviteli funkciójára, valamint arra, hogy a Hivatal az aktiválásokat az eszközérték és az értékcsökkenés (induló árak szempontjából) indokolt mértékének meghatározásakor veszi figyelembe, az aktivált saját teljesítmények címen kimutatott 2023. évi bevételeket a III.1.1.1.1. alpontnak megfelelően csökkentő tételként kell figyelembe venni, azaz „kiszűrni”. (A kimutatott költségek, ráfordítások csökkentésre kerülnek az aktivált saját teljesítmények értékével, ld. III.1.1.4. és III.1.1.5.)

Az Engedélyesek a Hivatalnak történő adatszolgáltatás során az aktivált saját teljesítményeket kötelesek költségnemek szerinti bontásban bemutatni annak érdekében, hogy a költség-ráosztás konzisztenciája, valamint az aktivált saját teljesítmények bekerülési költségeinek kiszűrése ellenőrizhető legyen.

III.1.1.4. Anyagjellegű ráfordítások

Az engedélyben felsorolt tevékenységekhez nem tartozó, de az Engedélyes által végzett további tevékenységekhez, szolgáltatásokhoz kapcsolódó, a Sztv. 78. §-a szerinti anyagjellegű ráfordítások nem ismerhetők el indokolt költségként az árszabályozási ciklus induló árainak megállapítása során (lásd még a *Szakmai ajánlás* VI. fejezet 6. pontjának b) alpontját).

A Sztv. 78. § (2) bekezdés szerinti 2023. évi anyagköltségek közül a III.1.1.1.1. pontnak megfelelően kiemelésre kerülnek továbbá a *Szakmai ajánlás* VI. fejezet 6. pontjának a) és f) alpontja szerinti, működési költségnek nem minősülő és külön módszertanok szerint vizsgált költségek, azaz

- az aktivált saját teljesítmények létrehozásával összefüggésben elszámolt anyagköltségek (ld. III.1.1.1.1. és III.1.1.3.), valamint
- a hálózati veszteség pótlására beszerzett villamos energia költsége, amennyiben az az anyagköltségek között került kimutatásra (mivel ez utóbbi költségek indokolt mértékét a Hivatal egy másik vizsgálati szakaszban, külön számítással határozza meg (ld. III.1.1.1.1. alpont, III. fejezet 3. pontja).

A Sztv. 78. § (3) bekezdése szerinti igénybe vett szolgáltatások nagyságának (az induló árak szempontjából tekintett) indokoltságát hangsúlyozottan kell vizsgálni a kapcsolt féltől igénybe vett szolgáltatások (ld. III.2.1. és III.2.2.), a harmadik féltől igénybe vett tevékenységek (ld. még III.2.2.), valamint a szakértői és tanácsadási díjak tekintetében.

A szakértői és tanácsadási díjak indokoltságának megítélése során vizsgálni kell e tételek (szolgáltatások) szükségességét, az általuk elérhető gazdasági előnyöket, valamint az ilyen típusú költségek időbeli alakulását (dinamikus vizsgálat). A nem minden évben, de rendszeresen fölmerülő szakértői és tanácsadási költségek indokoltsági vizsgálata a bázisévvel záruló négyéves időszak adatai alapján történik.

Az Engedélyest terheli annak hitelt érdemlő bemutatása, hogy miért volt szükséges az adott szakértői tevékenység. Ennek keretében az alábbiakat kell alátámasztani:

- a) A szakértői vagy tanácsadási szerződés milyen célt (pl. költségcsökkentés, gazdasági haszon, kockázatcsökkentés, szolgáltatás hatékonyságának növelése vagy fejlesztése, valamint a hazai és nemzetközi jogszabályi megfelelés biztosítása, ügyfélélmény megtartása és növelése, stb.) szolgál a működés fenntartása vagy fejlesztése terén.
- b) A szakértői vagy tanácsadási szerződés összességében alacsonyabb költséget jelent az Engedélyes számára, mintha az Engedélyes maga (szervezete) végezte volna el a feladatot.

Amennyiben a szolgáltatás kapcsolt féltől került igénybevételre, akkor az indokolt költség a III.2.1. pontban leírtak szerint kerül megállapításra.

A Hivatal döntése szerint az anyagköltségek és az igénybe vett szolgáltatások értékének vizsgálata elvégezhető – a beérkező adatok ismeretében a költség-felülvizsgálat során számszerűsített – lényegességi küszöb alkalmazásával, mintavételes módon is. Ilyen esetben a tételes vizsgálat tárgya az engedélyesek 2023. évi szállítói forgalmi analitikája és a szállítói szerződésnyilvántartás alapján az ellenőrzési mintába választott költségtételeket alátámasztó dokumentáció. A mintavételnél a nagy egyedi értékű kifizetések és az egyenként kisebb értékű, de az üzleti év során többször történt azonos jogcímű kifizetések összege egyaránt figyelembevételre kerül.

A törvényi kötelezettségen alapuló, közbeszerzéssel vagy központosított közbeszerzési eljárással bonyolított áru, vagy szolgáltatásbeszerzések költsége az induló árak szempontjából indokoltnak tekintendő. Ugyanakkor a nem törvényi kötelezettségen alapuló áru-, vagy szolgáltatásbeszerzések indokoltságát a közbeszerzési eljárások esetében is vizsgálni kell.

A Sztv. 3. § (7) bekezdés 1. pontja szerinti marketing, reklám, hirdetés, tájékoztatás költségei a jogszabály által előírt hirdetések költségeit nem meghaladó mértékben minősülnek indokoltnak az árakban történő elismerés szempontjából.

A nem jogszabályi előíráson alapuló képzések költségei, illetve a munkavállalók részére szervezett rendezvények költségei nem tekintendők indokoltnak a rendszerhasználati díjakban való elismerés szempontjából (vö. III.1.1.1.2).

A fizetett biztosítási díj, az adott biztosítási eseménnyel kapcsolatban az Engedélyest terhelő önrész és a biztosítótól kapott összegek vonatkozásában – a gazdasági észszerűségnek és a VET szerinti legkisebb költség elvének megfelelő mértékig – indokolt költségnek az engedélyesi tevékenység végzéséhez szükséges feladatok biztonságos ellátása érdekében megkötött biztosításokra kifizetett összeg tekintendő (az árakban történő elismerés szempontjából a biztosított eseményekkel kapcsolatban felmerülő önrész önmagában külön nem tekinthető indokolt költségnek¹⁰).

Ezen elv keretein belül elsődlegesen a következő típusú biztosítások kerülhetnek figyelembevételre:

- a) a tűz- és elemi kárra,
- b) a termékfelelősségre,
- c) a környezetszennyezéssel kapcsolatos kockázatokra,
- d) a SCADA és egyéb irányítási rendszerekben felmerülő károokra kötött biztosítások,
- e) a hálózati eszközökre vonatkozó vagyonbiztosítás, valamint
- f) a munkáltatói felelősségbiztosítás (kártérítés),

¹⁰ Ezen tételekre az „III.1.1.6. Egyéb ráfordítások és egyéb bevételek” alpontban a káreseményekre vonatkozó megállapítások vonatkoznak.

- g) az engedélyes tevékenység végzése érdekében használt gépjárművek kötelező gépjármű-felelősségbiztosítása és casco-ja,
- h) a veszélyes munkahelyeken dolgozók élet- és balesetbiztosítása, és
- i) a tevékenység-felelősségi biztosítás.

Az egyéb biztosítások – indokoltsági megalapozottság nélkül – az engedélyes társaságok saját nyereségük terhére (kockázatuk csökkentésére) kötött biztosításoknak (így az ezek kapcsán fizetett biztosítási díjak nem elismerhető költségnek) tekintendők.

A jogszabályi kötelezettségként indított eljárások kapcsán fizetett illetékek és eljárási díjak elismerendő indokolt költségek, mivel hatályos törvények alapján kerülnek elszámolásra. A Hivatal részére fizetendő felügyeleti díj szintén elismert költség, mert az engedélyesi tevékenység folytatása érdekében merült fel (ld. III.1.1.1.).

Az Átviteli rendszerirányító esetében külön el kell végezni a távközlési-informatikai költségek, kiemelten a Távközlési Hálózat Használati Szerződésből eredő költségek vizsgálatát. A távközlési-informatikai költségek vizsgálata során a legkisebb költség elvének érvényesítése mellett figyelembe veendők a műszaki körülmények és a tulajdonosi, szervezeti, piaci viszonyok, valamint a kockázatmegosztási szempontok is.

A Sztv. 78. § (5)-(6) bekezdései szerinti eladott áruk beszerzési értéke (ELÁBÉ) és a közvetített szolgáltatások kiszűrendő tételnek minősülnek, mivel ezek egyrészt olyan költségelemek, amelyek az értékesítés nettó árbevételeiben megtérülnek (ld. III.1.1.1.), másrészt amennyiben pl. a hálózati veszteség pótlására beszerzett villamos energia költsége itt kerül kimutatásra, akkor ezen költségek indokolt mértékét a Hivatal egy másik vizsgálati szakaszban külön számítással határozza meg (lásd III. fejezet 3. pontját).

III.1.1.5. Személyi jellegű ráfordítások

Az árszabályozási ciklus induló áraiban alapvetően az engedélyesi tevékenység végzéséhez kapcsolódó bérköltségek, személyi jellegű egyéb kifizetések és azok közterhei (bérjárulékok), valamint az oktatási és továbbképzési költségek kerülnek figyelembevételre indokolt költségként.

A személyi jellegű ráfordítások közül kiszűrésre kerülnek az aktivált saját teljesítmények létrehozásával összefüggésben felmerült ráfordítások (ld. III.1.1.1.).

Az Engedélyes által önként vállalt és a személyi jellegű ráfordítások között kimutatott, a Sztv. 3. § (7) bekezdés 3. pontjában felsorolt kifizetések (pl. munkáltató által fizetett kockázati baleset-, élet- és egészségbiztosítás díja) indokolt költségek.

Nem tekinthetők indokolt költségnek, illetve az indokolt költségek új árszabályozási ciklusra vonatkozó kiindulási alapjának (vö. III.1.1.1) az Engedélyes ez irányú döntéséből fakadóan nyújtott 2023. évi

- a) menedzserbiztosítások és járulékaik;

- b) végkielégítések és járulékaik;
- c) munkavégzés alól felmentettek időszaki bére és járulékaik;
- d) versenytilalmi megállapodások alapján kifizetett ellenérték.

Az egyes Engedélyesek esetében – a rendelkezésre álló adatok alapján – külön is mérlegelés tárgyát képezi a bérszínvonal, valamint ezek változása, figyelemmel a munkaerőpiaci körülményekre, a KSH által közzétett (a vizsgálat idején elérhető) munkabér-jövedelemmel kapcsolatos adatokra, adott esetben pl. a bérszínvonal regionális különbségeire is. Az elsődlegesen vizsgálandó mutató a következő:

$$\text{egy munkavállalóra eső havi átlagos személyi jellegű ráfordítás} \left[\frac{F_t}{\overline{f_0}} \right]_{\text{hó}} =$$

$$= \frac{\text{engedélyes tevékenység személyi jellegű ráfordítása összesen}}{\text{engedélyes tevékenységet végző átlagos létszám} \times 12}$$

ahol

- az „engedélyes tevékenység személyi jellegű ráfordítása összesen” kategória meghatározása: összes személyi jellegű ráfordítás (ideértve pl. a képzéseket, a cafeteriát, az egyéb személyi jellegű kifizetéseket, stb. is), korrigálva az előzőekben jelzett kiszűrendő költségekkel (a kölcsönzött munkaerővel kapcsolatos ráfordítások időarányosan kerülnek figyelembevételre).
- az „engedélyes tevékenységet végző átlagos létszám” kategória tükrözi az évközi változásokat is; továbbá a kölcsönzött létszámot az idő arányában.

Amennyiben az Engedélyes mutatója (az egy munkavállalóra eső havi átlagos személyi jellegű ráfordítás) jelentősen meghalad egy adott referenciaértéket¹¹, akkor a Hivatal az eltérésre vonatkozóan külön magyarázatot kér az Engedélyestől.

A magyarázatok alapján a Hivatal a referencia értékhez viszonyított toleranciasávot határozhat meg, s a toleranciasávon belüli bérszínvonal kerülhet alapulvételre az indokolt költségösszeg meghatározásánál.

A Hivatal a budapesti, szellemi, speciális szakértelmet igénylő foglalkoztatás, illetve egyértelműen felső vezetőkhez köthető költségek elszámolása esetén a toleranciasáv felső határát magasabban határozza meg. A toleranciasáv meghatározásakor a Hivatal a korábbi évek szabályozási gyakorlatát is figyelembe veszi.

¹¹ KSH „20.1.1.68. Továbbvezetett havi munkaerőköltség főbb elemeinek alakulása nemzetgazdasági áganként, forintban – D. villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás, (Ft/fő/hó)” c. táblázata https://www.ksh.hu/stadat_files/mun/hu/mun0075.html

III.1.1.6. Egyéb ráfordítások és egyéb bevételek

A jogszabályok által előírt és befizetett adók, illetékek a jogszabályokban meghatározott mértékig (figyelembe véve a VET 178/SZ. §-át is) tekintendők indokoltnak. (ld. még a III.1.1.1.5. alpontot).

A céltartalékképzés kiszűrendő tételnek minősül a költség-felülvizsgálat szempontjából (ld. III.1.1.1.2.).

Az árszabályozási ciklus induló árainak meghatározása szempontjából nem indokolt egyéb ráfordítások, különösen (ld. III.1.1.1.2.):

- a) a bírság;
- b) a kötbér;
- c) pótdíj, önellenőrzési pótlék;
- d) fizetett perköltség
- e) a kártérítés;
- f) a késedelmi kamat;
- g) elengedett követelések;
- h) az egyébként elhárítható okból megsemmisült, vagy hiányzó, illetve fellelt készletek könyv szerinti értéke;

mivel ezek a tételek az Engedélyesnek felróható magatartás miatt keletkeztek.

A Hivatal a kapott bírságot, kötbért, késedelmi kamatot csökkentő tételként veszi számításba, ugyanakkor az értékesített immateriális javak és tárgyi eszközök realizált eredményét figyelmen kívül hagyja, mivel ez az engedélyesi tevékenység szempontjából alapvetően egyszeri tétel. A Hivatal a kettős megtérülés elkerülésének szempontját érvényesíti.

A biztosítási események után a biztosítótól kapott bevételek összegével a káreseményekkel kapcsolatos működési költségek csökkentésre kerülnek, amennyiben a káreseménnyel kapcsolatos ráfordítások is a működési költségek körében merültek fel.

A káreseményekkel kapcsolatos ráfordításoknak az árszabályozási ciklus induló árainak meghatározása szempontjából indokolt mértéke a 2021-2023. évek káreseményeihez tartozó, a működési költségek körében felmerült ráfordítás-bevételi tételeinek¹² egyenlege alapján, külön vizsgálatot követően kerül megállapításra.

Az egyéb bevételek között kimutatott, fejlesztésre kapott pénzeszközök, támogatások indokltsága különösen vizsgálandó a kapcsolódó költségekkel együttesen. A fejlesztések vizsgálata során el kell különíteni a költséghatékonyság javítása érdekében végzett, költségként elszámolt fejlesztéseket és a Sztv. 24. § szerinti befektetett eszköz beszerzésekhez tartozó kiadásokat. Utóbbiak vizsgálata nem tárgya a jelen fejezetnek.

¹² A keletkezett kár és a kapott/megítélt kártérítés egyenlege.

A működési költségekhez tartozó, hatékonyságot javító fejlesztési kiadások esetében a fejlesztési projektek költsége legfeljebb a következő 4 évben a fejlesztésnek köszönhetően jelentkező költségmegtakarítás $\frac{1}{4}$ -e mértékéig minősül indokoltnak. A költségmegtakarítás mértékére az Engedélyes szolgáltató alátámasztott adatokat, melyeket a Hivatal ellenőriz.

A HFH-val, a csatlakozási díjakkal, valamint a térítés nélkül átvett eszközökkel kapcsolatban elszámolt (halasztott) bevételeket – függetlenül attól, hogy ezek az engedélyesek könyvelésében milyen soron jelennek meg – a Hivatal az ezekből finanszírozott eszközök értékcsökkenésének a jelen felülvizsgálat keretében elfogadott indokolt mértékével összhangban veszi figyelembe, az ezekből finanszírozott eszközök esetében alapul vett hasznos élettartam alkalmazásával.

Az egyéb bevételek és egyéb ráfordítások között kimutatott tételek indokoltsága különösen vizsgálándók (vö. III.1.1.1.4.)

- a) a fejlesztésre átadott/kapott pénzeszközök, kivéve a kapott HFH és csatlakozási díj,
- b) a térítésmentes eszközátadások, kivéve a jogszabály által előírt kötelezettség,
- c) az adott/kapott támogatások,
- d) az átvállalt kötelezettségek

esetében.

A követeléskezeléssel kapcsolatban elismerhető költségek megállapítása során a Hivatal figyelembe veszi a *Szakmai ajánlás* szerinti, követeléskezeléssel összefüggő nyilvántartásokat, valamint az Engedélyesek mérlegében és eredménykimutatásában szereplő

- a) az engedélyes tevékenység végzéséből eredő követelésekkel kapcsolatos ráfordításokat, így
 - a követeléskezelési tevékenység végzésére igénybe vett szolgáltatások értékét;
 - az értékesített, átruházott (engedményezett) követelések könyv szerinti értékét;
 - a követelések elszámolt értékvesztését;
 - a behajthatatlan követelések leírt összegét;
- b) az engedélyes tevékenység végzéséből eredő követelésekkel kapcsolatos bevételeket, így
 - az értékesített, átruházott (engedményezett) követelések elismert értékét;
 - a követelések visszaírt értékvesztését;
 - a behajthatatlannak minősített és leírt követelésekre kapott összegeket;
 - kapott behajtási költségátalányt;
 - kapott késedelmi kamatokat.

A követeléskezeléssel összefüggésben az ármeghatározás során elismerendő összeget a Hivatal – ahol erre lehetőség van – az Engedélyesek követeléskezeléssel kapcsolatos ráfordításainak és bevételeinek összehasonlítása alapján határozza meg.

A jobb összehasonlíthatóság érdekében a Hivatal vizsgálja, hogy indokolt-e több év adatát figyelembe venni, valamint, hogy a *Szakmai ajánlás* szerinti nyilvántartások alapján indokolt-e valamely Engedélyes esetében eltérni az eredménykimutatásban szereplő ráfordítások és bevételek szaldójának értékétől.

A fentiekben külön kiemelt tételeken kívüli – ide sorolt – költségelemeket az Engedélyesek külön adatszolgáltatása alapján egyedileg vizsgálhatja a Hivatal.

III.1.1.7. Pénzügyi ráfordítások

A hitelkamatok és az egyéb pénzügyi műveletek elszámolt ráfordításai alap esetben (technikai szempontból, explicit módon) nem vehetők figyelembe az elismert költségek között.

Finanszírozási költségek – a nem a működési költségek részeként elismerendő tőkeköltségen (ld. VI. fejezet) kívül – az Engedélyesek finanszírozással kapcsolatos adatszolgáltatása alapján, egyedi vizsgálatot követően kerülhetnek az árszabályozási ciklus induló áraiban elismerésre.

Ennek keretében a Hivatal elsődlegesen az Engedélyesek mérlegei alapján számítható működőtőke-állomány nagyságát vizsgálja. Finanszírozási költség elismerésére pozitív működőtőke-állomány esetében kerülhet sor a működőtőke-állomány és a tőkeköltség számítása során az idegen tőke költségére elfogadott hozamtényező szorzata alapján.

III.1.2. Költségnevek időbeli alakulásának vizsgálata

A költség-felülvizsgálat keretében az egyes költségneveken kimutatott költségek alakulását a Hivatal szükség (pl. a közvetlen tartalmi megítélés korlátozottsága esetén) és lehetőség szerint időbeliségükben is megvizsgálja (költségnevek dinamikus vizsgálata). A vizsgálat alapvetően az engedélyesi költségek változásának a piaci árak alakulásával való összehasonlításával történik. Feltétele ennek egyrészt az engedélyesi költségnevek különböző évekbeli gazdasági tartalmának egymással is és a piaci adatokkal is elfogadható összehasonlíthatósága.

Az Engedélyesen belüli összehasonlíthatóság megállapításánál figyelembevételre kerülnek az engedélyes piaci méretének, szervezeti felépítésének, tevékenység ellátási szerkezetének (pl. kiszervezések), számviteli politikájának változásai.

A költségnevek időbeli alakulásának vizsgálata elsősorban a 2023. évi tényadatok és az előző költségfelülvizsgálat alapját képező 2019. évi (hivatali megállapításokat és korrekciókat nem tartalmazó) tényadatok összehasonlításán alapul.

A piaci összehasonlítási alap a rendelkezésre álló nyilvános KSH, MNB, ECB, Közbeszerzési hatóság, Hays Salary Guide, szabályozott vagy OTC piaci adatok közül kerül kiválasztásra úgy, hogy az a lehető legközelebb álljon a vizsgált engedélyesi költségnevek árazásához. Szükség esetén ár- és bérindexekből képzett kompozit mutató jelenti az összehasonlítási alapot.

Amennyiben valamely engedélyesi költségnemnek az engedélyesi outputtal normált relatív költségszintjének változása a piaci árváltozás mértékét a 4 év alatt 15 százalékpontonál nagyobb mértékben meghaladja, akkor a Hivatal az Engedélyestől magyarázatot kér az eltérés okára. Megfelelő indoklás hiányában és a legkisebb költség elve alapján a piaci árváltozás feletti költségnövekményt a Hivatal a rendszerhasználati díjakban nem elismerhető, indokolatlan költségnek minősíti. (Pl. valamely anyagköltség növekedése a volumenváltozás hatását is figyelembe véve 15 százalékponttal meghaladja az összehasonlítási alap árváltozását.)

Amennyiben a Hivatal megítélése szerint valamely engedélyesi költségnemnek az engedélyesi outputtal normált relatív költségszintjének változása nincs összhangban az Engedélyes szervezeti, munkaszervezési, piaci helyzetbeli körülményeinek változásával, a Hivatal az Engedélyestől magyarázatot kér az eltérés okára. Megfelelő indoklás hiányában a Hivatal megítélése szerint indokolt költségalakulást felülmúló engedélyesi költségtöbblet a legkisebb költség elve alapján az adott költségnem tekintetében a rendszerhasználati díjakban nem elismerhető, indokolatlan költségnek minősül. (Pl. valamely tevékenység végzésének kiszervezését követően az egyéb tényezőket is figyelembe véve a személyi jellegű ráfordításoknak csökkennie kellett volna, de ez nem történt meg.)

A fentieken túlmenően az időbeli vizsgálat során (az I.3.2. b) alpont szerinti) nem minden évben, de ismétlődően felmerülő – egyébként alátámaszthatóan az engedélyesi tevékenység érdekében felmerült – költségek esetében a megelőző három év tárgyévra indexált átlagos értéke minősül a rendszerhasználati díjak szempontjából indokoltnak [vö. III.1.1.1.3. i) alpont].

III.1.3. Költségnemek vállalkozások közötti összehasonlító vizsgálata

Figyelembe véve azt, hogy az egyes Elosztók szervezeti felépítése, munkaszervezése, piaci helyzete és számviteli gyakorlata jelentősen eltér és részben változik, az Elosztók költségeinek vállalkozások közötti költségnemi összehasonlító vizsgálatától a Hivatal eltekint.

Figyelemmel az Átviteli rendszerirányító egyedi műszaki és piaci helyzetére, az összehasonlítási alap hiányában az Átvitelirendszerirányító költségeinek vállalkozások közötti költségnemi összehasonlító vizsgálatától a Hivatal eltekint.

III.2. Kiemelt célvizsgálatok

A költség-felülvizsgálat során a Hivatal az Engedélyesek által igénybe vett szolgáltatások értékein belül két területet kiemelten vizsgál.

A transzferár vizsgálat keretében azon igénybe vett szolgáltatások értéke kerül kiemelt vizsgálatra, ahol a szállító partner az Engedélyes kapcsolt vállalkozása.

A kiszervezett tevékenységek költségeinek vizsgálata keretében azon igénybe vett szolgáltatások értéke kerül kiemelt vizsgálatra (a szállító kilététől függetlenül), ahol az igénybe vett szolgáltatás a VET 3. § 35. pontja szerinti tevékenységet takar.

A két kiemelt vizsgálat egymással párhuzamosan zajlik, és külön-külön megállapítja a rendszerhasználati díjak szempontjából nem indokoltnak minősülő költségek összegét. Végül az indokolt költségtömeg – a legkisebb költség elvének megfelelően – a két érték közül a nagyobb összeggel kerül csökkentésre.

(Megjegyzés: Mivel a Sztv. 25-26. §-ai szerinti befektetett eszközök beszerzéseinek vizsgálatakor is hasonló kérdések merülnek fel, a Hivatal a fenti kiemelt célvizsgálatokat nemcsak az igénybe vett szolgáltatások körén belül, hanem az immateriális javak és tárgyi eszközök beszerzéseinek esetében is elvégezheti, ha a szállító fél az Engedélyes kapcsolt vállalkozása, vagy a beszerzésre a VET 3. § 35. pontja szerinti, kiszervezésre vonatkozó előírások alapján került sor. Az ebben a körben végzett vizsgálatokra ugyanazok a szabályok vonatkoznak, mint az igénybe vett szolgáltatásokon belüli vizsgálatokra.)

III.2.1. Transzferár vizsgálat

Az Engedélyeseknek a Tao tv. 4. § 23. pontja szerinti kapcsolt vállalkozásaikkal kötött megállapodásaiból eredő kifizetései külön is vizsgálat tárgyát képezik¹³. A transzferár vizsgálat a költségek költségnemi vizsgálatán belül, azon igénybe vett szolgáltatások vizsgálatát jelenti, ahol a szállító fél az engedélyes kapcsolt vállalkozása.

A vizsgálatnak nem a Tao tv-nek és a *szokásos piaci ár meghatározásával összefüggő nyilvántartási kötelezettségről* szóló 32/2017. (X. 18.) NGM rendeletnek (a továbbiakban: **NGM rendelet**) való megfelelés ellenőrzése a célja, hanem a VET szerinti legkisebb költség elvének való megfelelés ellenőrzése, a jogcímükben vagy mértékükben a rendszerhasználati díjak szempontjából nem indokolt költségek, illetve az elfogadható legkisebb indokolt költségszint és haszonkulcs megállapítása. A vizsgálat az engedélyeseknél a Tao tv. és a NGM rendelet alapján rendelkezésre álló információkat felhasználhatja, de megállapításait az ezen jogszabályoknak való megfelelés nem köti.

A jelen útmutató szerinti transzferár vizsgálat kiterjed

- a) a kapcsolt vállalkozások által kiszámlázott szolgáltatások költségtartalmának felülvizsgálatára a 2025-2028. évi árszabályozási ciklus induló árainak szempontjából vett indokoltság alapján, valamint
- b) az alkalmazott haszonkulcsok vizsgálatára indokoltság és piaci összehasonlítás alapján.

Amennyiben a kapcsolt fél egy kiszervezett engedélyköteles tevékenységet végez a vizsgált szolgáltatás keretében, akkor az útmutató III.2.2. pontjában írtaknak megfelelően kell eljárni.

¹³ A társasági adóról és az osztalékadóról szóló 1996. évi LXXXI. törvény csoportos adóalanyiság választása esetén a transzferárral kapcsolatos korrekciós kötelezettség alól a csoporttagok egymás közötti jogügyletei főszabályként mentesülnek, azonban ezt a VET továbbra is kötelező jelleggel előírja az engedélyesek számára.

Az Engedélyeseknél a kapcsolt vállalkozások felé felmerült 2023. évi költségek vizsgálata a III.1.1.4. alpontban szereplő (statikus) módon, valamint hasonló szolgáltatások piaci árazásával való összehasonlítással is történhet. Az összehasonlító vizsgálat tárgya lehet az Engedélyesnél szerződésenként felmerült költség egésze, valamely része, valamint nyereség (haszon) tartalma vagy annak aránya (szállítónál alkalmazott haszonkulcs) is. Az Engedélyes adott típusú szolgáltatást végző kapcsolt vállalkozások fajlagos költségei (árresei, haszonkulcsai) összevetésre kerülnek különböző adatbázisok (pl. DATAX, Crefoport, Onesource, stb.) adataival.

III.2.1.1. A transzferár vizsgálat menete

A transzferár vizsgálat fő lépéseinek sorrendje:

- Adatbekérés, lényegességi küszöb alkalmazása;
- Láncértékesítés megállapítása;
- Szerződések besorolása Service Level Agreement (a továbbiakban: **SLA**) csoportokba;
- SLA csoportonkénti tény haszonkulcsok számszerűsítése;
- Tény haszonkulcsok összehasonlítása piaci haszonkulcsokkal;
- A szállító számla személyi ráfordítás tartalmának számszerűsítése;
- A szállítói személyi jellegű ráfordítás összehasonlítása a személyi jellegű ráfordítások piaci mértékével;
- A kapcsolt felek által nyújtott pénzügyi szolgáltatások vizsgálata.

Az adatbekérés során az Engedélyes adatokat szolgáltat, melyek tartalmazzák a kapcsolt vállalkozásokkal megkötött szerződések listáját és főbb adatait. Az adatok alapján a Hivatal vizsgálja a kapcsolt vállalkozásoktól igénybe vett szolgáltatásokat a – beérkezett adatok alapján a költség-felülvizsgálat során számszerűsítendő – lényegességi küszöb szempontjából, és a lényegesnek minősített szerződéseket további indokoltági vizsgálat alá vonja a szolgáltatás árazására és az alkalmazott haszonszámításra vonatkozóan is.

Az adatszolgáltatásnak tartalmazni kell a beépülő szolgáltatások adatait is, amennyiben azt kapcsolt vállalkozás végezte, azaz láncértékesítés történik. A kapcsolt vállalkozásnak szintén adatot kell szolgáltatnia, ha több engedélyes gazdasági társaság részére végez szolgáltatást. Ebben az esetben az Engedélyesnek be kell mutatnia a kapcsolt vállalkozásnál alkalmazott költségfelosztási elveket és gyakorlatot¹⁴.

Az adatszolgáltatás során az Engedélyes által bemutatott szerződéseket a Hivatal besorolja a III.2.1.3. alpont szerinti tevékenység típusok, SLA csoportok egyikébe. Amennyiben a szerződést nem tudja besorolni, mert az több SLA kategóriát érint, akkor a „*besorolás alá nem került*” elnevezést kapja. Ezen szerződések esetében a

¹⁴ VET 2. § (1) bekezdés d) pontja, VET 141. § (11) bekezdés, VET 142. § (5) bekezdés, VET 158. § (2) bekezdés c) pontja.

haszonkulcs vizsgálata egyedi módon történik, lehetőség szerint figyelembe véve a szerződés tartalmát jelentő tevékenységek haszonkulcsait. Szintén nem kerülnek besorolásra azok a tételek, melyek esetében nem értelmezhető a besorolás (pl. a bérleti díjak, bankszámla és származékos ügyletek miatti tételek).

A kapott dokumentáció és információk alapján a Hivatal megvizsgálja, hogy a kapcsolt vállalkozásoktól az Engedélyes részére nyújtott szolgáltatások árazásának vizsgálatához melyik a legjobban illeszkedő módszer.

A szerződések alapján a Hivatal az egyes tevékenység típusokhoz meghatároz egy tény haszonkulcsot, melyet összevet egy nyilvános adatbázisból nyert piaci haszonkulccsal (pl. Crefoport, Onesource, stb.). Az értékeket a Hivatal egy vagy több év átlagában is vizsgálhatja. Az összevetésre kerülő haszonkulcsok minimuma lesz az elfogadott haszonkulcs.

Amennyiben az Engedélyes és kapcsolt vállalkozásai között alkalmazott tény haszonkulcs magasabb, mint az elfogadott haszonkulcs, az elfogadott haszonkulccsal számított haszonon felüli érték a rendszerhasználati díjak szempontjából indokolatlannak minősül, és az indokolt költségtömegből levonásra kerül. Abban az esetben, ha a tény haszonkulcs alacsonyabb, mint az elfogadott haszonkulcs, akkor a legkisebb költség elvének megfelelően a tény haszonkulcsnak megfelelő haszon lesz az elfogadott érték.

A felülvizsgálathoz kapcsolódó adatbekérés kiterjed a kapcsolt vállalkozásnál felmerült és átszámlázott személyi költségekre is (ld. III.2.1.6.). Amennyiben az Engedélyes nem szolgáltat adatot, a Hivatal a nyilvános beszámolókra támaszkodva becslést alkalmaz. Az el nem ismert haszon, valamint a nem indokolt költségek levonása után maradó költségszintből a Hivatal a III.1.1.5. alpont szerint megbecsüli a szolgáltatást nyújtónál a tevékenység végzéséhez kapcsolódóan felmerült személyi jellegű költségeket. A meghatározott személyi jellegű költségekből az elfogadott munkaerőköltség feletti rész a rendszerhasználati díjak szempontjából indokolatlannak minősül, és az indokolt költségtömegből levonásra kerül.

Az elfogadott költségtömeg az Engedélyes által megadott költségekből adódik, levonva a haszonkulcs, az indokoltság, az adathiány, valamint a személyi jellegű hányad miatti indokoltként nem elismert tételeket.

A haszonkulcsok vizsgálatának jelen leírása nyilvános a Crefoport adatbázis alapján történik; eltérő adatbázis használata esetén — értelemszerű módosításokkal — az alább leírtakkal egyező módon kell lefolytatni a vizsgálatot. Azon szerződések esetében, ahol az Engedélyes nem bocsátja a Hivatal rendelkezésére a kért dokumentációt, valamint adatokat, a teljes költség is indokolatlannak minősíthető a rendszerhasználati díjak szempontjából.

III.2.1.2. A szolgáltatások ellenértékének vizsgálata

Az Engedélyeseknek a kapcsolt vállalkozásaikkal kötött megállapodásaiból eredő kifizetései indokoltságának vizsgálata lehetőség szerint elsősorban a piaci árakkal való

összehasonlítással történik. Az összehasonlítási alap megfelelőnek minősül, ha azt kellő számú, elérhető független ajánlat támasztja alá, pl. irodapiaci bérleti díjak, gépjármű bérleti és üzemeltetési díjak, vagy a Hivatal részére rendelkezésre álló összehasonlító adat más felügyelt iparágakból (víziközmű, távhő).

Ha a piaci összehasonlító árak módszere nem alkalmazható, akkor a vizsgálat az útmutató III.1.1. pontjának és a III.2.1. pontjának általános elvei alapján zajlik. Ilyenkor a vizsgálat menete a következő:

- 1) Az Engedélyes által fizetett ellenérték szállítónál felmerült „költség + haszon” összegéből a költségtartalom meghatározása érdekében a haszon levonásra kerül.
- 2) Ha a kapcsolt vállalkozás az Engedélyes számára többféle szolgáltatást is nyújt, vagy több engedélyes számára ugyanolyan szolgáltatást nyújt, akkor a szállítói költségek allokálásának a keresztfinanszírozás tilalmának való megfelelése vizsgálandó.
- 3) A keresztfinanszírozás tilalmának nem megfelelő költségallokáció esetén a Hivatal az Engedéllyessel egyeztetve meghatározza a felosztási arányok alapjául szolgáló költségvezérlőket, melyek a felosztási arányokkal is azonosak és ezek alapján a korrigált szállítói költségtartalmat.
- 4) A szállítói költségtartalomból (és az engedélyes indokolt működési költségtömegéből) – ha csak az Engedélyes ezek indokoltságát külön nem támasztja alá – levonásra kerülnek a szállítónál felmerült mindazon költségek és ráfordítások, amelyek az engedélyesnél is levonásra kerülnének, ha ezek közvetlenül nála merültek volna fel.
- 5) Amennyiben a szállítói számla költségtartalma 25 %-ot meghaladóan igénybe vett szolgáltatást, vagy közvetített szolgáltatást tartalmaz, akkor az útmutató szerinti költségvizsgálat a szállító alvállalkozója által nyújtott szolgáltatásra is kiterjeszthető.
- 6) A rendszerhasználati díjakban elismerhető értéként a szállítói költségtartalom Hivatal által indokoltnak minősített részének és a III.2.1.3. alpont szerinti elfogadható haszonnak az összege vehető számításba.

III.2.1.3. A piaci és indokolt haszonkulcsok megállapítása

Az Engedélyes kapcsolt vállalkozásainál képződött nyereségtartalomnak az indokolt költségtömeg meghatározása során való figyelembevétele eltérő aszerint, hogy a kapcsolt vállalkozás értékesítési nettó árbevételének mekkora hányada származott a vállalatcsoportján belülről.

Az Engedélyes számára szolgáltatást nyújtó azon kapcsolt vállalkozásánál, amelynek a 2023. üzleti évi, Sztv. 72. §-a szerinti értékesítés nettó árbevételének legalább 80 %-a a saját kapcsolt vállalkozásaitól származott, meg kell határozni, hogy a 2021-2023. üzleti években az értékesítés nettó árbevételének átlagosan mekkora hányada

származott a vizsgált Engedélyestől. Az Engedélyes kapcsolt vállalkozásánál a 2021-2023. üzleti évek után kifizetett osztalékok és osztalékelőlegek összegei egy évre jutó átlagának az így előálló viszonyszámmal számolt hányada az indokolt működési költségösszeget csökkentő tételként figyelembe vehető.

Mivel a fenti kapcsolt vállalkozások által realizált nyereségnek az indokolt költségösszegekben történő figyelembevétele nemcsak az általuk teljesített osztalék-kifizetések szempontjából, hanem piaci haszonkulcsokkal való összehasonlítás szempontjából is megtörténik, a fenti kapcsolt vállalkozásoknál realizálódott nyereségre való tekintettel nem indokoltnak minősülő költségek mértékének véglegesítésére – és annak az Engedélyes indokolt költségösszegeből való levonására – ezen a ponton még nem kerül sor.

Az Engedélyes fenti kapcsolt vállalkozásai által realizált nyereségre való tekintettel nem indokoltnak minősülő költségek végső mértékét úgy kell meghatározni, hogy ha az előző bekezdés szerint indokolt költségösszeget csökkentő tétel meghatározásra kerül, akkor azt össze kell vetni a piaci haszonkulcsokkal való összehasonlítás alapján nem indokoltnak minősülő költségek összegével, és a nem indokolt összeg a kettő közül – a legkisebb költség elvéből kiindulva – a nagyobbik lesz. Ha az előző bekezdés szerinti, a kifizetett osztalékokkal kapcsolatos indokolt működési költségösszeget csökkentő megállapítás mellőzésre kerül, akkor a piaci haszonkulcsokkal való összehasonlításon alapuló indokolt működési költségcsökkentésre kerül önmagában sor.

Tekintettel arra, hogy ezek a tételek a transzferárak III.2.1. pont szerinti vizsgálatával párhuzamosan zajló, a kiszervezett tevékenységek költségeinek III.2.2. pont szerinti vizsgálatban is érintettek lehetnek, az előbbieket szerint nem indokoltnak minősített költségeknek az Engedélyes vizsgált költségösszegeből való levonására a III.2.1. és III.2.2. pontok szerinti vizsgálatok együttes végeztével, a III.2. alfejezet közös bevezetőjében írtaknak megfelelően kerül sor.

Az Engedélyes számára szolgáltatást nyújtó azon kapcsolt vállalkozásánál, amelynek a 2023. üzleti évi, Sztv. 72. §-a szerinti értékesítés nettó árbevételéből összesen kevesebb, mint 80 % származott a saját kapcsolt vállalkozásaitól, az adott kapcsolt vállalkozás által kifizetett osztalékok és osztalékelőlegek összege az Engedélyes indokolt költségösszegeinek meghatározása során figyelmen kívül marad.

Következő lépésként az Engedélyes által megküldött és a Hivatallal egyeztetett adatok alapján a Hivatal meghatározza azon főbb tevékenység típusokat, SLA csoportokat, melyeket az Engedélyes a kapcsolt vállalkozásaitól vesz igénybe. A korábbi vizsgálat során az alábbi csoportok kerültek azonosításra (az engedélyesi adatszolgáltatások alapján ez a kör változhat az egyes engedélyes gazdasági társaságok esetében):

- a) pénzügyi-, számviteli-, adóügyi, folyószámla és követeléskezelési szolgáltatások nyújtása;
- b) kontrolling, belső ellenőrzési szolgáltatások;
- c) humánpolitikai szolgáltatások nyújtása;

- d) logisztika;
- e) informatikai szolgáltatások nyújtása;
- f) PR és kommunikációs szolgáltatások nyújtása;
- g) számlázás, törzsadatok karbantartása, ügyfélszolgálati folyamatok;
- h) belső kommunikáció és dokumentumkezelés;
- i) gépjárművek bérlete;
- j) ingatlan üzemeltetés;
- k) ingatlanbérlet;
- l) ingó bérlet;
- m) üzletviteli tanácsadás;
- n) javítás, karbantartás.

Az egyes tevékenységekre vonatkozóan a Hivatal meghatározza azon TEÁOR számok szerinti tevékenység csoportokat, melyekkel az egyes igénybe vett tevékenységek a legjobban jellemezhetők. Egy tevékenységhez több TEÁOR kategória is rendelhető (a TEÁOR számok hozzárendelésénél a Hivatal figyelembe veszi az Engedélyes transzferár dokumentációjában szereplő tevékenységenkénti TEÁOR számokat).

A piaci jövedelmezőség megállapítása a Crefoport adatbázisból, vagy más hasonló adatbázisból történik. Az összehasonlítási alapot képező vállalkozások csoportjának meghatározásakor a TEÁOR számokon kívül a következő szempontok is figyelembevételre kerülhetnek:

- függetlenség, és aktív státusz;
- alapítás dátuma;
- árbevétel;
- létszám;
- nyereséges működés;
- tényleges összehasonlíthatóság egyedi ellenőrzése (manuális szűrés).

A fenti szempontok szerinti paraméterek megválasztása a Hivatal hatáskörébe tartozik, az adott tevékenységhez (TEÁOR szám) rendelkezésre álló alaphalmaz mérete és tartalma függvényében. A Hivatal a fenti adatbázisból kiválasztott társaságok árbevételarányos jövedelmezőségi mutatói alapján átlagos értéket határoz meg és ezt tekinti irányadónak az adott tevékenységhez.

Mivel az Engedélyesek kapcsolt vállalkozásai esetében alkalmazott jövedelmezőségi mutatók nem árbevételre, hanem költségre vetítettek, ezért a Hivatal a fentiek szerint meghatározott (Crefoport adatbázisból nyert) árbevételarányos jövedelmezőségi mutatókat költségarányos jövedelmezőségi mutatókká számolja át az alábbi képlet szerint:

$$\text{költségarányos jövedelmezőségi mutató} = \frac{\text{árbevételarányos jövedelmezőségi mutató}}{1 - \text{árbevételarányos jövedelmezőségi mutató}}$$

A Hivatal álláspontja szerint a legjobban a fenti mutató alkalmazható az Engedélyes indokolt költségei tekintetében, mivel a kapcsolt vállalkozások által nyújtott

szolgáltatások esetében a nyereségtartalom („haszonkulcs”) szerinti hasznot a költségekre célszerű vetíteni.

A fenti haszonkulcs indokolt értékei – a legkisebb költség elvének érvényesítése érdekében – az egyes [a) – n) pontok szerinti] tevékenységi típusok esetében

- a kapcsolt vállalkozások által kimutatott tény haszonkulcs értékek és
- a nyilvános adatok (Crefoport) alapján számított irányadó haszonkulcs értékek

közül a kisebbik értéke. Tekintettel arra, hogy a negatív haszonkulcsok is egyfajta piaci helyzetet jeleznek, a számítás során azok is figyelembevételre kerülnek (nem kerülnek kivételre).

III.2.1.4. Belső haszonkulcs vizsgálata

Bár a belső haszonkulcs vizsgálata – mivel a haszonkulcs alapvetően olyan engedélyesi költségekre (költségeken felül) számíthat, amelyek mögött nincsenek kapcsolt vállalkozások – nem tartozik szorosan a transzferár vizsgálat alá, de ahhoz hasonló jellege miatt ebben a pontban célszerű tárgyalni.

A vizsgálat első lépése annak megállapítására vonatkozik, hogy az adott Engedélyes – a szétválasztási szabályzatának megfelelően – a nála (társasági szinten) felmerült költségek egy részét haszonnal (ún. belső haszonnal) terhelten vagy haszon nélkül allokálja az engedélyes tevékenységre.

A belső haszon az Engedélyes szempontjából nem költség. Belső haszon alkalmazása esetén a tevékenységek számviteli szétválasztása során a ténylegesen felmerülnél több költség kerülne az Engedélyesre ráosztásra, amellyel a különböző tevékenységek között végső soron keresztfinanszírozás valósulna meg. Ezért amennyiben az Engedélyes elszámolásaiban esetleg belső haszon szerepelne, azt a Hivatal nem tekinti az árszabályozási ciklus induló áraiban elismerendő költségnek.

III.2.1.5. Kapcsolt vállalkozáshoz kiszervezett engedélyesi tevékenység

A kapcsolt vállalkozástól igénybe vett kiszervezett tevékenység árazásának és költségének vizsgálata a piaci árakkal való összehasonlíthatóság (pl. a tevékenység ágazatspecifikus jellege miatti) hiányában alapvetően a III.1.1. pontban leírtak alapján történik. A vizsgálat ugyanakkor kiegészül annak a kiszervezési kérelemnek a dokumentációjával való összehasonlítással, amely kérelem alapján a kiszervezés történt (lásd még a III.2.2. pontot).

III.2.1.6. A szolgáltatásokban felszámított költségalap személyi jellegű részének vizsgálata

Mivel a kapcsolt vállalkozások által nyújtott szolgáltatás jelentős arányú személyi jellegű ráfordítást is tartalmazhat és azok mértéke hatással van az Engedélyesek legkisebb költség elvének való megfelelési kötelezettségére is, a kapcsolt

vállalkozásoktól igénybe vett szolgáltatások költségén belül a Hivatal mérlegelheti a szállítónál felmerült személyi jellegű ráfordítások mértékének vizsgálatát¹⁵.

Ha ilyen vizsgálatra sor kerül, akkor a Hivatal az előző bekezdés szerinti személyi jellegű ráfordításokat szerződésenként (külső SLA-nként) megállapodásonként vizsgálja.

A kapcsolt vállalkozás által az Engedélyesnek nyújtott és jelen pont szerint vizsgált szolgáltatás esetében a Hivatal – az Engedélyesen keresztül – bekéri a szolgáltatás nyújtójánál a teljesítéssel kapcsolatban felmerült költségeken belül a személyi jellegű ráfordítások hányadának adatát. Amennyiben ez az arányszám nem áll rendelkezésre, akkor a személyi jellegű ráfordításoknak az összes felszámított költségre vetített aránya az érintett kapcsolt vállalkozás utolsó nyilvános beszámolójának (Igazságügyi Minisztérium Céginformációs és az Elektronikus Cégeljárásban Közreműködő Szolgálat honlapja <http://e-beszamolo.im.gov.hu/>) adatai alapján kerül becslésre, az alábbiak szerint:

$$\text{személyi jellegű hányad} = \frac{\text{személyi jellegű ráfordítások}}{\text{összes költség és ráfordítás (pü. ráf. nélkül)}}$$

ahol:

- személyi jellegű ráfordítások: a Sztv. 79. § alapján meghatározott összeg;
- összes költség és ráfordítás (pü. ráf. nélkül): a Sztv. 78-81. §-ai alapján meghatározott összeg.

Ha a szolgáltatást nyújtó kapcsolt vállalkozás árbevétele több, egymástól nagyon eltérő élőmunka igényű tevékenységből származik, akkor a becslés a beszámoló kiegészítő mellékletében szereplő információk alapján pontosítható.

A személyi jellegű ráfordítások és létszám adatok az árszabályozás alá tartozó költségekben érintett kapcsolt felek beszámoló adataiból (Igazságügyi Minisztérium Céginformációs és az Elektronikus Cégeljárásban Közreműködő Szolgálat honlapja <http://e-beszamolo.im.gov.hu/>) kerülnek kigyűjtésre. Ezen adatok alapján átlagos havi személyi ráfordítás kerül meghatározásra.

A kapcsolt vállalkozás által az Engedélyesnek nyújtott és jelen pont szerint vizsgált szolgáltatás esetében a kapcsolt vállalkozás egy főre jutó havi átlagos munkaerő költségének becslése az utolsó nyilvános beszámolója (Igazságügyi Minisztérium Céginformációs és az Elektronikus Cégeljárásban Közreműködő Szolgálat honlapja <http://e-beszamolo.im.gov.hu/>) alapján a következő képlet szerint történik:

$$\text{havi átlagos munkaerőköltség (Ft/fő/hó)} = \frac{\text{személyi jellegű ráfordítás}}{\text{átlagos létszám} \times 12}$$

ahol:

- személyi jellegű ráfordítás: a Sztv. 79. § alapján meghatározott összeg;

¹⁵ VET 2. § (1) bekezdés d) pontja, VET 141. § (11) bekezdés, VET 142. § (5) bekezdés, VET 158. § (2) bekezdés c) pontja.

- átlagos létszám: a létszám vizsgálata során a Hivatal figyelembe veszi az évközi létszám változást, a kapcsolt vállalkozások átlagos létszám vizsgálata során a Hivatal egy olyan értéket határoz meg, amely tükrözi az évközi változásokat is.

Az Engedélyes számára szolgáltatást nyújtó kapcsolt vállalkozás fenti módon becsült havi átlagos munkaerőköltsége összehasonlításra kerül a nyilvánosan elérhető piaci adatokkal, amelyek elsősorban a KSH által publikált ágazati átlagos munkaerőköltség adatai (KSH tábla: [20.1.1.68.](#)), vagy a „teljes munkaidőben alkalmazásban állók havi bruttó átlagkeresete nemzetgazdasági áganként” adatai (KSH tábla: [20.1.1.47.](#)), vagy a szintén a KSH által publikált, a „teljes munkaidőben alkalmazásban állók havi bruttó munkajövedelme nemzetgazdasági áganként” adatai (KSH tábla: [20.1.1.61.](#)). Az összehasonlításkor a Hivatal toleranciasávot határozhat meg, amelyen belül a munkaerőköltség az Engedélyesnél a rendszerhasználati díjak szempontjából indokoltnak minősül. A toleranciasáv a beérkező adatok ismeretében kerül meghatározásra.

A kapcsolt vállalkozás átlagos 1 főre jutó munkaerő-költségét a Hivatal összeveti az előző bekezdésben említett piaci munkaerőköltség adattal, és meghatározza az elfogadott munkaerőköltségnek és a kapcsolt vállalkozás átlagos munkaerő-költségének az arányát:

$$\text{arányszám (\%)} = \frac{\text{elfogadott munkaerőköltség}}{\text{kapcsolt vállalkozás átlagos munkaerő költsége}}$$

Amennyiben a fenti arányszám 100%, vagy annál nagyobb, akkor az érintett kapcsolt vállalkozás által nyújtott szolgáltatás költségén belüli, a szállítónál felmerült személyi jellegű ráfordítás az Engedélyesnél a rendszerhasználati díjakban elismerhető, indokolt költségnek minősül.

Amennyiben a fenti arányszám 100%-nál kisebb, akkor az érintett kapcsolt vállalkozás által számlázott díjon belül csak annak elfogadott munkaerőköltség tartalma minősül az engedélyesnél a rendszerhasználati díjakban elismerhető, indokolt költségnek, az azt meghaladó résszel az Engedélyes indokolt költségtelege csökkentésre kerülhet.

III.2.1.7. A kapcsolt vállalkozások által nyújtott pénzügyi szolgáltatások vizsgálata

Az Engedélyes által a kapcsolt vállalkozásoktól igénybe vett pénzügyi szolgáltatásokhoz, (mint pl. cash-pool, vagy csoporton belüli kölcsönszerződések), illetve a kapcsolt vállalkozásokkal végzett pénzügyi tranzakciókhoz tartozó ráfordítások vizsgálatának fő szempontjai:

- az ügylet gazdasági indokoltsága, tekintettel a legkisebb költség elvének érvényesülésére is, továbbá
- az árazás, illetve az érvényesített kamat mértékének piaci árazásokhoz való viszonya.

A pénzügyi művelet gazdasági-pénzügyi észszerűsége az Engedélyes (társasági és tevékenységi) beszámolójának, elsősorban mérlegének és cash flow-kimutatásának adatai alapján, az azokból származtatott, a forrás- és likviditás gazdálkodásra vonatkozó mutatószámok az azonos tevékenységű hazai és külföldi vállalkozások hasonló mutatóival való összehasonlítással vizsgálendő. A Hivatal által észszerűnek tartott feltételeknek, jellemzőknek nem megfelelő esetben a Hivatal indoklásra szólítja fel az Engedélyest. A Hivatal a jelen pont szerinti költség-felülvizsgálati megállapítását a kapott válasz mérlegelése alapján teszi meg, különös tekintettel a legkisebb költség elvének érvényesítésére és az ellátásbiztonságra.

A kapcsolt vállalkozásokkal végzett pénzügyi műveletek árazásának vizsgálata az MNB által közzétett hasonló adatokkal (pl. a nem pénzügyi vállalkozásokra vonatkozó betéti és hitelkamatokkal) való összehasonlítással történik, fő szabályként azzal, hogy a legkisebb költség elvének érvényesítése érdekében a kettő közül az Engedélyes számára kedvezőbb minősül a rendszerhasználati díjak szempontjából indokoltnak.

Az Engedélyesek által a kapcsolt vállalkozásokkal végzett pénzügyi műveletek ráfordításainak indokoltasági vizsgálatánál egyebekben a III.1.1.7. alponthoz leírtak az irányadók.

III.2.2. Kiszervezett tevékenységek költségeinek vizsgálata

Az igénybe vett szolgáltatások értékének vizsgálatán belül külön is vizsgálni kell az Engedélyesek által kiszervezett tevékenységek ellátásához kapcsolódó költségek mértékét.

A VET 3. § 35. pontja a kiszervezés fogalmát úgy határozza meg, hogy az a VET szerinti engedélyköteles tevékenység egy részének az Engedélyestől eltérő más személlyel történő elvégeztetése. A kiszervezés feltételeit, szabályait és a kiszervezhető tevékenységeket a VET és a VET Vhr. írja le. Kiszervezhető tevékenységeket egyes Engedélyesek működési engedélyei is megneveznek. A VET 94. § (1) bekezdése szerint a Hivatal előzetes jóváhagyó határozata szükséges az engedélyes VET szerinti engedélyköteles tevékenysége VET Vhr.-ben meghatározott jelentős részének kiszervezéséhez, illetve a Hivatal előzetes tájékoztatása szükséges az Engedélyes VET szerinti engedélyköteles tevékenysége VET Vhr.-ben meghatározott egyéb részének kiszervezéséhez.

A VET 94. § (2) bekezdése szerint kiszervezés esetén az Engedélyes úgy felel a jogszabályban vagy hatósági határozatban meghatározott kötelezettségei teljesítéséért, mintha az adott tevékenységet maga végezné. Ezért a kiszervezett tevékenység költségeinek vizsgálatához a Hivatal által igényelt minden adatot – beleértve a Közreműködő szolgáltatóktól származókat is – az Engedélyesnek kell biztosítania. A kiszervezett tevékenység költségeinek vizsgálata több év adatainak felhasználásával is történhet.

III.2.2.1. Hivatali jóváhagyáshoz kötött kiszervezések költségeinek vizsgálata

A hivatali jóváhagyáshoz kötött kiszervezések esetében a kiszervezett tevékenység végzésével kapcsolatos költségek vizsgálata első lépésben olyan összehasonlító vizsgálattal történik, amelynek során a 2023. évi tényköltségek azokkal az adatokkal kerülnek összehasonlításra, amelyeket az Engedélyes a kiszervezés iránti kérelmének dokumentációjában erre az időszakra becsült (és amelyekre alapozva a kiszervezés jóváhagyását megkapta). Ennek során a Hivatal ellenőrzi

- az Engedélyes által a kiszervezésre vonatkozó kérelmében a kiszervezés szükségességét alátámasztó vállalásainak teljesülését (pl. hatékonyság növekedés, teljesítménynövekedés, többlet tevékenységek, költségcsökkenés),
- a költségtelek tény és tervezett értékének összehasonlítását,
- a kiszervezéssel érintett tevékenységhez kapcsolódó, vagy a kiszervezést megelőzően kapcsolódott engedélyesi szervezeti erőforrások és költségeik változásait (pl. létszám és költség adatok).

Amennyiben a kiszervezést követően a kiszervezésnek a jóváhagyása iránti kérelemben szereplő céljai – ideértve a Közreműködő szolgáltató igénybevételével járó költségeket és az Engedélyesnél jelentkező egyéb költséghatásokat egyaránt – teljesültek, akkor a Közreműködő szolgáltató igénybevételével kapcsolatos költségek a rendszerhasználati díjak szempontjából indokoltnak tekintendők.

Amennyiben a célok nem teljesültek, mert a kiszervezett tevékenység költségei magasabban alakultak a tervezettnél és/vagy az Engedélyesnél tervezett egyéb költséghatások (pl. alacsonyabb személyi jellegű ráfordítások) nem érték el a tervezetteket, akkor a Hivatal felszólítja az Engedélyest, hogy meggyőzően mutassa be, hogy az elvett tervek ellenére a kiszervezés megfelel-e a legkisebb költség elvének és azt, hogy a kiszervezés a tényt számok alapján is megfelelne a VET Vhr. 84. §-ában foglaltaknak.

Amennyiben a kiszervezést illetően további kiszervezés történt (a Közreműködő szolgáltató további közreműködőt/közreműködőket vett igénybe az engedélyköteles tevékenység ellátásában), akkor a kiszervezéssel kapcsolatban a legkisebb költség elvének a gyakorlatban való megfelelése alátámasztásakor az Engedélyesnek külön igazolnia kell a további kiszervezés szükségességét, és azt, hogy a tevékenység ellátása azzal együtt is megfelel a legkisebb költség elvének.

Ha az Engedélyes meggyőzően alátámasztja, hogy a tervek elvételére a kiszervezés továbbra is megfelel a legkisebb költség elvének, akkor a kiszervezéssel kapcsolatos költségek a rendszerhasználati díjak szempontjából indokoltnak tekintendők.

Ha az Engedélyes a Hivatal megítélése szerint nem támasztja alá kellőképpen azt, hogy az elvett tervek ellenére a kiszervezés továbbra is megfelel a legkisebb költség elvének, akkor a Hivatal döntése szerint

- a) a költségeknek a kiszervezés jóváhagyása iránti kérelemben szereplő értékét tekinti a rendszerhasználati díjak szempontjából indokoltnak és az azok feletti résszel az indokolt költségtömeget csökkenti, vagy
- b) a kiszervezéssel járó költségnek a rendszerhasználati díj szempontjából indokoltnak tekinthető részét becsléssel allapítja meg és az e feletti résszel az indokolt költségtömeget csökkenti, vagy
- c) a kiszervezéssel érintett tevékenység ellátás kiszervezés előtti, az engedélyes általi ellátásának indokoltnak elismert költségét a 2023. évre felindexálja és a rendszerhasználati díjak szempontjából indokoltnak ezt tekinti, az e feletti résszel pedig az indokolt költségtömeget csökkenti.

A b) pont szerinti becslés során a Hivatal – a legkisebb költség elvének megfelelően – a hasonló tevékenység ellátásával más szereplőknél járó költségek legkedvezőbbjét veheti alapul, és abból becsülheti meg a szóban forgó kiszervezés keretében történő tevékenységvégzés költségének a rendszerhasználati díj szempontjából vett indokolt mértékét, az a feletti résszel pedig az indokolt költségtömeget csökkenti. A becslés során ügyelni kell az esetlegesen halmozódó nyereségek és személyi jellegű ráfordítások azonosítására és indokolt költségtömegből való levonására is.

III.2.2.2. Hivatali jóváhagyáshoz nem kötött kiszervezések költségeinek vizsgálata

A hivatali jóváhagyáshoz nem kötött kiszervezések esetében a kiszervezett tevékenység végzésével kapcsolatos költségek vizsgálata alapvetően a III.1.1.4. alpontban leírtaknak megfelelően történik azzal, hogy azon túlmenően azt is vizsgálni kell, hogy a kiszervezés együtt járt-e az Engedélyesnél más költségek (pl. személyi jellegű ráfordítások) legalább olyan mértékű csökkenésével, amennyivel a kiszervezés miatt az igénybe vett szolgáltatások értéke növekedett. A Hivatal ez irányú adatkérésére az Engedélyes fő költségnemenként – egyéb tényezőket, pl. esetlegesen megváltozó mennyiségeket is figyelembe véve – számszerűsíti azt a fajlagos és összesen vett költséghatást, amely a kiszervezésnek köszönhető. A legkisebb költség elvének ugyanis az Engedélyesnek abban az esetben is meg kell felelnie, ha a tevékenység végzésének kiszervezéséhez nem szükséges a Hivatal előzetes jóváhagyása.

Amennyiben az Engedélyes meggyőzően bemutatja, hogy a tevékenység kiszervezetten való végzése inkább megfelel a legkisebb költség elvének, mintha a tevékenységet maga látná el, akkor a kiszervezett módon való tevékenység ellátásával kapcsolatban felmerült költségek a rendszerhasználati díjak szempontjából indokoltnak tekinthetők.

Amennyiben az Engedélyes a Hivatal megítélése szerint nem támasztja alá kellőképpen azt, hogy a tevékenység kiszervezetten való végzése inkább megfelel a legkisebb költség elvének, mintha a tevékenységet maga látná el, mert a költségcsökkentő hatások nem érik el, vagy nem kellő bizonyossággal érik el a Közreműködő szolgáltatónak fizetett díjakat, akkor a Hivatal a III.2.2.1. alpont b)-c) pontjainak megfelelően jár el.

Bár a jelen útmutató a kiszervezett tevékenységek költségeinek vizsgálatát a költségnemű, azon belül az igénybe vett szolgáltatások értékének vizsgálata fejezetén belül tárgyalja, az közös vonásokkal rendelkezik a költségek költségviselői vizsgálatával is. A kiszervezett tevékenység ellátás például – mivel engedélyköteles tevékenységre vonatkozik – konkrét rész- és/vagy altevékenységhez közvetlenül és szorosan köthető. Ezért a kiszervezett tevékenységek költségeinek vizsgálata során szükség szerint a költségek költségviselőnkénti vizsgálatának módszerei is alkalmazhatók.

Hasonlóan, mivel a kiszervezett tevékenység ellátásában Közreműködő szolgáltatóként az Engedélyes kapcsolt vállalkozása is szerepelhet, ezekben az esetekben szükség szerint a III.2.1. pont előírásai is alkalmazhatók (és viszont).

Minthogy a különböző vizsgálati lépések (költségnemű, transzferár, kiszervezett tevékenységek költségeinek vizsgálata, költségviselőnkénti vizsgálat) között átfedések lehetnek, itt különösen ügyelni kell a kettős (vagy többes) költségelvonás elkerülésére, arra, hogy minden, a rendszerhasználati díjak szempontjából nem indokoltnak minősített költség egyszer, de csak egyszer kerüljön levonásra az indokolt költségtömegből.

IV. A működési költségek költségviselők (résztevékenységek) szerinti vizsgálata

IV.1. Költségviselőkhöz kapcsolódó kiemelt célvizsgálatok

Bizonyos résztevékenységek végzéséhez tartozó költségek mértékét a Hivatal kiemelten vizsgálja.

Az Elosztók esetében ilyenek tevékenységek a Szakmai ajánlás

- 1) IV.1.c)ca) alpontján belüli fogyasztásmérő leolvasás;
- 2) IV.1.d)da) alpontja szerinti elosztói ügyfélszolgálati csatornák működtetése;
- 3) IV.1.d)db) alpontja szerinti elosztói számlázás, kézbesítés;
- 4) IV.1.d)dc) alpontja szerinti elosztói követelések beszedése;
- 5) IV.1.g)ga) alpontja szerinti humánerőforrással kapcsolatos feladatok ellátása;
- 6) IV.1.g)gb) alpontján belüli pénzügyi, számviteli, adózási feladatok ellátása;

valamint

- 7) központi szolgáltatások (ügyvezetéssel kapcsolatos feladatok, marketing, minőségirányítás, egyéb);
- 8) informatikai szolgáltatások;
- 9) ingatlanhoz kapcsolódó szolgáltatások;
- 10) beszerzés;
- 11) gépjármű- és flottamenedzsment;
- 12) munkavédelmi tevékenység.

Az Átviteli rendszerirányító esetében a fenti 1) - 12) pontokban felsoroltakkal tartalmilag azonos tevékenységek számítanak ilyennek (ha vannak).

Az e fejezet szerinti vizsgálat helye a költség-felülvizsgálatban kötött, arra a jelen útmutató II. fejezetében, III.1. és III.2. alfejezetében írt lépéseket követően kerül sor.

Mivel az 1) és a 6) - 12) pontok szerinti tevékenységek a Szakmai ajánlás IV/1. fejezetében szereplő meghatározásoknál részletesebb felbontást jelentenek, ezért az ezen tevékenységekhez tartozó költségekről az Elosztóknak egyedi adatszolgáltatást kell teljesíteni. Az Átviteli rendszerirányítónak az 1) - 12) pontokban írt tevékenységekkel tartalmilag azonos tevékenységeihez – ha vannak – tartozó költségeiről egyedi adatszolgáltatást kell teljesíteni. Az Engedélyeseknek az 1) - 12) pontok szerinti tevékenységek elvégzett mennyiségéről az azt a tevékenységet legjobban jellemző naturáliákban megadott egyedi adatszolgáltatást kell teljesíteniük.

A Hivatal első lépéseként azt vizsgálja, hogy az Engedélyesek a költségeiket hogyan rendelték hozzá az 1) - 12) pontok szerinti tevékenységekhez, illetve, hogy a hozzárendelés valamennyi Engedélyes esetében egységes elveknek megfelelően történt-e. Amennyiben bármelyik engedélyes esetében eltérés tapasztalható, a Hivatal felhívja az érintett engedélyest a hozzárendelés korrekciójára.

Amennyiben az összehasonlításba vont vállalkozásoknál korlátozottan vagy nem állnak rendelkezésre az 1) – 12) pontok szerinti rész-, illetve altevékenységekre felosztott

költségadatok, akkor a vállalkozások közötti összehasonlító vizsgálat összemérhető tartalmú SLA szerződéseik alapján is elvégezhető.

A fenti tevékenységekhez a tevékenységet szorosan jellemző naturáliákon alapuló fajlagos költségmutatók kerülnek külön-külön meghatározásra és számszerűsítésre, mint például (de nem kizárólag)

- egy fogyasztásmérő leolvasására jutó költség;
- egy ügyfélmegkeresésre jutó költség;
- egy ügyfélpanasz kezelésére jutó költség;
- egy számla kiállítására jutó költség;
- ezer forint követelés behajtására jutó költség;
- egy munkavállalói személyi ügyei intézésére jutó költség (a számfejtést is beleértve);
- egy bizonylat számveteli rögzítésére jutó költség;
- egymillió forint értékű beszerzéshez tartozó beszerzési költség;
- egy munkavállalóra jutó munkavédelmi költség;
- egy darab jogi eljárásra jutó költség, stb.

Az 1) pont szerinti tevékenység, a fogyasztásmérők leolvasásának költségei két részre kerülnek szétválasztásra aszerint, hogy a leolvasásra személyes felkeresés formájában, vagy valamilyen elektronikus formában kerül sor – az ehhez szükséges adatokat az Elosztóknak egyedi adatszolgáltatás keretében kell teljesíteni. Számszerűsítésre kerül továbbá az egy személyes felkereséssel végzett leolvasásra és az egy elektronikus leolvasásra jutó fajlagos költség. A Hivatal felhívja a figyelmet, hogy ösztönözni kívánja az Elosztókat arra, hogy a fogyasztásmérők leolvasása a jövőben lehetőség szerint ne személyes felkeresés útján, hanem elektronikus formában történjen. Az indokolt költségtömeget az ösztönzés érdekében érintő lépések elsősorban a villamos energia rendszerhasználati díjak évenkénti megállapításának rendszeréről szóló útmutatóban kerülhetnek konkretizálásra.

Az Engedélyesek 1) - 12) pontok szerinti tevékenységeire adódó fajlagos költségmutatókból a Hivatal olyan irányadó értéket (ún. benchmark-ot) – esetleg több értéket is – határoz meg az egyes tevékenységekre, amely a leginkább megfelel a legkisebb költség elvének, de figyelembe veszi az egyes Engedélyesek körülményeinek, a rendszerhasználati díjak megállapításakor elfogadható különbözőségeit és a szolgáltatási színvonallal (ld. IV.1.3. pont) kapcsolatos elvárásokat is. Azon tevékenységek esetében, amelyekkel azonos tartalmú tevékenységet más iparágakban is végeznek, az összehasonlításba vont vállalkozások köre az ilyen tevékenységet (is) végző vállalkozásokkal is kibővíthető. (Ez vonatkozik az Átviteli rendszerirányító vizsgálatára is.) Azoknak a költségelemeknek (pl. ingatlanbérlet és -üzemeltetés költsége) az esetében, amelyek piaci árakkal való összehasonlító vizsgálaton a jelen költség-felülvizsgálat egy korábbi szakaszában (pl. a III.2.1.2. pont szerinti transzferár vizsgálat során) már átestek, a jelen fejezet szerinti összehasonlító vizsgálat csak az Engedélyesek között történik

meg. Az irányadó érték ezekben az esetekben csak az Engedélyesek költségmutatóiból kerül meghatározásra.

A Hivatal az egyes tevékenységekre kapott irányadó értékre (benchmark-ra) tűrési tartományt is meghatározhat. Ebben az esetben a tűrési tartományba eső egyedi engedélyesi érték az irányadó értékkel való egyezőségként tekinthető.

Az irányadó érték (benchmark), vagy annak tűrési tartománya fölé eső engedélyesi fajlagos költségmutatókkal jellemzett engedélyesi költségek a legkisebb költség elvével ellentétesnek, a rendszerhasználati díjak szempontjából indokolatlannak minősülnek. Az indokolatlannak minősülő költségtöbbletnek a hatékonysági tartalékot meghaladó összege az indokolt költségtömegből levonásra kerül.

A Hivatal az összehasonlítások során – a lehetőségekhez mérten – figyelembe veszi az összehasonlított az engedélyesek strukturális, illetve földrajzi eltéréséből eredő különbségeket. A Hivatal ugyanakkor a kapott adatok vizsgálata alapján dönt arról, hogy az összehasonlító vizsgálatot csak a 2023. évi adatok, vagy esetleg korábbi évek adatait is figyelembe véve hajtja végre.

Az e fejezet szerinti vizsgálaton átesett költségek a többszörös levonás elkerülése érdekében IV.2. pont szerinti költségviselőnkénti általános vizsgálaton már nem esnek át. Az e fejezet szerint vizsgálatban indokoltnak minősülő költségtömeg az engedélyesi költségtömegből átmenetileg kivételre (kiszűrésre) kerül, majd a IV.2. fejezet szerinti költségviselőnkénti általános vizsgálatot követően az indokolt költségtömeghez visszaadásra kerül.

IV.2. Működési költségek költségviselők (résztevékenységek) szerinti általános vizsgálata

Az Engedélyesek indokolt költségeinek minél megalapozottabb, több irányú meghatározása érdekében a Hivatal a költségeiket nemcsak a Sztv-ben szereplő költségnemek szempontjából, hanem a költségviselők szempontjából is megvizsgálja. A költségviselők szerinti vizsgálat helye a költség-felülvizsgálatban kötött, arra a II. fejezetben, a III.1., III.2. továbbá a IV.1. alfejezetben írt lépéseket követően kerül sor. Ennek egyrészt az az oka, hogy bizonyos költségelemek tartalmuk, jellegük miatt nem vesznek részt a költségviselőnkénti vizsgálatban, másrészt az, hogy a költségnemenkénti vizsgálat során a rendszerhasználati díjakban nem elismerhetőnek minősült értékek már ne kerüljenek bele a költségviselőnkénti vizsgálatba, ahol esetleg ismét nem elismerendőnek bizonyulnának és többszörös levonás alá esnének.

Minthogy az egyes költségviselőkre (kalkulációs egységekre), vagy akár azok összesítőire vonatkozó általános érvényű (a Sztv. 78-85. §-aihoz hasonló) jogszabályi előírás nincs, és még az azonos tevékenységű, de eltérő tulajdonosi hátterű, piaci helyzetű, méretű, stb. vállalkozások által lefektetett és alkalmazott költségviselői szerkezetek is jelentősen eltérhetnek, a Hivatal – az Engedélyesek jobb összehasonlíthatósága érdekében – az Elosztók számára szabványosított, azonos tartalmú költségviselőket (kalkulációs egységeket) határozott meg. Ezek a kalkulációs

egységek a *Szakmai ajánlás* IV-V. fejezeteiben szereplő résztvevő tevékenységek és ezeken belüli altevékenységek. (Az Elosztók a saját maguk számára alkotott költségviselőiket e mellett párhuzamosan továbbra is nyilvántartják). Az Elosztók költségeinek költségviselőnkénti vizsgálata alapvetően a vállalkozások egymás közötti összehasonlításával, illetve a költségviselőnként költségek időbeli alakulásának vizsgálatával történik.

Az Átviteli rendszerirányító esetében piaci összehasonlító vizsgálat azon költségviselők tekintetében végezhető, amelyekhez hasonló tartalmú tevékenységet más vállalkozások (is) végeznek. A költségviselőnkénti költségek időbeli alakulásának vizsgálata az Átviteli rendszerirányítónál is megtörténik.

A költségek költségviselőnkénti adatairól az Elosztók rendszeres és eseti, az Átviteli rendszerirányító eseti adatszolgáltatást teljesítenek. A költségek költségviselőnkénti vizsgálata során az Engedélyesek saját – minden évre elkészülő – költségobjektumi nyilvántartásai is felhasználhatók.

IV.2.1. Költségviselőkre (résztvevő tevékenységekre) osztott költségek vállalkozások közötti összehasonlító vizsgálata

Az e pontban szereplő, az Elosztók körében végzett vizsgálat lényegét az engedélyköteles tevékenység egyes körbehátárolt részeinek összehasonlítása, az eltérések okainak magyarázata jelenti. Ennek érdekében a Hivatal a *Szakmai ajánlásban* meghatározta az elosztási tevékenység részét képező azon rész- és altevékenységeket, melyeket az Elosztók hozzávetőlegesen azonos fizikai tartalommal végeznek és amelyek – megfelelő körültekintéssel – viszonylag jól összehasonlíthatók.

Az összehasonlító vizsgálat – tekintettel az alacsony mintaszámra – a parciális termelékenységi index módszer alkalmazásával kerül végrehajtásra.

A többszörös költséglevonás elkerülése érdekében II-III. fejezetekben írt kiszűréseket és költséglevonásokat a Hivatal az összehasonlítás előtt végrehajtja.

A Hivatal a költségviselőnkénti összehasonlító vizsgálat első lépéseként azt vizsgálja, hogy az Elosztók a költségeiket hogyan rendelték hozzá a *Szakmai ajánlás* szerinti rész- és altevékenységekhez. Ezt követően a Hivatal ellenőrzi, hogy a hozzárendelés valamennyi Elosztó esetében egységesen, a *Szakmai ajánlásban* lefektetett elveknek megfelelően történt-e. Amennyiben bármelyik Elosztó esetében eltérés tapasztalható, a Hivatal felhívja az érintett elosztót a hozzárendelés korrekciójára.

A Hivatal az összehasonlítások során – a lehetőségekhez mérten – figyelembe veszi az összehasonlított Elosztók strukturális, illetve földrajzi eltéréseiből eredő különbségeket. A rész- és altevékenységek közötti esetleges ellentétes hatékonysági eredményekből adódó torzítások kiszűrése érdekében a Hivatal hatékonysági tartalékot alkalmazhat.

A Hivatal a kapott adatok vizsgálata alapján dönt arról, hogy

- a) az összehasonlító vizsgálatot csak a 2023. évi adatok, vagy esetleg korábbi évek adatait is figyelembe véve hajtja végre, valamint
- b) valamennyi rész- és altevékenység esetében indokolt-e külön összehasonlító vizsgálatot végezni, vagy bizonyos rész- és altevékenységek összevonása megalapozottabb eredményre vezethet.

Az összemérést az egyes kategóriákhoz rendelt költségtömegekből, szakmailag indokolt vetítési alapok segítségével képzett fajlagos költségmutatók teszik lehetővé.

Vetítési alapként olyan naturália, vagy olyan (több naturália felhasználásával képzett) kompozit vetítési alap használható, amely szakmai szempontok alapján megalapozottan kapcsolatban van a vizsgált költségekkel, így alkalmas fajlagos költségmutató számítására.

Az egyes elosztók rész- és altevékenységeire adódó fajlagos költségmutatókból a Hivatal olyan irányadó értéket (ún. benchmark-ot) – esetleg több értéket is – határoz meg az egyes rész- vagy altevékenységekre, amely a leginkább megfelel a legkisebb költség elvének, de lehetőség szerint figyelembe veszi az egyes engedélyesek körülményeinek, a rendszerhasználati díjak megállapításakor elfogadható különbözőségeit és a szolgáltatási színvonallal (ld. IV.1.3. pont) kapcsolatos elvárásokat is. Azon rész- és/vagy altevékenységek esetében, amelyekkel azonos tartalmú tevékenységet más iparágakban is végeznek, az összehasonlításba vont vállalkozások köre az ilyen tevékenységet (is) végző vállalkozásokkal is kibővíthető. (Ez vonatkozik az Átviteli rendszerirányító vizsgálatára is.)

A Hivatal az egyes rész- és/vagy altevékenységekre (vagy csoportjaikra) kapott irányadó értékre (benchmark-ra) tűrési tartományt is meghatározhat. Ebben az esetben a tűrési tartományba eső egyedi engedélyesi érték az irányadó értékkel való egyezőségként tekinthető.

Az irányadó érték (benchmark), vagy annak tűrési tartománya fölé eső engedélyesi fajlagos költségmutatókkal jellemzett engedélyesi költségek a legkisebb költség elvével ellentétesnek, a rendszerhasználati díjak szempontjából indokolatlannak minősülnek. Az indokolatlannak minősülő költségtöbbletnek a hatékonysági tartalékot meghaladó összege az indokolt költségtömegekből levonásra kerül.

IV.2.2. Költségviselőkre (résztevékenységekre) osztott költségek időbeli alakulásának vizsgálata

Az egyes költségviselőkön (rész- és altevékenységeken) kimutatott költségek alakulását a Hivatal – lehetőség szerint – időbeliségükben is megvizsgálja (költségviselők dinamikus vizsgálata). A vizsgálat a III.1.2. pontban leírtakhoz hasonlóan, a szükséges módosításokkal történik. A költségviselőkre osztott költségek időbeli alakulásának vizsgálata az Elosztók és az Átviteli rendszerirányító esetében is elvégzésre kerülhet.

Mivel a *Szakmai ajánlásban* rögzített költségviselők (rész- és altevékenységek) az Átviteli rendszerirányítóra nem vonatkoznak, esetében az alábbi – általa meghatározott és a Hivatallal egyeztetett – költségviselők bontásában zajlik a költségek időbeli alakulásának vizsgálata:

a) Átvitel

- karbantartás;
- üzemvitel, diagnosztika;
- üzemzavarelhárítás;
- egyéb átviteli szervezeti költségek.

b) Támogató tevékenységek

- ügyvezetés;
- humán erőforrással kapcsolatos tevékenységek;
- pénzügy, számvitel, adó, kontrolling;
- marketing IT tevékenység;
- támogató tevékenységek egyéb költségei.

[A b) pont egyes tételei a IV.1 alfejezetben is megjelennek, ezek itt csak a felsorolás teljessége érdekében kaptak helyet, nem kerülnek még egyszer vizsgálatra.]

IV.2.3. A szolgáltatásminőség figyelembevétele

A Hivatal az elismert költségtömeg meghatározása során – a dokumentált szolgáltatásminőségi mutatókon keresztül – figyelembe kívánja venni az elosztói szolgáltatásminőség elosztónkénti alakulását.

Üzemi-műszaki mutatók:

- a villamosenergia-ellátás nem tervezett megszakadásának átlagos gyakorisága (SAIFI);
- a villamosenergia-ellátás nem tervezett megszakadásának átlagos időtartama (SAIDI);
- kiesési mutató.

A figyelembevételi módokat az V. fejezet (*„Az indokolt működési költségtömeg 2025. évre való aktualizálása”*) és IV.2.1. (*„Költségviselőkre osztott költségek vállalkozások közötti összehasonlító vizsgálata”*) pontok tartalmazzák (lásd még III.1.1.1.4. alpontot is).

Ügyfélkapcsolati mutatók:

- Új felhasználói bekapcsolás;
- Információadás dokumentált felhasználói megkeresésre (azaz dokumentált megkeresés beérkezésétől vagy átnyújtásától az Engedélyes válaszáig számított időtartam. (nap, %);
- 20 percen belül fogadott felhasználók aránya (a személyes ügyfélszolgálati irodákon);
- Call Center mérőállás bejelentési színvonal mutató;

- h) A nem hiteles (lejárt hitelességű) mérők arányának változása;
- i) Napi leolvasású távlelívható mérők sikeres napi leolvasásának éves átlaga (sikeres napi leolvasás / napi leolvasású távlelívható mérő db szám hányadosának éves átlaga);
- j) Nem távlelívható mérők éves leolvasásának aránya (sikeres éves leolvasás / nem távlelívható mérők száma).

Az elosztók működési költség-felülvizsgálata során a d) – j) mutatók számszerűsítésre kerülhetnek, de ez az indokoltként elismert működési költség-tömeg mértékét változtató következménnyel nem jár. A d) – j) mutatók értékei alakulásának az indokolt működési költség-tömeg mértékére gyakorolt hatása a jövőre vonatkozóan és később kerül meghatározásra.

A 2025. évi elismert költség-tömeg meghatározásához az a)-c) pontok szerinti üzemi-műszaki mutatók figyelembevétele – ösztönző jelleggel – bónusz-málusz rendszerben történik, azaz a szolgáltatás minőségét jelentősebben javító elosztó számára a Hivatal az e nélkül számítottnál nagyobb, míg a szolgáltatás minőségét jelentősebben rontó elosztó számára az e nélkül számítottnál kisebb indokolt költség-tömeget ismer el.

Az ezen mechanizmus¹⁶ szerinti – elosztónként számított – korrekciót a Hivatal csak a tárgyévi ármegállapításnál veszi figyelembe, azaz az adott évi korrekció nem válik a további évek költség-bázisának részévé. A Hivatal az egyes elosztókra külön-külön határozatban¹⁷ állapítja meg –szolgáltatásminőségi mutatókra vonatkozóan – a „minimális minőségi követelményeket”, amelyek teljesítését évenként értékeli.

¹⁶ Amely megegyezik a „A Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal módszertani útmutatója a villamos energia rendszerhasználati díjak évenkénti megállapításának rendszeréről a 2021. április 1. - 2024. december 31. közötti árszabályozási ciklusban” című dokumentum „V.2. Ellátás megbízhatóságának ösztönzése” alfejezetének tartalmával. (A dokumentum az alábbi linken érhető el: https://mekh.hu/download/c/90/51000/MU_II_m%C3%B3dos%C3%ADt%C3%A1s_20230626.pdf)

¹⁷ Lásd a Hivatal 1013-1018/2020. sz. határozatait.

V. Az indokolt működési költségösszeg 2025. évre való aktualizálása

Az indokoltági vizsgálatok alapján megállapított (2023. évi „árszintű”) működési költségeket az éves átlagos fogyasztói árindexre és a versenyszféra bruttó átlagkereset változására adott (2024-re és 2025-re vonatkozó) MNB előrejelzésekből képzett – adott esetben évi 1,5 %-os hatékonyságjavulási elvárással korrigált – kompozit indexek alapján számítja át 2025. évi „árszintre”.

A 2025. évi árszint a költségek esetében – azok flow jellegéből adódóan – 2025. év közepét jelenti. A 2025. évi díjmegállapításhoz tartozó indokolt költségek meghatározása során a Hivatal a 2024. évi folyamatok, a VET és egyéb jogszabályok által újonnan előírt kötelezettségek, az egyes költségfajták és az infláció közötti összefüggések, stb. figyelembevételét is mérlegeli.

A 2025. évi díjmegállapításhoz tartozó indokolt költségek meghatározása során a Hivatal figyelembe veszi – többek között – a 2021-2024. évi árszabályozási ciklushoz tartozó módszertani útmutató szerinti utókorrekciós mechanizmusokat, valamint a korábban kiadott jogszabályokkal, ezek végrehajtásával és az előző díjhatározatokkal összefüggő körülményeket is.

VI. Villamos energia hálózati veszteség költségeinek vizsgálata

VI.1. Átviteli hálózat

Az **átviteli hálózati veszteségnek** (ÁHV mérlegkörnek) az árszabályozási ciklus induló áraiban (azaz a ciklus első évére, mint tárgyévre) figyelembe vett költségtömege az alábbiak szerint adódik:

1. A tárgyévre elismert, az **éves beszerzési mennyiség fedezésére szolgáló költségtömeg** az *elismert mennyiség* és *elismert beszerzési egységár szorzataként* kerül meghatározásra.

- i. Elismert mennyiség (ÁHVMe_n): a tárgyévet megelőző 2. év hálózatba ténylegesen betáplált villamos energia mennyisége (VE_{n-2}) és a számított átlagos hálózati veszteség arány szorzata.

A számított átlagos hálózati veszteség arány az utolsó három lezárt év tényleges átviteli hálózati veszteség mennyiségeinek (ÁHVM) az ugyanazon évek átviteli hálózatba ténylegesen *betáplált* villamos energia mennyiségeihez (MAVIR V410_v5 havi adattábla első sora szerinti Betáplálás) viszonyított arányaiból számolt egyszerű számtani átlag.

$$\text{ÁHVMe}_n = \text{VE}_{n-2} \times \left(\frac{\text{ÁHVM}_{n-4}}{\text{Betáplálás}_{n-4}} + \frac{\text{ÁHVM}_{n-3}}{\text{Betáplálás}_{n-3}} + \frac{\text{ÁHVM}_{n-2}}{\text{Betáplálás}_{n-2}} \right) / 3$$

- ii. Elismert beszerzési egységár (ÁHVÁe_n): a HUDEX Magyar Derivatív Energiatőzsde tárgyévre vonatkozó, a tárgyévet megelőző év I-VIII. havi éves határidős zsinór árainak egyszerű számtani átlaga, a napi hivatalos középárfolyamon átváltva.

2. Az ÁHV mérlegkör kiegyenlítő energia fedezésére szolgáló költségtömegének meghatározása (számszerűsítése) *helyett* az ezzel kapcsolatos költség elismerése első megközelítésben¹⁸ gyakorlatilag átmenő tételként – a KESZE szaldó figyelembevételi módján keresztül – történik.

3. A 2021-2024. évi árszabályozási ciklus kifutó, 2023. évi vonatkozású korrekciói, azaz az akkor hatályos módszertani útmutató¹⁹

- IV.1.c) i) alpontjában rögzített – a beszerzési egységárhoz kapcsolódó – korrekciós tag, és
- IV.1.c) ii) alpontjában rögzített – a kiegyenlítő energiához kapcsolódó – korrekciós tag korrekciós tag

kerül beszámításra.

¹⁸ Ennek utókorrekciós szabályait a VET 143. § (3) bekezdés b) pontja alapján a 2025-28. évi árszabályozási ciklusra kiadott módszertani útmutató tartalmazza.

¹⁹ „A Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal módszertani útmutatója a villamos energia rendszerhasználati díjak évenkénti megállapításának rendszeréről a 2021. április 1. – 2024. december 31. közötti árszabályozási ciklusban”.

VI.2. Elosztó hálózat

Az elosztó hálózati veszteség (az ún. maradékgörbe) elismert költsége (MGK_n) a következő módon kerül meghatározásra.

- a) A tárgyévre elismert költségtömeg meghatározása **elosztónként** külön-külön történik.

A **tárgyévre elismert költségtömeg** a következők szerint kerül számszerűsítésre:

- tárgyévre előre tekintően elismert költség (a b) – d) pontok alapján),
 - utólagos korrekciós költség (az e) pont alapján),
 - további elismerési tételek miatti költségek/bevételek (az f) – h) pontok alapján).
- b) A **2025. év tekintetében** az elismert hálózati veszteség (elosztói maradékgörbe) **menyiségének** (MG_n^{elismert}) meghatározását az 2. melléklet A. fejezete tartalmazza.
- c) A **2025. év tekintetében a tárgyévre elismert beszerzési átlagár (Ft/kWh)** az alábbi árkomponensek összegeként kerül meghatározásra:
- a határidős éves zsinórtermék beszerzéséhez kötődő árkomponens (EB) (lásd 2. melléklet B. fejezet 2. pont),
 - a határidős havi zsinórtermékek beszerzéséhez kötődő árkomponens (HB) (lásd 2. melléklet B. fejezet 2. pont),
 - a kiegyenlítő energiához kötődő árkomponens (KE) (lásd 2. melléklet B. fejezet 3. pont),
 - a beszerzéshez kapcsolódó egyéb költségeket fedező árkomponens (EBK) (lásd 2. melléklet B. fejezet 4. pont).
- d) A tárgyévből elismerésre kerül a határidős éves zsinórtermék és határidős havi zsinórtermékek beszerzése kapcsán megnyíló EUR/HUF short pozíciók fedezéséhez szükséges **határidős EUR/HUF vételi ügyletek költségtömege** (DB_n^{elismert}) (lásd 2. melléklet B. fejezet 5. pont).
- e) A megelőző árszabályozási ciklusból a 2025. évi rendszerhasználati díjak megállapítása során figyelembe vett **áthúzódo korrekciók** időszakok (2023. év 4. negyedéve és 2024. év 1-3. negyedévei) esetén a 2024. évi díjhatározatban foglalt módszertan szerint kerül sor a korrekciós tagok számítására.²⁰
- f) Az elosztói maradékgörbe indokolt költségének (ellenértékének) meghatározása során figyelembevételre kerül (csökkentő vagy növelő

²⁰ A 2025. évi rendszerhasználati díjak megállapítása során figyelembe vett előre tekintő költségelismerés utólagos korrekciójának módszertanát (beleértve az ezen útmutatóban használt, de nem definiált rövidítéseket is) a 2026-28. évek módszertani útmutatója tartalmazza.

tényezőként) a keletkezett **profilos mennyiségi eltérés 2023. júliust követő elszámolásából** adódó bevétel/költség is ($ME_{n-1/n-2}^{\text{elszámolt}}$).

- g) Az elosztói maradékgörbe indokolt költségének (ellenértékének) meghatározása során figyelembevételre kerül csökkentő tényezőként a **szerződés nélküli vételezés** miatt kiszámlázott villamos energiával kapcsolatos (de a kapcsolódó rendszerhasználati díjbevételt nem tartalmazó) nettó (ÁFA nélküli) árbevétel is. ($BSZNV_{n-2}^{\text{számlázott}}$).
- h) Az elosztói maradékgörbe **indokolt költségének** (ellenértékének) meghatározása során figyelembevételre kerül növelő tényezőként az elosztó által az elosztóhálózati veszteség (maradék) után **fizetendő átviteli díjösszeg** is. ($ÁTVD_n^{\text{elismert}}$) (lásd 2. melléklet C. fejezet).
- i) A tárgyévre **elismert költség** (MGK_n) az előre tekintően elismert költségtömeg (ETK_n), az utólagos korrekciós költségtömeg (UK_n) és a további elismerési tételek miatti költségek/bevételek (TET_n) összegeként adódik.

$$MGK_n = ETK_n + UK_n + TET_n$$

A **2025. év tekintetében** az elismert költség tagjainak számítási módja:

$$ETK_n = MG_n^{\text{elismert}} \times (EB + HB + KE + EBK) + DB_n^{\text{elismert}}$$

$$UK_n = MG_{n-1/n-2}^{\text{tény}} \times (KÁ + MTÖ)$$

$$TET_n = ME_{n-1/n-2}^{\text{elszámolt}} - BSZNV_{n-2}^{\text{számlázott}} + ÁTVD_n^{\text{elismert}}$$

VII. Az eszközök és a hozzájuk kapcsolódó költségek értékének meghatározása

VII.1. Eszközérték

Az engedélyes tevékenységhez tartozó, a Szt. alapján elkészített, az engedélyes társaság könyvvizsgálója által hitelesített, letétbe helyezett és közzétett éves beszámolóban, amennyiben számviteli szétválasztásra kötelezett, akkor a VET 105. § alapján elkészített engedélyes tevékenységre vonatkozó számviteli szétválasztásban (a továbbiakban: Éves beszámoló) szereplő immateriális javak és tárgyi eszközök képezik a szabályozási eszközérték megállapításának kiinduló alapját.

A szabályozói nettó eszközérték (a továbbiakban: RAB) megállapítása az alábbi szempontok figyelembevételével történik.

1. A kiindulási alap az adott engedélyes társaság 2023. december 31-i engedélyes tevékenységhez tartozó Éves beszámolójában szereplő immateriális javak és tárgyi eszközök nettó értéke.
2. Az eszközérték az alábbiakkal módosul:
 - a) Az eszközérték az immateriális javak közül nem tartalmazza az alapítás-átstruktúrázás aktivált értékét, az üzleti vagy cégérték-, az immateriális javakra adott előlegek- és az immateriális javak értékhelyesbítése soron szereplő értéket.
 - b) Az eszközérték a tárgyi eszközök közül nem tartalmazza a beruházásokra adott előlegek és a tárgyi eszközök értékhelyesbítése soron szereplő értéket.
 - c) Az ingyenes forrásból finanszírozott eszközök értéke (és értékcsökkenése) – a VET 146/A. § (8) bekezdése alapján – tőkeköltség és az értékcsökkenés megállapításakor nem minősül indokoltnak az ingyenes forrásból történő finanszírozás mértékéig, mert a fenti tételek nem tekinthetők a társaság saját forrásainak. Az ingyenes források közé tartozik többek között a hálózatfejlesztési hozzájárulás (HFH), a kapott csatlakozási díj, a térítésmentes eszközátvételből származó eszközök értéke a beruházáshoz kapott állami, illetve EU-s pályázatból származó támogatás, továbbá bármely egyéb vissza nem térítendő pénzeszköz- vagy eszközátvétel, mely a fenti nevesített kategóriákba nem sorolható be.

Ezért a tőkeköltség számításának (lásd a VII.3. alfejezetet) szempontjából az immateriális javak és tárgyi eszközök nettó értéke korrigálásra (csökkentésre) kerül az aktivált eszközökhöz tartozóan igénybe vett ingyenes források a Szt. szerinti, az Éves beszámolóban a halasztott bevételek között kimutatott, az immateriális javak és tárgyi eszközökkel azonos módon számított értékével.

Az elismert értékcsökkenés összege szintén korrigálásra (csökkentésre) kerül a halasztott bevételek várható éves feloldásának összegével.

- d) A Hivatal megvizsgálja, és egyedi döntése alapján a RAB-ban figyelembe veszi a beruházások, felújítások mérlegsoron szereplő, folyamatban lévő, azonban még nem aktivált eszközök értékét, így a tőkeköltség számítása során hosszú távú hozamot biztosít ezen eszközök értékére, azonban ez az összeg az alábbiakban (lásd VII.2. alfejezet) meghatározott értékcsökkenés alapjába nem számít bele. Az adott engedélyes társaság a Hivatal rendelkezésére bocsátja a beruházások, felújítások mérleg sor értékének várható alakulását 2024. december 31. és 2025. december 31. dátumokkal.
3. Az adott engedélyes társaság a 2. pontban megadott előírások figyelembevételével a számviteli rendszerén keresztül a 2023. december 31-i Éves beszámolójával egyező immateriális javakat és tárgyi eszközöket tartalmazó lista vagy adatbázis elemeire tételesen elvégzi az éves értékcsökkenés és eszközmozgások előrejelzését a saját számviteli politikájában meghatározott elvek és leírási kulcsok mentén, 2024. december 31. és 2025. december 31. állapotra, meghatározva a várható bruttó eszközértéket, nettó eszközértéket és a 2024. január 1. - 2024. december 31. valamint a 2025. január 1. - 2025. december 31. közötti időszakokra jutó terv szerinti értékcsökkenési leírást. Az eszközökkel analóg módon az engedélyes a fenti számításokat az ingyenes források halasztott bevételeihez kapcsolódóan is elvégzi (2024. december 31. és 2025. december 31. szerinti halasztott bevétel mérlegpozíció érték, illetve a 2024. január 1. - 2024. december 31. valamint a 2025. január 1. - 2025. december 31. közötti időszakokra jutó halasztott bevétel feloldás). A számításokat az engedélyes alapesetben az analitika szintjén végzi el, kivéve, ha az ingyenes források eszközhöz rendelése korábban analitikusan nem történt meg.
4. Az adott engedélyes társaság a 2. pontban megadott előírások figyelembevételével a 2024. január 1. - 2024. december 31. valamint a 2025. január 1. - 2025. december 31. közötti időszakokra bemutatja a tervezett aktiválásokat legalább a saját számviteli eszközosztály-besorolásának megfelelő bontásában, a kapcsolódó hasznos élettartamok bemutatásával, és a fenti aktiválásokra vonatkozóan azonos bontásban megadja a 2024. december 31. és 2025. december 31. dátumokkal várható bruttó eszközértéket, nettó eszközértéket és a 2024. január 1. - 2024. december 31. valamint a 2025. január 1. - 2025. december 31. közötti időszakokra jutó terv szerinti értékcsökkenési leírást.
5. A Hivatal vizsgálhatja, hogy a VET elveinek, így például a legkisebb költség elvének megfelel-e, illetve indokolható-e az eszközérték, illetve ezen elveknek megfelelnek-e, indokolhatóak-e a 2.d) pontban definiált beruházások és felújítások értékei. A Hivatal az egyes nagyfeszültségű eszközök kapcsán

ellenőrizheti, hogy a közcélúvá minősítés megtörtént-e; ill. az adott eszköz megfelel-e a közcélú eszköz fogalmának.

A tőke költség számításához használt RAB, illetve analóg módon az elismert értékcsökkenés meghatározását a fentiek szerint számszerűsített, az immateriális javak és tárgyi eszközök könyv szerinti (nettó) értékeinek, továbbá a 2.d) pont értékeinek összegzése jelenti.

A RAB alapjául a 2024. december 31-re és 2025. december 31-re vonatkozó előrejelzés számtani átlaga szolgál.

A Hivatal a RAB-ot a 2024. december 31-i állapot szerinti hátralévő hasznos élettartam alapján két csoportra bontja:

- 5 év, vagy annál rövidebb hátralévő hasznos élettartamú eszközökre és
- 5 évnél hosszabb hátralévő hasznos élettartamú eszközökre.

A Hivatal a négyéves árszabályozási cikluson belül az eszközértéket gördülő elven, tényadatokon alapuló utólagos korrekciókkal együtt, a villamos energia rendszerhasználati díjak évenkénti megállapításának rendszeréről szóló módszertani útmutatóban foglaltak alapján évente állapítja meg az engedélyesek aktualizált adatszolgáltatása alapján.

VII.2. Értékcsökkenés

Az elismert értékcsökkenés értéke a fentiek szerint számszerűsített immateriális javak és tárgyi eszközök 2025. évi (2025. január 1. - 2025. december 31. közötti időszak), az engedélyes társaság által a Hivatal felé előrejelzett, a Szt. szerinti értékcsökkenése alapján kerül megállapításra.

A terven felüli értékcsökkenési leírás indokolt költségnek minősül utólagos elszámolási rendszerben, amennyiben a terven felüli értékcsökkenés elszámolását előidéző ok az engedélyes társaságnak nem róható fel, illetve semmilyen egyéb forrásból nem térül meg a terven felüli értékcsökkenés. A Sztv. 53. § (1) b) pontja szerinti terven felüli értékcsökkenés, amelyet abban az esetben kell elszámolni, ha az immateriális jószág, a tárgyi eszköz (ideértve a beruházást is) értéke tartósan lecsökken, mert az immateriális jószág, a tárgyi eszköz (ideértve a beruházást is) a vállalkozási tevékenység változása miatt feleslegessé vált, vagy megrongálódás, megsemmisülés, illetve hiány következtében rendeltetésének megfelelően nem használható, illetve használhatatlan; továbbá az 53. § (2) bekezdés alapján az immateriális jószág, a tárgyi eszköz, a beruházás könyvelésből kivezetett – terven felüli értékcsökkenés elszámolása utáni – nettó értéke, amely abban az esetben kerül elszámolásra, ha az rendeltetésének megfelelően nem használható, illetve használhatatlan, megsemmisült vagy hiányzik.

A terven felüli értékcsökkenési leíráson belül ugyanakkor a felróhatóságtól függetlenül, semmilyen esetben nem tekinthető indokolt költségnek az amiatt elszámolt értékcsökkenés, amelyet a Sztv. 53. § (1) bekezdés a) pontja alapján azért számolt el

az adott engedélyes társaság, mert az immateriális jószág vagy a tárgyi eszköz (ideértve a beruházást is) könyv szerinti értéke tartósan és jelentősen magasabb, mint ezen eszköz piaci értéke.

A Hivatal a terven felüli értékcsökkenéssel kapcsolatos elszámolás során megvizsgálja tarifamegállapítással érintett évet megelőző 2. év során felmerült terven felüli értékcsökkenést, és amennyiben a vizsgálat során azonosít olyan tételt, melyet indokoltnak talál, ennek az összegnek a mértékéig figyelembe veheti az értékcsökkenés meghatározása során.

A Hivatal dönthet úgy, hogy az általa elismert terven felüli értékcsökkenést nem egyösszegben, hanem részletekben érvényesíti a tarifában, azaz a tarifamegállapítással érintett évvel kezdődően, az adott cikluson belül több évre szétterítve számolja el, annak érdekében, hogy a korrekció ne okozzon észszerőtlenül magas tarifaváltozást az egymást követő évek viszonylatában.

A Hivatal a négyéves árszabályozási cikluson belül az értékcsökkenést évente, tényadatokon alapuló utólagos korrekciókkal együtt állapítja meg a villamos energia rendszerhasználati díjak évenkénti megállapításának rendszeréről szóló módszertani útmutató szerint.

VII.3. Tőkeköltség mint árképző elem

Az engedélyes társaságok oldaláról a tőkeköltség a finanszírozási források ára, amit a beruházások megvalósításához szükséges tőke megtérülése érdekében kell fizetni. Elvi megközelítésben a tőkeköltség a hitelezők által biztosított tőke esetében a kamat, a tulajdonosok által biztosított tőke esetében a befektetett saját tőke elvárt (indokolt, modellezett) hozama.

A rendszerhasználati díjakban elismerendő indokolt költségek meghatározása során a társaság VII.1. alfejezet szerint meghatározott árszabályozási nettó eszközértékének és a tőkeköltség nominál hozamtényezőjének ismeretében kerül meghatározásra a(z) – „adózás előtti” fázisra vonatkoztatott – tőkeköltség. A Hivatal nominál hozamot alkalmaz a tarifamegállapítási eljárás során, mivel ez megfelelően leképezi az aktuális piaci folyamatok és gazdasági környezet jelentette hozamelvárásokat.

A Hivatal meghatároz egy rövid- és egy hosszú lejáratú tőkeköltséghez tartozó hozamtényezőt. A Hivatal a rövid lejáratú tényező meghatározásához 3 éves lejáratú paramétereket, a hosszú lejáratú tényező meghatározásához 10 éves lejáratú paramétereket alkalmaz.

A Hivatal a tőkeköltség meghatározásához a RAB 5 év, vagy annál rövidebb hátralévő hasznos élettartamú eszközeinek összegére a rövid lejáratú hozamtényezőt, a RAB 5 évnél hosszabb hátralévő hasznos élettartamú eszközeinek összegére a hosszú lejáratú hozamtényezőt alkalmazza.

A Hivatal a VII.1. alfejezet 2. d) pontjában meghatározott Beruházások, felújítások értéke után is számít tőkeköltséget a hosszú lejáratú hozamtényező alkalmazásával.

A tőkeköltség nominál hozamtényezői az ún. WACC-módszer alkalmazásával kerülnek számszerűsítésre. A saját tőke elvárt hozamát a Hivatal a CAPM módszerrel közelíti, további módosító tényezőket (pl. kisvállalati prémium) nem alkalmaz.

A Hivatal a négyéves árszabályozási cikluson belül a tőkeköltséget és annak hozamtényezőit évente állapítja meg a villamos energia rendszerhasználati díjak évenkénti megállapításának rendszeréről szóló módszertani útmutató szerint.

A hozamtényezők számításának részletesebb módszertanát a 3. melléklet tartalmazza.

VIII. Az Átviteli rendszerirányítóra vonatkozó további (az I. -VII. fejezetekben leírtakon túlmutató) módszertani szempontok

VIII.1. Rendszerszintű szolgáltatások, tartalékbeszerzés

Az Átviteli rendszerirányító tartalékméretezési módszertanát a Hivatal határozatban hagyja jóvá, a Nemzetközi Üzemi és Kereskedelmi Szabályzat részeként. A Hivatal legfontosabb feladata a **legkisebb költség elve** érvényesülésének folyamatos nyomon követése és ellenőrzése a tartalékbeszerzések során. A Hivatal az éves ellenőrzési tervében is szerepelteti a rendszerszintű szolgáltatások beszerzésének felügyeletét.

A Hivatal historikus adatok alapján részletes elemzéseket végezhet a tartalékbeszerzési igények alapját képező, előrejelzések (PV termelés, időjárás, rendszerterhelés) alapján pontos igénymeghatározást végző, órás bontású tanuló algoritmus működésével kapcsolatosan.

Az elemzések – többek között – az alábbi részterületekkel kapcsolatban kerülhetnek elvégzésre:

- **FRR igények** meghatározását végző tanuló algoritmus működésének historikus elemzése; megállapítandó, hogy az egyrészt megfelel-e az SO GL vonatkozó előírásainak, másrészt a várható kiegyenlítési kockázat szerinti minimum mennyiségre vezetett-e.
- **aFRR igények** meghatározását végző tanuló algoritmus működésének historikus elemzése (IGCC historikus igénybevételek figyelembevételével).
- **Havi tenderek (aFRR):** Az aFRR termékek esetében a havi időtávon beszerzett mennyiségek meghatározása 3-4 havonta történik, a hosszú távú tartalékigények előrejelzéséből kiindulva. Annak rendszeres ellenőrzése historikus adatok alapján, hogy a beszerzendő kapacitásmennyiség meghatározásánál alkalmazandó alapelv a „túlkötés” elkerülését illetően sérül-e, vagyis hogy az Átviteli rendszerirányító egyetlen órában sem szerzett be a „kalkulálhatóan valós” tartalékigényeknél nagyobb mennyiséget.
- **Napi tenderek (aFRR):** A D-1. napon meghatározott tartalékigény sztochasztikus számításának rendszeres ellenőrzése historikus adatok alapján a Hivatal által.

A Hivatal vizsgálhatja az Átviteli rendszerirányító által alkalmazott tartalékbeszerzési időtávok struktúráját, azt, hogy a hosszú és rövid távú beszerzési idők mennyiben tekinthetők az adott időszakban optimálisan diverzifikált beszerzési szerkezetnek. Ennek során a Hivatal figyelembe veszi a hazai tartalékpiac strukturális körülményeit, sajátosságait (pl. a távhőszolgáltatásban is kulcsfontosságú ún. kapcsolt nagyerművek szezonális üzemelését).

VIII.2. Egyéb szempontok

1. Az átvitel és a rendszerirányítás költségei – a VET-nek megfelelően – együtt kerülnek vizsgálatra.
2. A vizsgálatok során ellenőrzésre, illetve figyelembevételre kerül még:
 - a) a határkapacitás aukciók („HK”) 2023. évi (tény) bevétele,
 - b) az ún. ITC-elszámolás 2025. évre tervezett szaldója, (a 2023. évi díjszámításnál figyelembe vett értékek utólagos korrekciójával, még a peremországi ki- és betáplálással kapcsolatos bevétellel összevontan),
 - c) az FCR, aFRR és mFRR tartalékbeszerzések²¹ 2025. évre tervezett/várható értéke (a 2023. évi díjszámításnál figyelembe vett értékek utólagos korrekciójával),
 - d) a feszültség-meddő szabályozás („U-Q”) és a sötétindítás (black start szolgáltatás – „BS”) 2021-23. évi tény, illetve 2024. évre várható értéke,
 - e) a kiegyenlítő energia – szabályozási energia bevételi szaldó (ún. KESZE szaldó) 2025. évre tervezett értéke, ÁHV mérlegkörön „képződő” bevételi tétel nélkül²², a TSO-TSO közti energiaelszámolás²³ költségével/bevételével való korrigálás után (a 2023. évi díjszámításnál figyelembe vett értékek utólagos korrekciójával, még az ÁHV mérlegkörön „képződött” bevétellel együtt); beszámítva a kiegyenlített módon megvalósuló rendszerirányítói menetrend-módosítással kezelt eljárások (kapacitáshiány miatti vagy szűkületkezelési okokból – nem bilaterális/többoldalú nemzetközi kisegítés keretében alkalmazott – teher-újraelosztás) részletesen kimutatott költségeit is (a 2023. évi díjszámításnál figyelembe vett értékek utólagos korrekciójával),
 - f) a nemzetközi piacintegrációs és üzembiztonsági tevékenységekkel összefüggő, a MAVIR által kötött nemzetközi vonatkozású szerződések teljesítéséhez közvetlenül kapcsolódó költségek (és bevételek) 2025. évre tervezett/várható értéke (a 2023. évi díjszámításnál figyelembe vett értékek utólagos korrekciójával),
 - g) az átviteli rendszerirányító által a 2024. évben a Hivatalnak felügyeleti díjak címén befizetett összeg várható értéke (a 2024. évi díjszámításnál figyelembe vett érték utólagos korrekciójával),
 - h) a 2023. évi díjszámításhoz kapcsolódó árbevétel esetleges korrekciója,

²¹ Ld. még VIII.1. alfejezet

²² Ld. még VI.1.2. pont

²³ A BIZOTTSÁG (EU) 2017/2195 RENDELETE alapján jóváhagyott javaslatban foglaltak szerinti frekvenciatartási eljárásból származó szándékolt energiacserére, a felterhelési és leterhelési időre, valamint a nem szándékolt energiacserére alkalmazandó közös elszámolás („FSkar”).

- i) az árkiegyenlítés („ársimítás”) 2024. évi díjszámításnál figyelembe vett értéke.
 - j) a 2023-as tarifa alapját képező indokolt költségtömeget érintő egyszeri beavatkozás részeként elmaradt átvállalás utólagos kezelése.
3. A szervezett villamosenergia-piaci engedélyesnél piac-összekapcsolással összefüggésben felmerülő (és az Átviteli rendszerirányító által fedezendő) költségek az Átviteli rendszerirányító nemzetközi piacintegrációs és üzembiztonsági tevékenységekkel összefüggő költségei között indokolt költségnek tekinthetők. A 2025. évre vonatkozó indokolt költségtömeg megállapítása során a 2025. évi tervezett költség (a nemzetközi piacintegrációs költségek kezelésével összhangban), valamint a 2023. évi tény költség (mint az utólagos korrekció kiinduló pontja) együttesen kerülnek figyelembevételre.

**Kiegészítő szempontok az IFRS beszámoló készítésére áttért
társaságokra vonatkozóan**

I) Általános megjegyzés

Az az Engedélyes, amely a Sztv. 9/A. §-a alapján az éves beszámolóját az IFRS-ek szerint készíti, az útmutatóban szereplő egyes mérleg és eredménykimutatás kategóriák értelmezése során legyen tekintettel az azokhoz kapcsolódó IFRS-eket alkalmazókra vonatkozó specifikus útmutatásokra.

II) Kiegészítés az „I. Általános rész” fejezet „I.2. A költség-felülvizsgálat keretei” alfejezetének „I.2.1. Jogszabályi keretek” pontjához

A költség-felülvizsgálat során **figyelembe veendő további dokumentum:**

Az Európai Unió által befogadott Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardok (a továbbiakban: „IFRS”).

III) Kiegészítő megjegyzések az „I. Általános rész” fejezet „I.2. A költség-felülvizsgálat keretei” alfejezetének „I.2.3. A költség-felülvizsgálat fő tárgyai” pontjához

A költség-felülvizsgálat első lépéseként azt kell megállapítani, hogy az IFRS-eket alkalmazó vizsgált Engedélyes esetében merültek-e fel az alkalmazott számviteli rendszerből fakadóan további problémák, eltérések a költség-felosztással kapcsolatban, és szükséges-e emiatt a költségek és ráfordítások felosztásának módosítása.

IV) Kiegészítő megjegyzések a „III. Bevételek és a költségek költségnemenkénti vizsgálata” fejezet egyes alpontjaihoz

A. A „III.1.1.2. Árbevételek” és a „III.1.1.6. Egyéb ráfordítások és egyéb bevételek” alpontokhoz

A beszámolóját IFRS-ek szerint összeállító Engedélyesnek az *egyéb ráfordítások* és az *egyéb bevételek* eredménykimutatás kategória értelmezésekor a tételek jellegéből kell kiindulnia, így a fent nevesített tételeken kívül figyelemmel kell lennie különösen az alábbiakra:

- a) A helyi iparüzési adó és az innovációs járulék nyereségadó ráfordításaként elszámolt adóévi összegét itt kell figyelembe venni.
- b) Amennyiben az IFRS-eket alkalmazó Engedélyes valamely adónemet forgalmi vagy értékesítést terhelő adóként határozott meg, azaz az érintett adónemhez kapcsolódó bevételeket és ráfordításokat *nettó módon* kezelte az eredménykimutatásában, azonban a Sztv. szerint elkészített

beszámolóban az érintett adónemmel kapcsolatos bevételek és ráfordítások elszámolása *bruttó módon* történne, akkor az Engedélyes oly módon kezelje ezeket a tételeket, mintha a Sztv. előírásait követte volna (például a fogyasztóknak továbbszámlázott energiaadó esetében).

- c) Az *egyéb bevételek* és *egyéb ráfordítások* (vagy ettől eltérően elnevezett, de hasonló tartalmú) IFRS eredménykimutatás soron megjelenített devizás tételek ártértékeléséhez kapcsolódó eredményt úgy kell kezelni, mintha az Engedélyes a Sztv. előírásait követte volna, azaz ezen tételeket a *pénzügyi bevételek / ráfordítások* között számolta volna el.
- d) Továbbá az IFRS-eket alkalmazó Engedélyesnek az *egyéb bevételek* és az *egyéb ráfordítások* (vagy ettől eltérően elnevezett, de hasonló tartalmú) IFRS eredménykimutatás sor(ok) értékének meghatározásakor követnie kell a 1990. évi C. törvény a helyi adókról 40/C. §-ban meghatározott módszertant, azaz a hivatkozott paragrafusban előírt korrekciók értelemszerű alkalmazásával határozza meg ezen eredménykimutatás sor(ok) értékét.
- e) Amennyiben az Engedélyes a beruházásokhoz kapcsolódó állami támogatásokat nettó módon számolja el, akkor az *egyéb bevételeket* módosítani kell az adott időszakban feloldandó *egyéb bevételek* összegével (amely az Engedélyes esetében az időszaki értékcsökkenés csökkentő tételként került elszámolásra).
- f) A céltartalék képzésének a hatását az Engedélyesnek az *egyéb bevételek* és az *egyéb ráfordítások* között kell bemutatnia (és nem a mögöttes költséggel egyező soron).
- g) Az *egyéb bevételek* (vagy ettől eltérően elnevezett, de hasonló tartalmú) IFRS eredménykimutatás soron megjelenített kapott osztalékhoz kapcsolódó bevételt úgy kell kezelni, mintha az Engedélyes a Sztv. előírásait követte volna, azaz ezen tételeket a *pénzügyi bevételek* között számolta volna el.

B. A „III.1.1.4. Anyagjellegű ráfordítások” alponthoz

A beszámolóját IFRS-ek szerint összeállító Engedélyes az *anyagjellegű ráfordítások* eredménykimutatás kategória értelmezésekor a felmerült költségek jellegét kell vizsgálni, és nem a pontos eredménykimutatás nevet, ahol az IFRS beszámolójában bemutatásra került.

Ide tartoznak például a következők:

- más vállalkozó által végzett fuvarozás, szállítás és rakodás költségei,
- más vállalkozó által végzett fenntartási munkák költségei,
- más vállalkozó által végzett raktározás, csomagolás költségei,
- naptári évre fizetett (fizetendő) bérleti díjak, lízingdíjak,
- bankköltség,

- földbérleti díj,
- bányajáradék,
- hatósági díjak,
- tanácsadási, szakértői díjak,
- vagyonvédelemmel kapcsolatos költségek,
- bérleti díjak,
- reklámköltségek,
- könyvviteli szolgáltatás díja.

Nem ebben a sorban kell bemutatni az adók, fizetett bírságok, kötbérek, késedelmi kamatok, kártérítések, a költségek/ráfordítások) ellentételezésére – visszafizetési kötelezettség nélkül belföldi vagy külföldi gazdálkodónak – az üzleti évhez kapcsolódóan – adott támogatás, juttatás összegét.

C. A „III.1.1.5. Személyi jellegű ráfordítások” alponthoz

A beszámolóját IFRS-ek szerint összeállító Engedélyes a *személyi jellegű ráfordítások* eredménykimutatás kategória értelmezésekor a felmerült költségek jellegét kell vizsgálni, és nem a pontos eredménykimutatás nevet, ahol az IFRS beszámolójában bemutatásra került. Ide tartoznak például a következők:

- az Engedélyes állományába tartozó, illetve az állományába nem tartozók részére tárgyévben bérként, munkadíjként elszámolt összegeket;
- az adott időszakban elszámolt bérjárulékokat, vagyis a szociális hozzájárulási adót, az egészségügyi hozzájárulást, a szakképzési hozzájárulást, továbbá minden olyan adók módjára fizetendő összeget, amelyet a személyi jellegű ráfordítások vagy a foglalkoztatottak száma alapján állapítanak meg, függetlenül azok elnevezésétől;
- az Engedélyes állományába tartozó, illetve az állományba nem tartozók részére az elszámolt, munkavégzéssel kapcsolatos, a munkavégzés ellentételezésére (jogszámban kötelezően meghatározott, valamint a munkáltató által önként) nyújtott kereseten felüli javadalmazások összegét, amelyet nem bérként vagy bérjárulékként számoltak el.

D. A „III.1.1.7. Pénzügyi ráfordítások” alponthoz

A beszámolóját IFRS-ek szerint összeállító Engedélyes a *pénzügyi bevételek* és a *pénzügyi ráfordítások* értelmezésekor a monetáris tételek átértékelésének eredménykimutatásban elszámolt hatását a *pénzügyi bevételek* és a *pénzügyi ráfordítások* részének kell tekinteni függetlenül attól, hogy az Engedélyes beszámolójának melyik sorában jelenik meg.

A *pénzügyi ráfordításokból* ki kell szűrni a céltartalékok felkamatoztatásából eredő értéket.

V) További rendelkezések

Az éves beszámolóját az IFRS-ek szerint készítő Engedélyes a folytatódó és megszűnt tevékenységekből származó bevételeket, kapcsolódó költségeket és ráfordításokat az érintett sorokon együttesen adja meg, a folytatódó és megszűnt tevékenységek megbontása előtt.

Amennyiben az Engedélyes a *saját előállítású eszközök aktivált értékéhez* és a *saját termelésű készletek állományváltozásához* kapcsolódó költségeket nettó módon számolta el, úgy az ezekhez kapcsolódóan elszámolt költségek összegét (nettósítás hatása nélkül) a megfelelő költség sorokon kell bemutatnia.

Ha az Engedélyes az *IFRS 11 Közös megállapodások* című standard hatálya alá eső közös megállapodás alapján végzett tevékenységének elszámolása eltér a Sztv. szerinti elszámolástól, akkor az e tevékenységre vonatkozó az *anyagjellegű ráfordítások* értékét, a *személyi jellegű ráfordítások* értékét, a *biztosítások* értékét, az *egyéb bevételek* és az *egyéb ráfordítások* értékét, valamint a *pénzügyi bevételek* és a *pénzügyi ráfordítások* értékét úgy határozza meg, mintha ennek a tevékenységnek a teljesítményét a Sztv. szerint számolta volna el.

Az elosztó hálózati veszteséghez (az ún. maradékgörbéhez) tartozó elismert költség számításának részletes módszertana

A) Az elismert mennyiség meghatározása

A **tárgyév**re az elismert elosztói maradékgörbe mennyisége megegyezik az elosztók által a Hivatal részére a tárgyévet megelőző év (2024) október 10-ig utoljára leadott, a tárgyévre vonatkozó negyedórás maradékgörbe tervének éves összesen mennyiségével.

$$MG_n^{\text{elismert}} = MG_n^{\text{tervezett}}$$

Az **elismert maradékgörbe figyelembe vett alakja** (negyedórás bontású maradékgörbe) megegyezik a leadott negyedórás maradékgörbe terv alakjával.

B) Az elismert beszerzési átlagár meghatározása

1. Az elismert beszerzési átlagár meghatározásában figyelembe vett maradékgörbe beszerzési (fedezési) struktúra

Az elismert energiamennyiség beszerzéséhez kötődő elismert beszerzési átlagár meghatározása során az alábbiak kerülnek figyelembevételre:

- a) Az elismert éves mennyiség beszerzése fokozatos: részben a tárgyévet megelőzően beszerzett **éves határidős zsinór termék**en (YBASE), részben – döntően a tárgyév folyamán beszerzett – **havi határidős zsinór termék**eken (MBASE) keresztül valósul meg. Ezt egészíti ki a **másnap**i piaci (DAM) kereskedés.
- b) Az elismert éves mennyiségen belül az **éves határidős zsinór termék**kel fedezett mennyiség ($Q_{\text{éves}}$) *irányadóan* az elismert mennyiség 60%-a. Az ehhez kapcsolódóan alapul vett beszerzési időszak *irányadóan* a tárgyévet megelőző év 01. 01. – 09. 30. A beszerzés időben egyenletes, azaz a kereskedési napokon minden nap azonos mennyiség kerül megvásárlásra.
- c) A b) pont szerinti irányadó mennyiségtől és időszaktól a Hivatal – az elosztói adatszolgáltatás szerinti tényleges beszerzési mennyiséget és beszerzési időszakot figyelembe véve – eltérhet.
- d) Az elismert éves mennyiségen belül a **havi zsinór termék**ekkel fedezett mennyiség (Q_{havi}) az elismert maradékgörbe adott havi mennyiségének és az éves zsinórral fedezett adott havi mennyiségének (nullánál nem kisebb) különbsége, így módon havi zsinór termékkel együtt 100%-os fedezésre³ kerül az adott hónap előzetesen elismert mennyisége.

³ A 100%-os fedezés azt jelenti, hogy az éves és havi határidős zsinór termékkel fedezett összes havi mennyiség megegyezik az utolsó elfogadott görbeterv havi mennyiségével. Ebből kifolyólag a havi határidős zsinór termékkel fedezett mennyiség egyes hónapokban akár negatív is lehet, azaz az érintett hónapokban tervezetten az éves határidős termék egy részének eladása szükséges.

A további folyamatokat illetően Hivatal feltételezi, hogy

- a tárgyév folyamán az **elosztók havonta felülvizsgálják** a maradékgörbe előremenően várható mennyiségét, és
 - 15 nappal a szállítási hónap kezdete előtt megküldik a Hivatal részére az adott hónapra vonatkozó havi zsinór termékkel fedett frissített mennyiségüket ($Q_{\text{havi,frissített}}$),
 - amennyiben a felülvizsgálat alapján a havi zsinór termékkel fedezendő mennyiség jelentősen eltér az utolsó görbeterv szerinti havi zsinór termékekkel fedezett mennyiségtől (Q_{havi}), a havi zsinór termékkel fedezendő mennyiséget és az eltérés indoklását a Hivatal részére 60 nappal a szállítási hónap kezdete előtt szükséges megküldeni (jelentősnek minősül az elosztói maradék éves elismert mennyiségének 0,25%-át meghaladó, bármilyen irányú eltérés),
- a havi határidős termékek beszerzése a szállítási hónap kezdetét megelőző 15-60 naptári nap közötti kereskedési napokra felosztva egyenletesen történik
- a beszerzési napokon megnyílt EURHUF short pozíció fedezéséhez szükséges EUR fedezet biztosítása érdekében egy határidős EUR/HUF vételi ügylet a határidős devizapiacra aznap megkötésre kerül,
- a tárgyhónap során az adott napra becsült várható mennyiség és a már lefedezett mennyiség különbsége a **másnapi piacon** kerül beszerzésre, illetve értékesítésre.

2. A határidős zsinór termékek beszerzéséhez kapcsolódó árkomponensek (EB és HB) kiszámítása

2.1. Határidős éves zsinór termék beszerzésének költségét fedező árkomponens (EB)

A határidős éves zsinór termék beszerzésének költségét fedező árkomponens a következő tényadatok alapján kerül meghatározásra:

- a HUDEX tárgyévi szállítási évre vonatkozó határidős éves zsinór termék beszerzési időszak kereskedési napjaira publikált elszámoló árai (EUR/MWh),
- az MNB által a beszerzési időszak kereskedési napjaira publikált EURHUF spot elszámolási árfolyamok (HUF/EUR)²⁴.

Az árkomponens kiszámítási képlete:

$$EB = \frac{\overline{EB} \times Q_{\text{éves}}}{Q_{\text{elismert}}}$$
$$\overline{EB} = \frac{\sum_{d=1}^N (P[d] \times MNB[d])}{1000 \times N}$$

²⁴ Ha az adott kereskedési napra vonatkozóan nem érhető el MNB árfolyam, akkor az időben azt megelőző utolsó olyan nap EURHUF árfolyamát kell használni, amire van publikált MNB árfolyam.

ahol

EB	a határidős éves zsinór termék beszerzésének költségét fedező árkomponens [HUF/kWh],
$Q_{\text{éves}}$	az éves határidős zsinór beszerzés teljes tárgyévi mennyisége [kWh],
Q_{elismert}	az elismert elosztói maradékgörbe teljes tárgyévi mennyisége [kWh],
$\overline{EB}$	a HUDEX YBASE elszámolási árak átlaga a beszerzési időszak kereskedési napjain [HUF/kWh],
$P[d]$	a beszerzési időszak d. kereskedési napján az YBASE termék HUDEX ára [EUR/MWh],
$MNB[d]$	a beszerzési időszak d. kereskedési napján az MNB EURHUF spot árfolyam [HUF/EUR],
N	a kereskedési napok száma a beszerzési időszakban.

2.2. Határidős havi zsinór termékek beszerzésének költségét fedező árkomponens (HB)

A határidős havi zsinór termék beszerzésének költségét fedező árkomponens a következő tényadatok alapján kerül meghatározásra:

- a HUDEX tárgyévet megelőző év januártól novemberig tartó 11 szállítási hónap határidős havi zsinór termékeinek a szállítási hónap kezdetét megelőző 15-60 naptári nap közötti kereskedési napjaira publikált elszámoló árai (EUR/MWh),
- az MNB által a tárgyévet megelőző év 01. 01. – 09. 30. közötti banki napjaira publikált EURHUF spot elszámolási árfolyamok (HUF/EUR).

Az árkomponens kiszámítási képlete:

$$HB = \frac{\overline{HB} \times Q_{\text{havi}}}{Q_{\text{elismert}}}$$
$$\overline{HB} = \frac{\sum_{h=1}^N (Q_{\text{havi}}[h] \times P_{\text{FC}}[h])}{\sum_{h=1}^N Q_{\text{havi}}[h]}$$

ahol

HB	a határidős havi zsinór termékek beszerzésének költségét fedező árkomponens [HUF/kWh],
Q_{havi}	a havi határidős beszerzések elismert teljes mennyisége [kWh],
Q_{elismert}	az elismert elosztói maradékgörbe teljes tárgyévi mennyisége [kWh],
$\overline{HB}$	a határidős havi zsinór termékek beszerzésének előre elismert (súlyozott) átlagára [HUF/kWh],
$Q_{\text{havi}}[h]$	a havi határidős beszerzés adott szállítási hónapra vonatkozó mennyisége [kWh],

$P_{FC}[h]$	az adott szállítási hónapra vonatkozó havi határidős zsinór termék előre elismert ára [HUF/kWh],
N	a hónapok száma a tárgyévben (12).

A határidős havi zsinór termékek előzetesen elismert árának számítási képlete:

$$P_{FC}[h] = \frac{P_{Y(-1)}[h]}{1000} \times MNB$$

ahol

$P_{FC}[h]$	a tárgyév adott szállítási hónapjára vonatkozó havi határidős zsinór termék előzetesen elismert ára [HUF/kWh],
$P_{Y(-1)}[h]$	a január-november hónapok vonatkozásában a 2024. január-november időszak megfelelő szállítási hónapra vonatkozó havi határidős zsinór termékek a szállítási hónap kezdetét megelőző 15-60 naptári nap közötti kereskedési napjaira publikált elszámoló árainak átlaga, a december hónap vonatkozásában a november hónapra fentiek szerint számított átlagár [EUR/MWh] ²⁵ ,
MNB	az MNB által a tárgyévet megelőző év 01. 01. – 09. 30. közötti banki napjaira publikált EURHUF spot elszámolási árfolyamok számtani átlaga (HUF/EUR).

3. A kiegyenlítő energiához kötődő árkomponens (KE) kiszámítása

A kiegyenlítő energiához kötődő árkomponens a tárgyévi kiegyenlítő energiával kapcsolatos költségek előzetes elismerésére szolgál. A meghatározásához a módszertan nem kizárólag a kiegyenlítő energia mennyiségének (Q_{BE} , kWh) és árának (P_{BE} , HUF/kWh) szorzatából adódó kiegyenlítő energia költséget (C_{BE} , HUF) veszi figyelembe. A negatív kiegyenlítő energia (vagyis a fogyasztás felültervezése és a különbözet eladása) így egyes esetekben negatív költséget (bevételt), tehát téves motivációt eredményezne. Ennek elkerülése érdekében a módszertan minden esetben a kiegyenlítőenergia-elszámolásból adódó pénzügyi veszteséget számítja (L_{BE} , HUF), mely:

- a fogyasztás alultervezése esetén annak többletköltsége, hogy a hibát másnapi piaci ár helyett pozitív kiegyenlítőenergia-áron kellett megvenni
- a fogyasztás felültervezése esetén annak költsége, hogy a hibát a másnapi piaci ár helyett negatív kiegyenlítőenergia-áron kellett eladni.

$$L_{BE} = C_{BE} - Q_{BE} \times P_{DAM}$$

ahol L_{BE} a kiegyenlítés teljes pénzügyi vesztesége [HUF],

²⁵ A rendszerhasználati díjak megállapításakor csak a tárgyévet megelőző év (2024) január-november időszaki szállítási hónapjainak elszámolói áaira vonatkozóan áll rendelkezésre megfelelő adat, emiatt a december hónap számított árának megállapításához a Hivatal a 2024. november szállítási havi határidős zsinór termék átlagárát veszi figyelembe

C_{BE}	a kiegyenlítőenergia-költség [HUF],
Q_{BE}	a kiegyenlítő energia mennyisége [kWh],
P_{DAM}	a másnapi piaci ár [HUF/kWh].

Az EUR/MWh-ban jegyzett HUPX másnapi piaci órás árak az adott napon érvényes MNB árfolyamon kerülnek átszámításra HUF/kWh egységre²⁶.

A kiegyenlítő energiához kötődő árkomponens kiszámításához a rendszerhasználati díjak megállapítását megelőző három egyéves időtartam statisztikái alapján becslés készült, mely az árkomponens értékének meghatározásában egy, a Hivatal által megállapított paraméter alapján kerül figyelembevételre (a paraméter értéke nemnegatív).

A tárgyévre (a képletekben: Y_n . év) vonatkozó kiegyenlítési árkomponens a tárgyévet megelőző év utolsó negyedévében kerül becslésre a megelőző három teljes év adatai alapján. Az alábbi képletben az $Y_{(-1)}$ egyéves intervallum a tárgyévet megelőző második év (Y_{n-2}) októbertől a tárgyévet megelőző év (Y_{n-1}) szeptemberéig tartó hónapokat foglalja magában, hasonlóan értelmezendő $Y_{(-2)}$ és $Y_{(-3)}$ is.

$$KE = \frac{\sum_{n \in Y_{(-3)}} L_{be}[n] + 2 \sum_{n \in Y_{(-2)}} L_{be}[n] + 3 \sum_{n \in Y_{(-1)}} L_{be}[n]}{\sum_{n \in Y_{(-3)}} Q_F[n] + 2 \sum_{n \in Y_{(-2)}} Q_F[n] + 3 \sum_{n \in Y_{(-1)}} Q_F[n]} \times BE\%$$

ahol

KE	a kiegyenlítő energiához kötődő árkomponens [HUF/kWh],
$L_{be}[n]$	az adott elosztó n. negyedórás kiegyenlítésének pénzügyi vesztesége [HUF],
$Q_F[n]$	az adott elosztó n. negyedórás maradékgörbéjének tény mennyisége [kWh],
BE%	a múltbéli statisztikák alapján számított becslés figyelembevételének mértékét meghatározó paraméter [%].

A múltbéli statisztikák alapján számított becslés figyelembevételének mértékét meghatározó paraméter kiszámítási képlete:

$$BE\% = \frac{\frac{1}{6} \times \sum_{n \in Y_{(-3)}} Q_F[n] + 2 \sum_{n \in Y_{(-2)}} Q_F[n] + 3 \sum_{n \in Y_{(-1)}} Q_F[n]}{Q_{elismert}}$$

ahol

BE%	a múltbéli statisztikák alapján számított becslés figyelembevételének mértékét meghatározó paraméter [%].
$Q_F[n]$	az adott elosztó n. negyedórás maradékgörbéjének tény mennyisége [kWh],

²⁶ Ha az adott kereskedési napra vonatkozóan nem érhető el MNB árfolyam, akkor az időben azt megelőző utolsó olyan nap EURHUF árfolyamát kell használni, amire van publikált MNB árfolyam.

Q_{elismert} az elismert elosztói maradékgörbe teljes tárgyévi mennyisége [kWh].

4. Beszerzéshez kapcsolódó egyéb költségeket fedező árkomponens (EBK)

Az elosztói maradékgörbe elismert beszerzési átlagára meghatározása során a beszerzéshez kapcsolódó egyéb költségek – ideértve az indokoltnak tekinthető árrést – is figyelembevételre kerülnek.

A beszerzéshez kapcsolódó egyéb költségeket fedező árkomponens a határidős termékek beszerzéséhez kapcsolódó árkomponensek százalékában kerül megállapításra, az egyes kereskedői költségtelek vizsgálata alapján.

Az árkomponens kiszámítási képlete:

$$EBK = (EB + HB) \times EBK\%$$

ahol

EBK	a beszerzéshez kapcsolódó egyéb költségeket fedező árkomponens [HUF/kWh],
EB	a határidős éves zsinór termék beszerzésének költségét fedező árkomponens [HUF/kWh],
HB	a határidős havi zsinór termékek beszerzésének költségét fedező árkomponens [HUF/kWh],
EBK%	a beszerzéshez kapcsolódó egyéb költségek aránya a határidős termékek beszerzési költségéhez viszonyítva.

5. Határidős devizabeszerzés elismert költségtömege (DB_n^{elismert})

A határidős devizabeszerzés elismert költségtömegében a határidős éves és havi zsinór termékek vásárlásához szükséges határidős devizabeszerzés költsége kerül elismerésre. Az elismerés alapja az EUR összeg vásárlásához szükséges költségtömeg, függetlenül a vásárolt energia mennyiségétől.

A határidős devizabeszerzés elismert költségtömege a következő tényadatok alapján kerül meghatározása:

- az MNB által a beszerzési időszak kereskedési napjain publikált 90 napos (3 hónap) és a 360 napos (éves) BUBOR %-os értékek,
- a European Money Markets Institute által a beszerzési időszak kereskedési napjain publikált 90 napos (3 hónap) és a 360 napos (éves) EURIBOR %-os értékek,
- az MNB által a beszerzési időszak kereskedési napjaira publikált EUR/HUF spot elszámolási árfolyamok (HUF/EUR),
- az MNB által a tárgyévet megelőző év 01.01 és 09.30 közötti banki napokra publikált 90 napos (3 hónap) és a 360 napos (éves) BUBOR %-os értékek,

- a European Money Markets Institute által a tárgyévet megelőző év 01.01 és 09.30 közötti banki napokra publikált 90 napos (3 hónap) és a 360 napos (éves) EURIBOR %-os értékek,
- az MNB által a tárgyévet megelőző év 01. 01. – 09. 30. közötti banki napjaira publikált EUR/HUF spot elszámolási árfolyamok (HUF/EUR).

Az elismert költségtömeg kiszámítási képlete:

$$DB_n^{\text{elismert}} = DB_n^{\text{elismert}} + DBH_n^{\text{elismert}}$$

ahol

DB_n^{elismert} a határidős devizabeszerzés elismert költségtömege [HUF],

DBE_n^{elismert} a határidős éves zsinór termék beszerzéséhez kapcsolódó határidős devizabeszerzés költsége [HUF],

DBH_n^{elismert} a határidős havi zsinór termékek beszerzéséhez kapcsolódó határidős devizabeszerzés költsége [HUF].

A határidős éves zsinór termék beszerzéséhez kapcsolódó határidős devizabeszerzés költségének számítása a következő:

$$DBE_n^{\text{elismert}} = \sum_{d=1}^N \text{EURHUF}[d]_{\text{hn}} \times \text{EB}[d]_{\text{EUR}} \times Q_{\text{éves}}[d]_{\text{hn}}$$

ahol

DBE_n^{elismert} a határidős éves zsinór termék beszerzéséhez kapcsolódó határidős devizabeszerzés költsége [HUF],

$\text{EURHUF}[d]_{\text{hn}}$ egy EUR vásárlásának d. kereskedési napi határidős felára a pénzügy teljesítésig hátralévő 12 időpontra [HUF/EUR],

$\text{EB}[d]_{\text{EUR}}$ a HUDEX tárgyévi szállítási évre vonatkozó határidős éves zsinór termék d. kereskedési napjára publikált elszámoló ára [EUR/MWh],

$Q_{\text{éves}}[d]_{\text{hn}}$ az éves határidős zsinór termék d. kereskedési napján beszerzett és a 12 pénzügyi teljesítés időpontjában elszámolt mennyisége a [MWh].

A határidős deviza vásárlás pénzügyi teljesítésének időpontja az éves termék havi teljesítését követő hónap 25. napja (12 pénzügyi teljesítési időpont, tárgyév február 25-től tárgyévet követő év január 25-ig).

Egy EUR vásárlásának d. kereskedési napi határidős felárának számítása a következő:

$$\text{EURHUF}[d]_{\text{hn}} = \text{EURHUF}[d]_{\text{spot}} \times \left[\left(\frac{1 + \text{BUBOR}[d]_{\text{hn}} \times \text{HN}[d]/360}{1 + \text{EURIBOR}[d]_{\text{hn}} \times \text{HN}[d]/360} \right) \times (1 + \text{SP}) - 1 \right]$$

ahol

EURHUF[d] _{hn}	egy EUR vásárlásának d. kereskedési napi határidős felára a pénzügy teljesítésig hátralévő 12 időpontra [HUF/EUR],
EURHUF[d] _{spot}	az MNB által az adott d. napra publikált EUR/HUF napi árfolyam [HUF/EUR],
HN[d]	az adott d. vásárlási napon a vásárlástól a pénzügyi teljesítésig hátralévő napok száma,
BUBOR[d] _{hn}	az adott d. vásárlási napon a vásárlástól a pénzügyi teljesítésig hátralévő napokra számított BUBOR [kamatláb %-os formában],
EURIBOR[d] _m	az adott d. vásárlási napon a vásárlástól a pénzügyi teljesítésig hátralévő napokra számított EURIBOR [kamatláb %-os formában]
SP	a számított határidős deviza vételi spread értéke [%].

A határidős havi zsinór termékek beszerzéséhez kapcsolódó határidős devizabeszerzés költségének számítása a következő:

$$DBH_n^{\text{elismert}} = \sum_{h=1}^{12} \text{EURHUF}_{90} \times P_{\text{FC}}[h] \text{EUR} \times Q_{\text{havi}}[d]$$

ahol

DBH_n^{elismert}	a határidős havi zsinór termékek beszerzéséhez kapcsolódó határidős devizabeszerzés költsége [HUF],
EURHUF_{90}	egy EUR vásárlásának 90 napra számított határidős felára [HUF/EUR],
$P_{\text{FC}}[h] \text{EUR}$	az adott szállítási hónapra vonatkozó havi határidős zsinór termék előrejelzett ára [EUR/MWh],
$Q_{\text{havi}}[h]$	a havi határidős beszerzés adott szállítási hónapra vonatkozó mennyisége [MWh].

Egy EUR vásárlásának 90 napra számított határidős felárának számítása a következő:

$$\text{EURHUF}_{90} = \text{EURHUF}_{\text{átlag}} \times \left[\left(\frac{1 + \text{BUBOR}[d]_{90} \times \text{HN}/360}{1 + \text{EURIBOR}[d]_{90} \times \text{HN}/360} \right) \times (1 + \text{SP}) - 1 \right]$$

ahol

EURHUF_{90}	egy EUR vásárlásának 90 napra számított határidős felára [HUF/EUR],
----------------------	---

EURHUF _{átlag}	az MNB által a tárgyévet megelőző év 01.01 és 09.30 közötti banki napokra publikált árfolyamok számtani átlaga [HUF/EUR],
HN	a vásárlástól a pénzügyi teljesítésig hátralévő napok átlagos száma (90 nap),
BUBOR[d] ₉₀	a tárgyévet megelőző év 01.01 és 09.30 közötti banki napokra publikált 90 napos BUBOR értékek számtani átlaga [kamatláb %-os formában],
EURIBOR[d] ₉₀	a tárgyévet megelőző év 01.01 és 09.30 közötti banki napokra publikált 90 napos EURIBOR értékek számtani átlaga [kamatláb %-os formában],
SP	a számított határidős deviza vételi spread értéke [%]

A számított BUBOR az adott kereskedési napra az MNB által 90 napra (3 hónap) és a 360 napra (éves) publikált BUBOR %-os értékekre illesztett lineáris görbén, a kereskedési nap és pénzügyi teljesítés nap különbségeként előálló időszakra számított érték.

A számított EURIBOR az adott kereskedési napon az European Money Markets Institute által 90 napra (3 hónap) és a 360 napra (éves) publikált EURIBOR %-os értékekre illesztett lineáris görbén, a kereskedési nap és pénzügyi teljesítés nap különbségeként előálló időszakra számított érték.

C) Elosztóhálózati veszteség (maradék) után fizetendő átviteli díjösszeg

Átviteli díjat az elosztók az elosztó hálózatba betáplált villamos energia után fizetnek, s (a felhasználóktól) az elosztó hálózatról kiadott villamos energia után kapnak. Ebből következően az elosztók elsődlegesen nem kapnak fedezetet az elosztóhálózati veszteség után fizetendő átviteli díjra.

Az elosztóhálózati veszteség után fizetendő átviteli díjösszeg előre tekintően az elosztói maradék elismert mennyisége és az Elosztók által fizetendő átviteli díj szorzata. A fizetendő átviteli díjösszeg később korrekcióra kerül az elosztóhálózati veszteség tény mennyisége alapján, az elosztóhálózati műszaki veszteséget, nem műszaki veszteséget és saját felhasználást figyelembe véve.

A hozamtényező számításának módszertana**1. A tőke hozama**

A tőkeköltség a beruházások végrehajtásához szükséges finanszírozási források költsége, amelyet a villamos energia hálózati engedélyesi tevékenység végzéséhez szükséges eszközökben lekötött tőke használatáért kell fizetnie a társaságoknak a tőketulajdonosok részére.

A tőke használatáért fizetett díj és a befektetett tőke aránya a hozam. A tőkeköltség a saját (amelyet a tulajdonosok biztosítanak a társaság részére) és az idegen (amelyet a társaságok hitelezői biztosítanak az engedélyes tevékenység végzése érdekében) tőke költségéből tevődik össze.

A súlyozott átlagos tőkeköltség (a továbbiakban: WACC), mint az idegen tőke és a saját tőke elvart hozamának súlyozott átlaga széles körben alkalmazott módszer az árszabályozási gyakorlatban a szabályozói eszközérték (RAB) hozamtényezőjének meghatározására.

A WACC alapformulája az alábbi:

$$WACC = \frac{E}{V} \times r_e + \frac{D}{V} \times r_d$$

ahol

- $\frac{E}{V}$ a saját tőke aránya
- r_e a saját tőke elvart hozama
- $\frac{D}{V}$ az idegen tőke aránya
- r_d az idegen tőke elvart hozama

és $V = E + D$

A Hivatal a számításhoz a kiértékelés dátumának az adott év augusztus 31.-et, a díjmegállapítási időszak kezdete előtti hónap utolsó napját jelöli ki. A tőke hozamának megállapítása során (amennyiben külön nem kerül feltüntetésre) a kiértékelés dátumát megelőző egy év átlagára vonatkozó historikus adatok kerülnek felhasználásra.

2. Adó és infláció

A Hivatal nominál (inflációt is tartalmazó) súlyozott tőkeköltségeket határoz meg. A CAPM modell feltételezései adómentes befektetési környezetre vonatkoznak, azonban a társasági adókat figyelembe veszik, ilyen adó Magyarországon a társasági adó és az energiaellátók jövedelemadója („Robin Hood adó”), amely azonban nem terheli a hitelekre kifizetett kamatokat. Amennyiben a társasági adó a kamatfizetéseket nem terheli, úgy egy ilyen környezetben a saját tőke elvart hozama adózott hozamnak tekintendő, amelyet az adóelőny figyelembevételével lehet adózás előttivé tenni az alábbi képlet szerint. Tekintve, hogy a Robin Hood adót jogszabályi előírás miatt nem

lehet semmilyen módon áthárítani a fogyasztókra, azt a Hivatal a WACC számítása során sem veszi figyelembe.

$$WACC_{adózás\ előtti} = \frac{E}{V} \times r_e \times \frac{1}{(1-t)} + \frac{D}{V} \times r_d$$

ahol

- t a társasági adókulcs

A számítás időpontjában érvényes társasági adókulcs 9,0%.

A Hivatal a globális minimumadóval a módszertan kialakítása során nem számolt, mivel az a szabályozásából adódóan nem egységesen terheli az összes iparági szereplőt, továbbá a pontos effektív adókulcs, amely végső soron egy olyan társaságnál kialakul, amely alanya a globális minimumadónak, nem jelezhető előre pontosan.

3. Összehasonlító csoport

A részvénybéta, a tőkeáttétel és a hitelezési kamatfelár meghatározásához a Hivatal összehasonlítási (benchmarking) csoportot képez olyan európai, tőzsdén jegyzett és jelentősebb piaci kapitalizációval és 15% fölötti közkezhányaddal bíró társaságokból, amelyeknek jelentős a kitétségük a villamos energia szállítási és/vagy elosztási szektorban, valamint nettó árbevételük és eredményük (EBITDA) döntő részben a villamos energia tevékenységekből származik.

A Hivatal az iparági összehasonlítási csoportokat európai társaságokból állítja össze, mivel azok szabályozási és működési környezete vehető mércéül a magyarországi iparági környezethez. Az összehasonlítási csoport minimum tíz európai társaságból áll és azonos a részvénybéta, a tőkeáttétel, valamint a hitelezési kamatfelár vizsgálata során.

4. Tőkeáttétel

A tőkeáttétel több mutatóval is mérhető. Ezek közül az egyik az idegen tőke arányát fejezi ki az összes finanszírozási forrásból (D/V):

D : az idegen tőke értéke

E : a saját tőke értéke

és $V = E + D$

A Hivatal az összehasonlítási csoportba rendezett iparági szereplők elmúlt négy évben kialakult idegen és saját tőke arány mutatóinak átlagolásával számított iparági tőkeáttételt tekinti a Hivatal által elfogadott iparági tőkeáttételnek, összhangban az európai- és a korábbi évek hazai szabályozói gyakorlatával. A tőkeáttétel számítása során négy év átlagolását alkalmazza a Hivatal, a 5.d) pontban szereplő részvénybéta (β_e) számítási megközelítésével való konzisztencia miatt.

A Hivatal az 5.d) pontban megjelölt Bloomberg rendszerből lekérhető adatot tekinti D/V aránynak, az engedélyes társaságok esetében főszabályként ez az információ nem elérhető a saját tőke mindenkor aktuális piaci értékének hiányában.

5. A saját tőke elvart hozama

A saját tőke elvart hozama a tőkepiaci árfolyamok modellje („CAPM”) segítségével kerül meghatározásra. A CAPM modell alapfeltevése, hogy minden eszköz elvart hozama három tényező függvénye: a kockázatmentes hozamé, a piaci portfólió hozamáé és az eszköz kockázati mérőszámáé (az ún. bétáé). Egy eszköz kockázati prémiuma a piaci kockázati prémium (a piaci hozam kockázatmentes hozamon felüli többlethozama) és az eszköz nem diverzifikálható kockázatát mérő béta szorzata.

$$r_e = r_f + \beta_e \times (r_m - r_f)$$

ahol

- r_e : a saját tőke elvart hozama
- r_f : a kockázatmentes hozam
- r_m : a piaci portfólió hozama
- β_e : részvénybéta

a) Kockázatmentes hozam (r_f)

A kockázatmentes hozam becslése forintban denominált magyar államkötvény piaci hozam adatok alapján történik. A Hivatal az Államadósság Kezelő Központ Zrt. („ÁKK”) által nyilvántartott és publikált 3 éves, illetve 10 éves magyar állampapír historikus referenciahozamait veszi figyelembe, amely kifejezi az adott időpontban érvényes, adott futamidőre vonatkoztatott kockázatmentes hozam, inflációs várakozás és magyar országhozam mellett befektetői hozamelvárásokat. A historikus adatok számtani átlaga az ÁKK által publikált, a Hivatal általi kiértékelés dátumától (augusztus 31.) számítva egy évre a visszamenőleges napi hozamok átlagaként kerül meghatározásra. A Hivatal az ÁKK adatszolgáltatását (<https://akk.hu/statisztika/hozamok-indexek-forgalmi-adatok/referenciahozamok>) felhasználva, közvetlenül határozza meg a nominál hozamot.

c) A piaci portfólió hozama (r_m)

A részvénypiaci kockázati prémium az a többlethozam, amelyet a befektetők a kockázatmentes hozam felett elvárnak egy átlagos (diverzifikált piaci portfólióval azonos) befektetéstől. A részvénypiaci kockázati prémium meghatározása a magyarországi tőkebefektetések finanszírozási forrásául szolgáló fejlett, likvid részvénypiacokon elérhető kockázati prémiumok elemzésével (az USA hozamainak hosszú távú vizsgálatával) történik.

A részvénypiaci kockázati prémium meghatározását a Hivatal az összehasonlító elemzések módszerével végzi el, mely során a részvénypiaci prémiumot az USA részvénypiacának vizsgálata alapján azonosítja.

A London Business School szerzői, Elroy Dimson – Paul Marsh – Mike Staunton (DMS) adatbázisán és számításain alapuló elemzést a UBS Global Investment Returns Yearbook című kiadványában évente publikálja. A Hivatal a legutóbbi, 2024 évi kiadványban közölt, az USA piacára vonatkozó részvénytőzsi kockázati prémium 1900–2023 időszakon számított historikus átlagát veszi figyelembe a részvénytőzsi kockázati prémium referenciaértékeként.

d) Részvénybéta (β_e)

A részvénybéta fejezi ki az adott befektetés nem diverzifikálható, szisztematikus kockázatát.

A Hivatal az engedélyes társaságok részvénybétáinak számításához az alábbi adatokat használja fel:

- Az összehasonlítási csoport társaságainak a Bloomberg adatbázisában közölt részvénybétáinak 4 éves visszatekintési időszakra számított értéke ("BETA_RAW_OVERRIDABLE"). A számítás heti árfolyamváltozási adatokkal kalkulál a társaság papírjait elsődlegesen jegyző tőzsde fő indexéhez képest. A 4 éves visszatekintési időszak oka, hogy rövidebb időtávokon megfigyelve kevesebb adatpont áll rendelkezésre a béta mérésére, mely így magasabb szórást eredményezhet, ezáltal csökkentve az átlagos érték megbízhatóságát.
- Az összehasonlítási csoport társaságainak a Bloomberg adatbázisában közölt D/V tőkeáttételi mutatóinak (TOTAL_DEBT_TO_EV) a bétával való konzisztencia miatt a számítás időpontját megelőző négy naptári évre közölt értékeinek számtani átlaga, melyekből a $V=D+E$ összefüggés alapján került kiszámításra az egyes összehasonlító társaságok D/E aránya.
- Az összehasonlítási csoport társaságainak a Bloomberg adatbázisában közölt effektív adókulcsának a bétával való konzisztencia miatt a számítás időpontját megelőző négy naptári évre közölt értékeinek számtani átlaga (EFF_TAX_RATE). Az egyes társaságok átlagos effektív adókulcsának meghatározásakor az átlagszámításból a 0%-nál alacsonyabb és 100%-nál magasabb megfigyelhető értékek kiszűrésre kerülnek.

A Hivatal a fent részletezett adatokból meghatározta az engedélyes társaságok részvénybétáját az alábbi lépések mentén:

Az összehasonlító társaságok részvénybétája, D/E aránya és effektív adókulcsa alapján meghatározásra került az egyes összehasonlító társaságok eszközbétája az alábbi összefüggés felhasználásával

$$\beta_{a,i} = \beta_{e,i} / [1 + (1 - t_i) \frac{D}{E_i}]$$

ahol

- $\beta_{a,i}$ az i-ik összehasonlító társaság eszközbétája
- $\beta_{e,i}$ az i-ik összehasonlító társaság részvénybétája

- t_i az i-ik összehasonlító társaság effektív adókulcsa
- $\frac{D}{E_i}$ az i-ik összehasonlító társaság D/E aránya

Az összehasonlító társaságok eszközbetáinak számtani átlagaként meghatározásra került az összehasonlító csoport átlagos eszközbetája. Emellett az összehasonlító társaságok D/V arányainak számtani átlagából levezetve meghatározásra került az összehasonlító csoport átlagos D/E aránya, mint iparági megcélzott tőkeáttétel.

Az átlagos eszközbéta és az átlagos D/E arány felhasználásával, valamint az engedélyes társaságokra alkalmazandó effektív adókulcs felhasználásával meghatározásra került az engedélyes társaságok részvénybetája. Az előre tekintő effektív adókulcs esetében a Társasági adóról és az osztalékadóról szóló törvény alapján jelenleg hatályos társasági adó mértéket alkalmazza a Hivatal. Az engedélyesi részvénybéta az alábbi összefüggés szerint került meghatározásra:

$$\beta_e = \overline{\beta_a} \times [1 + (1 - t) \frac{\overline{D}}{E}]$$

ahol

- β_e az engedélyesi társaságokra alkalmazandó részvénybéta
- $\overline{\beta_a}$ az összehasonlító csoport átlagos eszközbetája
- t az engedélyes társaságokra alkalmazandó effektív adókulcs
- $\frac{\overline{D}}{E}$ az összehasonlító csoport átlagos D/E aránya.

6. Idegen tőke elvárt hozama

Az idegen tőke hozama a kockázatmentes hozam és a hitelezési kamatfelár szektorspecifikus részének összegeként kerül meghatározásra. A hitelezési kamatfelár becslése a hitelminősítői besorolások és CDS felárak historikus vizsgálatával történik. A hitelprémium számított mértéke az iparágban működő, a Hivatal által vizsgált, összehasonlítási csoportba választott társaságok hitelprémium adatain alapszik. Az összehasonlítási csoport azonos a tőkeáttétel, valamint a béta vizsgálatokkor alkalmazott összehasonlítási csoporttal.

Az idegen tőke elvárt hozamának számítási képlete az alábbi:

$$r_d = r_f + r_{spread}$$

ahol

- r_d : az idegen tőke elvárt hozama
- r_f : a kockázatmentes hozam
- r_{spread} : hitelezési kamatfelár

A Hivatal a kalkuláció során a hitelminősítői besorolás alapú módszertant alkalmazta. Ennek alapján a Hivatal megvizsgálta az összehasonlítási csoport társaságainak hitelminősítői besorolását, a hitelezési gyakorlatnak megfelelően megőrizve a kamatfelárak szektorspecifikusságát. A hitelminősítői besoroláshoz rendelt

kamatfelárakat a Hivatal az Aswath Damodaran által évente publikált vállalati kamatfelárak alapján határozza meg (Aswath Damodaran: Equity Risk Premiums (ERP): Determinants, Estimation, and Implications – The 2024 Edition Updated: March 5, 2024).

A hitelezési kamatfelár számításánál a Hivatal a Damodaran által publikált, hitelminősítői besoroláshoz tartozó kamatfelár értékeket rendeli hozzá az összehasonlítási csoportban szereplő közműtársaságokhoz, azok hitelminősítői besorolása alapján.

Az összehasonlítási csoportban szereplő társaságok adósságának kamatfelára az anyaországuk országkockázatát is tartalmazza. Ahhoz, hogy az országkockázattól mentes hitelkamat-felárhoz jussunk, az összehasonlító társaságok egyedi kamatfelárai korrigálásra kerülnek az társaság anyaországának országkockázatával.

Az anyaországi országkockázat az adott ország CDS felárai alapján került számszerűsítésre: Ehhez kiszámításra került az anyaországok és az USA 3 éves, illetve 10 éves lejáratú CDS ügyletei napi árfolyamainak egy éves visszatekintő időszakon számított számtani átlaga. Az anyaországi országkockázat az anyaországi CDS átlagárfolyam és az USA CDS átlagárfolyam különbségeként került meghatározásra. A számításhoz az USA és az anyaországok CDS árfolyamai a Bloomberg adatbázisból kerültek letöltésre.

Az anyaországi országkockázat megállapítása során azért az USA CDS felárai kerülnek figyelembe vételre, mert a Hivatal a kockázatmentes CDS-felár mérésére a legnagyobb kapitalizációjú piacot – az USA kötvény- és részvénytőzsdát veszi alapul, ami értékben a világ értékpapír-forgalmának több mint 50%-át képviseli. Az összehasonlító csoportban szereplő anyaországok többségében nem kellően nagy és nyitott tőkepiacok, így az alacsony likviditás miatt nem alkalmasak önmagukban a globális tőkepiacokon a kockázatmentes CDS-felár mérésére.

A Hivatal a hitelezési kamatfelár szektor-specifikus részét az összehasonlító társaságok anyaországi országkockázattól megtisztított kamatfelárainak számtani átlagaként határozta meg.

$$r_{spread\ 3y} = \frac{Spread_i - (CDS_{c\ 3y} - CDS_{USA\ 3y})}{1}$$

$$r_{spread\ 10y} = \frac{Spread_i - (CDS_{c\ 10y} - CDS_{USA\ 10y})}{1}$$

ahol

- r_{spread} : hitelezési kamatfelár
- $Spread_i$: „i” összehasonlító társaság hitelminősítéséhez tartozó kamatfelár
- CDS_c : „i” összehasonlító társaság anyaországának CDS felára
- CDS_{USA} : USA CDS felára
- 3y, 10y: A 3 éves, illetve 10 éves időtartamot jelölő index